

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”
Research and Development on Area-Based Education
Network for Enhancing Language Competency of
Children in Yala Province

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกสรี ลัดเลีย และคณะ

31 สิงหาคม 2559

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกสรี ลัดเล็ย	หัวหน้าโครงการวิจัย
นายอำพล พลศร	หัวหน้าโครงการร่วม
นางพาร่ำ สุลอमान	คณะวิจัย
นางสาวเสาวลักษณ์ สมวงษ์	คณะวิจัย
นางสาวปนัดดา เรืองสงค์	คณะวิจัย
นางสาวรุ่งกานต์ สิริรัตน์เรืองสุข	คณะวิจัย
นางโสรายา ชุมประเวศ	คณะวิจัย
นางลิลลา อดุลยศาสน์	คณะวิจัย
นางสุนันทา สะท้าน	คณะวิจัย
นางพรรณี ปานทอง	คณะวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์แวอาซีเซห์ ดาหะยี	คณะวิจัย
นางสาวสาวิตรี มะดอมะ	คณะวิจัย
นางวัชรีย์ ถ้วนถวิล	คณะวิจัย
นายมานิชนธ์ บุญญานวัตร	คณะวิจัย
นายวิเชียร รัตนญาติ	คณะวิจัย
นางสาวรอฮานี ดาโอะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวรอเกียะ ะมะมะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวปาตีเมะห์ สาและ	ผู้ช่วยนักวิจัย
นายมุฮัมหมัดอารีฟ เละ	ผู้ช่วยนักวิจัย

31 สิงหาคม 2559

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความคิดเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

รหัสโครงการ : RDG57A0009

ชื่อโครงการ การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ชื่อนักวิจัย เกสรี ลัดเลีย, อำพล พลศรี, พาร่า สุไลมาน, รุ่งกานต์ สิริรัตนเรืองสุข, เสาวลักษณ์ สมวงษ์, โสรายา ชุมประเวศ, ปันดดา เรืองสงค์, ลิลลา อุดุลยศาสน์, สุนันทา สะท้าน, แวอาชีชะห์ ดาหะยี, สาวิตรี มะดอมะ, พรธณี ปานทอง, วัชรวิ ถ้วนถวิล, มาโนชญ์ บุญญานุวัตร, วิเชียร รัตนญาติ, รอดานี ดาโอ๊ะ, รอกีเยาะ หะมะ, ปาตีเมาะห์ สาและ และมุฮัมหมัดอารีฟ และ

หน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, สำนักการศึกษาเทศบาลนครยะลา, องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ระยะเวลาโครงการ กันยายน 2557 - สิงหาคม 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาตามบริบทของโรงเรียนในพื้นที่เพื่อพัฒนาแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาคีในพื้นที่ เพื่อพัฒนากลไกและรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้เด็กในจังหวัดยะลา และเพื่อประเมินผลและถอดบทเรียนเกี่ยวกับตัวระบบและกลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ซึ่งในกระบวนการสำคัญของโครงการประกอบไปด้วยการดำเนินงาน 3 ส่วน คือ ด้านกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา ด้านข้อมูลการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา และด้านแผนการศึกษาจังหวัดยะลา โดยพื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ เขตเมืองยะลา ครอบคลุม ตำบล สะเตง สะเตงนอก ท่าสาป และยุโป โดยมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ 16 แห่ง ผลการศึกษาวิจัย พบว่า จังหวัดยะลามีโจทย์สำคัญในการแก้ปัญหาร่วมกัน คือ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มีกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในลักษณะคณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาที่มาจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน มีการศึกษาข้อมูลและใช้ข้อมูล ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในการดำเนินการแก้ปัญหาโดยรวมกันพัฒนาแผนยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กจังหวัดยะลาที่มี 8 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูประจำการ ด้านการพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู ด้านการจัดการฐานข้อมูล ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และด้านการรณรงค์สื่อสาร ผลการดำเนินงานของโครงการทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ด้านภาษาทั้งในระดับการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 3 สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” เป็นการจัดการศึกษาที่ดีมีความเหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษาจังหวัดยะลา

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ กลไก ข้อมูล แผนการศึกษา

The purposes of the study on “Research and Development on Area-Based Education Network For Enhancing Language Competency of Children in Yala Province” were 1) to study the data on children’s language problems and needs for language development from schools in the area 2) to develop a language enhancement plan for children in Yala Province 3) to study and develop suitable guidelines and methods for enhancing children language competence through the institution network in the area. 4) to develop collaborative educational management models and mechanisms between Yala Provincial Administrative Organization and schools in enhancing children’s language competence. 5) to evaluate and implement lesson learned on the area-based educational management models and mechanisms. The study was mainly divided into 3 operating sections; the area-based educational management mechanisms section, the area-based educational data of Yala Province section and the Yala provincial education plan section. The scope area of the study was in 16 schools in Yala City covering Sateng, Sateng Nok, Thasap and Yupo sub - districts.

The results of the study were as follows ; 1) The mutual problem of Yala citizen was “ The Language Competency Development of Children in Yala Province” 2) The area-based educational management mechanism was established as an area-based educational network team derived from public, private and civil sectors in the area. 3) The data on children’s language efficiency was examined and used for solving the problems by developing a Language Enhancement Plan for Children in Yala Province comprising of 8 strategies; Learning Management, Teacher Development, Media and Learning Center Development, Learner Assistance, Teacher Production System Development, Data-based Management, Parents’ Participatory and Educational Service and Mass Communication Promotion. Moreover, the result of the study show that language achievements of children in early childhood and primary 3 levels was improved with statically significance. Therefore, from the stated result it could be conclude that “Area-Based Education Network for Enhancing Language Competency of Children in Yala Province” was an appropriate educational management for Yala Province.

Keywords : Area-Based Education Mechanism
Data Education Plan

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยได้รับการให้คำแนะนำทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดย ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ และดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ คณะวิจัยขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกสรี่ ลัดเลีย)
หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ด
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ถ
กิตติกรรมประกาศ	ท
สารบัญ	ธ
สารบัญตาราง	บ
สารบัญภาพ	ผ
 บทที่ 1 บทนำ	 1
ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	4
คำถามการวิจัย	4
ขอบเขตของโครงการการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
 บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	 7
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	7
แนวคิดการยกระดับคุณภาพการศึกษา	10
ยุทธศาสตร์การวิจัย	19
 บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	 20
แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงาน	20
พื้นที่เป้าหมาย	20
สถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย	20
แผนการดำเนินงาน	21
เครื่องมือการประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา	44
วิเคราะห์ข้อมูล	47
ผลลัพธ์และผลกระทบของโครงการ	48

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	53
ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	53
ตอนที่ 2 แผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	64
ตอนที่ 3 แนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถ ด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาผ่านเครือข่ายความร่วมมือ กับองค์กรในพื้นที่	88
ตอนที่ 4 การพัฒนากลไกและรูปแบบความร่วมมือของเครือข่าย การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษา ของเด็กในจังหวัดยะลา	93
ตอนที่ 5 การประเมินผลและถอดบทเรียนเกี่ยวกับระบบและกลไก การจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	97
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
ตอนที่ 1 สรุปบทเรียนและข้อค้นพบ	113
ตอนที่ 2 แนวทางการขยายผล	122
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะจากการดำเนินการศึกษาวิจัย โครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”	122
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	126

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ระยะเวลาดำเนินการ 24 เดือน / กิจกรรมและผลที่ได้รับ	จ
2 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดยะลา	ฐ
3 ผลสัมฤทธิ์ O-NET ป.6 ม.3 ม.6 ของเด็กยะลาในปี พ.ศ. 2558	ฒ
3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน	22
3.2 เครื่องมือสถิติการวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์	49
4.1 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดยะลา	54
4.2 จำนวนนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ของโรงเรียนที่อยู่ใน 4 ตำบล ที่เป็นพื้นที่ดำเนินโครงการ	57
4.3 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 ของนักเรียนในจังหวัดยะลา	57
4.4 คะแนน NT ช่วงชั้นที่ 1 ของเด็กยะลา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	57
4.5 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2556 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	58
4.6 คะแนน O-NET ปีการศึกษา 2556 ชั้น ป.6 , ม.3 , ม.6 (สังกัด สพฐ. และ อปท.)	59
4.7 งบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษาปี 2558 (งบประมาณแผ่นดิน)	60
4.8 จำนวนครูขาดแคลน (สพฐ. และ อปท.)	60
4.9 อัตราการโยกย้ายครูหรือการอพยพครูออกนอกพื้นที่ (สพฐ.และ อปท.)	61
4.10 ทุนเดิมและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	65
4.11 ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	68
4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี”	73
4.13 นวัตกรรมในระดับสถานศึกษาและผลการดำเนินงาน	83
4.14 ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา ในระดับการศึกษาปฐมวัย	98

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ระดับความร่วมมือของกลไกภาคเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	ช
2 กลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	ช
3 รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	ฉ
4 รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	ฉ
5 Timeline การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	ญ
6 แนวคิดหลัก 3 ประการ ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	ฎ
7 กฎแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	ด
2.1 กรอบแนวคิดงานวิจัยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) หรือ ABE อ้างอิงจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	9
2.2 การเรียนรู้ผ่านภาษาโดยใช้หลักการ “ขั้นบันได” อ้างอิงจากสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และมิรินต้า บุรรุ่งโรจน์, 2553	11
2.3 กรอบแนวคิดของการขับเคลื่อนงาน Area Based Education จังหวัดยะลา	18
3.1 พื้นที่เป้าหมายการดำเนินโครงการ	
4.1 การจัดทำฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา	63
4.2 ตราสัญลักษณ์เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี	64
4.3 วาระการประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ครั้งที่ 1/2558	88
4.4 วาระการประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ครั้งที่ 2/2558	89
4.5 วาระการประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ครั้งที่ 1/2559	89
4.6 คำสั่งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดยะลา	92
4.7 ระดับของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา	94
4.8 รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	95
4.9 ทูตเดิมในพื้นที่	102
4.10 ระดับของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา	103
4.11 หน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากลไก	104

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.12 กลไกการจัดการเครือข่าย	104
4.13 รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	110
4.14 Timeline การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	111
4.15 กลไกการจัดการเครือข่าย	111
5.1 แนวคิดหลัก 3 ประการ ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	115
5.2 ระดับความร่วมมือของกลไกภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	117
5.3 กลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	117
5.4 รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	118
5.5 รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	119
5.6 Timeline การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	119
5.7 กุญแจสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา	123

บทสรุปผู้บริหาร
Executive Summary

การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

Research and Development on Area-Based Education Network for Enhancing Language Competency of Children in Yala Province

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกสรี ลัดเลีย)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการและบทสรุปการดำเนินโครงการ

ความเป็นมา

จังหวัดยะลา มีประชากรวัยเรียน คืออายุ 3 – 17 ปี เป็นจำนวน 133,284 คน และมีครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นจำนวน 17,410 คน คิดเป็นสัดส่วนระหว่างนักเรียนกับครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ 8:1 ในขณะที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าค่ากลางระดับประเทศ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 , 2559) ติดอันดับรั้งท้ายของประเทศมาโดยตลอดในช่วงระยะ 3 ปี ย้อนหลัง แสดงให้เห็นถึงสภาพของปัญหาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน โดยได้มีการระดมความคิด และนำข้อมูลสภาวะการณ์ของการศึกษามาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาพบว่า ปัญหาหลักส่วนหนึ่งเกิดจากเด็กนักเรียนในจังหวัดยะลา ขาดเครื่องมือที่สำคัญ สำหรับการเรียนรู้นั้น คือ “ภาษา” โดยเฉพาะ “ภาษาไทย” ทำให้ “ความสามารถด้านภาษา” เป็นโจทย์สำคัญในการที่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจังหวัดยะลาเลือกที่จะแก้ปัญหาเป็นลำดับแรก

ต้นทุนการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ที่จังหวัดยะลา คือ มีบุคคลที่เสียสละทุ่มเทรวมตัวกันเป็นคณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา และมีองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา รวมถึงเด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ทั้งนี้จังหวัดยะลายังขาดทิศทาง วิธีการที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาและการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยในโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” เนื่องจาก “ภาษา คือ กุญแจยกระดับคุณภาพการศึกษา”

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาตามบริบทของโรงเรียนในพื้นที่
2. เพื่อพัฒนาแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาคีในพื้นที่
4. เพื่อพัฒนากลไกและรูปแบบความร่วมมือระหว่าง อปท. กับสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้เด็กในจังหวัดยะลา
5. เพื่อประเมินผลและถอดบทเรียนเกี่ยวกับตัวระบบและกลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

คำถามวิจัย

คำถามวิจัยหลัก

1. สภาพการณ์ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาทั้งในระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษาในประเด็นของพัฒนาการด้านภาษา และผลสัมฤทธิ์ด้านภาษา ตลอดจนความต้องการความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันในสภาพการณ์ระหว่างพื้นที่และในระหว่างกลุ่มเป้าหมายที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคมต่างกันเป็นอย่างไร
2. แนวทางและวิธีการยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาได้อย่างมีประสิทธิภาพมีอะไรบ้าง และสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างไร แนวทางและวิธีการดังกล่าวควรมีการนำไปใช้ต่างกันอย่างไรตามบริบทหรือความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย
3. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาต้องมีระบบและกลไกการบริหารจัดการอย่างไร ระบบและกลไกการบริหารจัดการดังกล่าวต้องอาศัยเงื่อนไขปัจจัยเชิงระบบอะไรบ้างจึงจะสามารถริเริ่มพัฒนาและดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จได้
4. ระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดยะลามีลักษณะและการขับเคลื่อนอย่างไร
5. ผลของการดำเนินงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครูมีผลต่อความรู้และทัศนคติของนักศึกษา ครู และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างไร
6. ผลของการดำเนินงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงระดับสัมฤทธิ์ผลทางภาษาของเด็กเป็นอย่างไร
7. ผลของการประยุกต์ใช้แนวคิดการสอนภาษาแบบ Mother Tongue-Based Multilingual Education เป็นอย่างไร มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร ควรมีการปรับปรุงอย่างไรต่อไปในอนาคต

คำถามวิจัยระดับโรงเรียน

การจัดการของผู้บริหารหรือโรงเรียนในการจัดปัจจัยเกื้อหนุนหรือการบริหารจัดการให้พัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กควรมีลักษณะอย่างไร

คำถามระดับชั้นเรียน

การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กเป็นอย่างไร มีวิธีการประเมินอย่างไร และนำไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ ได้อย่างไร

ขอบเขตพื้นที่การวิจัย

1. การวิจัยนี้ศึกษาความสามารถด้านภาษาของเด็กในระดับปฐมวัยและ/หรือประถมศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. การวัดผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านภาษาของเด็กในระดับการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้แบบประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่พัฒนาขึ้น

นิยามศัพท์

1. **เครือข่าย** หมายถึง กลุ่มของบุคคลและองค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสาธารณชนที่รวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมที่มีเป้าหมายร่วมกัน
2. **เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่** หมายถึง กลุ่มบุคคล และองค์กรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรสาธารณชนที่มีบทบาทในการร่วมมือกันในการสนับสนุนและจัดการศึกษาที่พัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา
3. **การส่งเสริมความสามารถด้านภาษาของเด็ก** หมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะของโครงการกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ ที่จัดขึ้นให้กับเด็กทั้งที่จัดโดยครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การปฏิบัติ กิจกรรม หรือนโยบายในการให้ความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการอบรมเลี้ยงดูและการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการตามวัย (Developmentally Appropriate Practice หรือ DAP) และใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ (Mother Tongue-based)
4. **เด็ก** หมายถึง เด็กนักเรียนในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ของสถานศึกษาในจังหวัดยะลาที่ได้รับการส่งเสริมความสามารถทางภาษาจากแผนงาน โครงการ และกิจกรรมจากแผนการทำงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
5. **จังหวัดยะลา** หมายถึง พื้นที่ในเขตเทศบาลนครยะลาและในพื้นที่เขตติดต่อกับเทศบาลนครยะลา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education) การวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education) เป็นแนวคิดที่ประยุกต์มาจากแนวคิด ABC (Area-Based Collaboration Research) ที่ ดร. สีลาภรณ์ บัวสาย ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ 1) การพัฒนากลไกการจัดการ 2) การพัฒนาฐานข้อมูล และ 3) กระบวนการเชื่อมโยงกลไกและข้อมูลนำไปสู่การวางแผนและกำกับติดตามการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2559)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพการศึกษา (Quality of Education) โดยในกลุ่มแนวคิดนี้ยอมรับแนวคิด ด้านการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาแม่ของเด็กพร้อมเป็นสื่อในการเรียนรู้ร่วมกับภาษาราชการที่เป็นภาษาของโรงเรียน (Mother Tongue –Based Multilingual Education หรือ MTB MTE) และแนวคิดวิธีการสอนที่ใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature – Based)

แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานของโครงการ มีดังนี้

ตารางที่ 1 ระยะเวลาดำเนินการ 24 เดือน / กิจกรรมและผลที่ได้รับ

เดือน	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
รอบ 6 เดือน		
6 เดือนแรก (ส.ค.57-ม.ค.58)	<u>ระยะที่ 1 : การริเริ่มเครือข่าย</u>	
	1. ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเครือข่ายเพื่อเตรียมดำเนินงานโครงการ (เดือนที่ 1)	1. เตรียมความพร้อมและประเมินความพร้อมเครือข่ายในการดำเนินงาน
	2. ออกแบบกลไกการทำงาน พัฒนาเครื่องมือและแผนการสำรวจสภาวะการณปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (เดือนที่ 1-2)	2. นำเสนอผลการออกแบบกลไกการทำงาน เครื่องมือและแผนการจัดเก็บข้อมูลต่อผู้ทรงคุณวุฒิ
	3. สำรวจและประมวลผลสภาวะการณปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (เดือนที่ 3-4)	3. ข้อมูลสภาวะการณปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
	4. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (เดือนที่ 4) 4.1 ข้อมูลสภาวะการณปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็ก 4.2 บทเรียนการดำเนินงานของโครงการที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาในอดีตถึงปัจจุบัน (โครงการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ)	4. แนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
	5. จัดทำแผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาทั้งในระดับจังหวัดและสถานศึกษา (เดือนที่ 4-5) 5.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ 5.2 ด้านการพัฒนาครูประจำการ 5.3 ด้านการพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้ 5.4 ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน 5.5 ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู 5.6 ด้านการจัดการฐานข้อมูล	5. แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาทั้งในระดับจังหวัดและสถานศึกษาครอบคลุมอย่างน้อย 6 ด้าน 5.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ 5.2 ด้านการพัฒนาครูประจำการ 5.3 ด้านการพัฒนาสื่อ / แหล่งเรียนรู้ 5.4 ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน 5.5 ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู 5.6 ด้านการจัดการฐานข้อมูล

ตารางที่ 1 ระยะเวลาดำเนินการ 24 เดือน / กิจกรรมและผลที่ได้รับ (ต่อ)

เดือน	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	ระยะที่ 2 : ปฏิบัติการเครือข่าย 5. ดำเนินงานตามแผน (เดือนที่ 6-10) จาก 6 ด้าน คือ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู ประจําการ การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ การช่วยเหลือผู้เรียน และการพัฒนาระบบการผลิตครู และด้านการจัดการฐานข้อมูล	5. รายงานผลการดำเนินงาน ◎ รายงานความก้าวหน้ารอบ 6 เดือน
รอบ 12 เดือน		
6 เดือน (ก.พ.-ก.ค.58)	7. ดำเนินงานตามแผนงาน (ต่อ) ระยะที่ 3 : ติดตามและประเมินผลเครือข่าย 8. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โดยติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน 9. ประเมินผลการดำเนินงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครู	7. รายงานผลการดำเนินงาน (ต่อ) 8. รายงานผลการติดตามและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 9. รายงานผลการดำเนินงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครู ◎ รายงานความก้าวหน้ารอบ 12 เดือน
รอบ 18 เดือน		
(ส.ค.58-ม.ค.59)	10. ประเมินผลการดำเนินงานที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง (ม.ย.-ก.ค.58) 10.1 ทักษะคติของพ่อแม่ผู้ปกครองต่อการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กในจังหวัดยะลา 10.2 ความรู้และทัศนคติของนักศึกษาครู 11. ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ	10. รายงานผลการดำเนินงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของพ่อแม่ผู้ปกครองและนักศึกษาครู 11. รายงานผลการดำเนินงานโครงการ ◎ รายงานความก้าวหน้ารอบ 18 เดือน
รอบ 24 เดือน		
(ก.พ.-ก.ค. 59)	12. ถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (ก.ย.-ต.ค. 58) 13. ถอดบทเรียนระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา 14. สรุปผลโครงการ เสนอแนะทางการขยายผลโครงการ และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (พ.ย.58)	12. “ตัวแบบการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” 13. ระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา 14. แนวทางการขยายผลโครงการ และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ◎ รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

จากตารางที่ 1 แสดงถึงรายละเอียดการดำเนินงานรวมถึงกิจกรรมและผลที่ได้รับตลอดระยะเวลา 24 เดือน

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินโครงการ

ผลการดำเนินโครงการที่สำคัญประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.2 ด้านการพัฒนาครูประจำการ
- 1.3 ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
- 1.4 ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน
- 1.5 ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู
- 1.6 ด้านการจัดการฐานข้อมูล
- 1.7 ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- 1.8 ด้านการรณรงค์สื่อสาร

2. กลไกและรูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา โดยประกอบไปด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

2.1 ระดับความร่วมมือของกลไกภาคีเครือข่าย

ระดับความร่วมมือของกลไกภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา มี 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับพื้นที่ และระดับสถานศึกษา ดังภาพที่ 1

กลไกและรูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ภาพที่ 1 ระดับความร่วมมือของกลไกภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

2.2 กลไกการจัดการเครือข่าย

เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลามีกลไกการจัดการที่มีหน่วยประสานหรือกลไกประสานที่ส่งเสริมให้ขับเคลื่อนเครือข่ายทั้งในส่วน of หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานภาคประชาชน กลไกประสาน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาหลักในพื้นที่จังหวัดยะลา กลไกการจัดการเครือข่ายสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

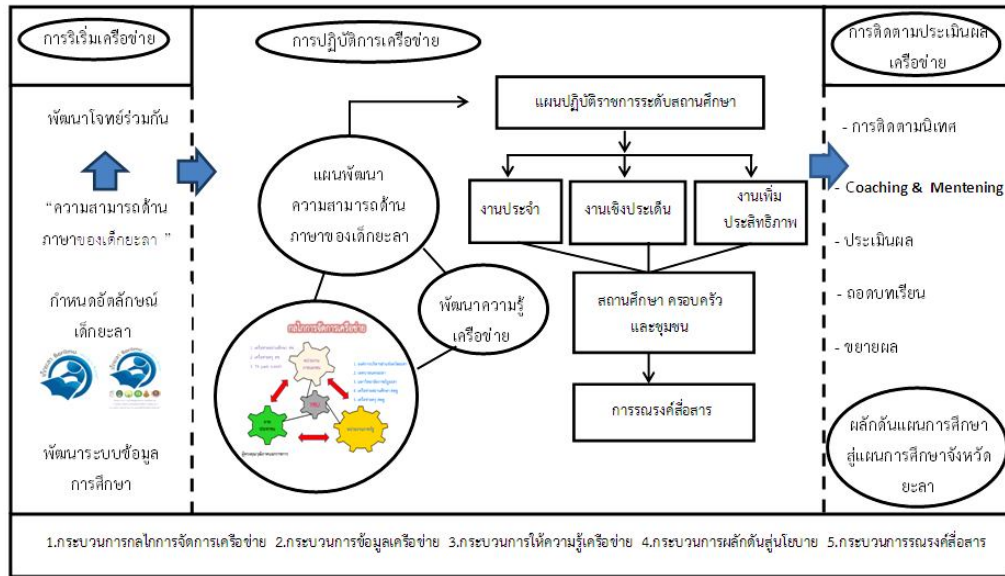
ภาพที่ 2 กลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

2.3 รูปแบบความร่วมมือของเครือข่าย

รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ประกอบไปด้วยการดำเนินงาน 3 ระยะ คือ

- 2.3.1 ระยะริเริ่มเครือข่าย
- 2.3.2 ระยะการปฏิบัติการเครือข่าย
- 2.3.3 ระยะการติดตามประเมินผลเครือข่าย

โดยแสดงได้ดังภาพที่ 3

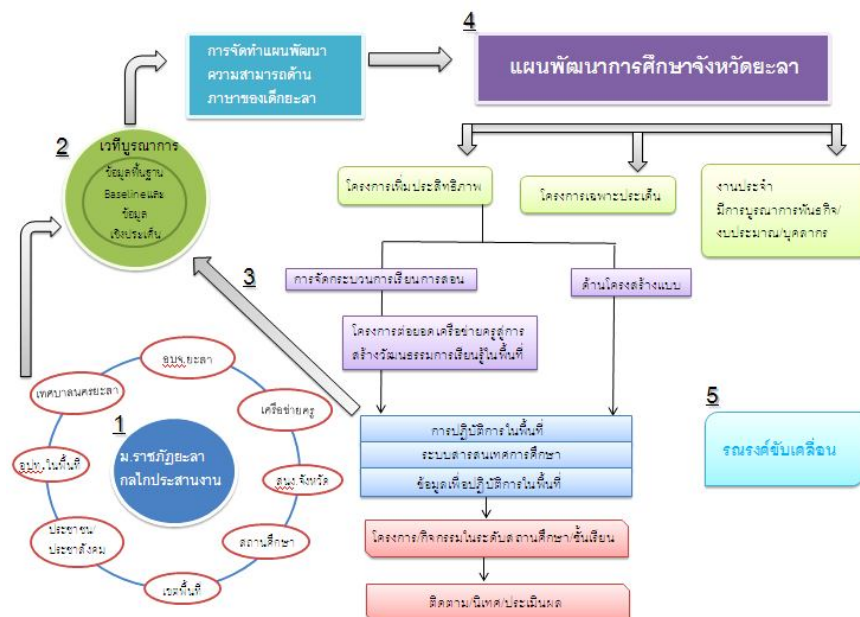
ภาพที่ 3 รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

3. รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 5 ส่วนคือ

- 3.1 กลไกประสานงาน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- 3.2 ข้อมูลพื้นฐานที่เป็น Baseline และข้อมูลเชิงประเด็นในการดำเนินงาน
- 3.3 การปฏิบัติงานในพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด ระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษา
- 3.4 แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา
- 3.5 การรณรงค์ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาจังหวัดยะลา

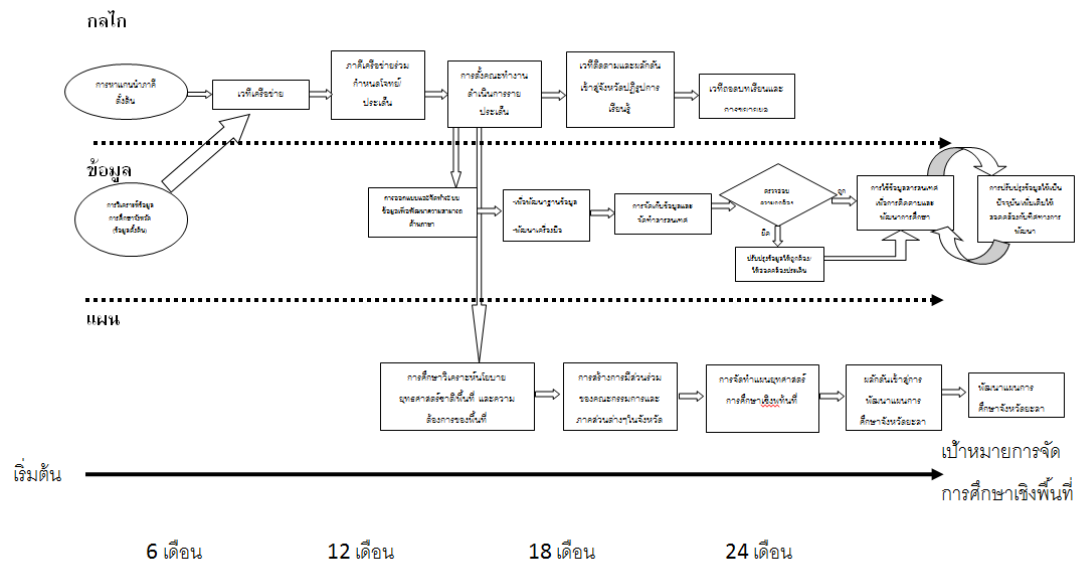
โดยแสดงได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

4. Timeline การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

การดำเนินงานตามโครงการ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ทั้ง 3 ส่วน คือ พัฒนากลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อจัดการศึกษาเชิงพื้นที่และพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ใช้ระยะเวลา 24 เดือน โดยแสดงไว้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 Timeline การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

ส่วนที่ 3 บทเรียนข้อค้นพบ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการขยายผล

จากการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มีบทเรียนข้อค้นพบ ดังนี้

1. บทเรียนการพัฒนากระบวนการความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันของกลไกและภาคีเครือข่ายในพื้นที่

จากการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” เป็นการพิสูจน์แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) ซึ่งเป็นแนวคิดของการออกแบบการพัฒนากลไกการจัดการศึกษาจากการทดลององค์ความรู้จากการวิจัยหลายๆ ชุดโครงการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทั้งทางด้านพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม จนถึงการพัฒนากระบวนการศึกษาโดยตรงนำมาสู่ออกแบบการพัฒนาระบบการจัดการใหม่ซึ่งเป็นระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ประยุกต์มาจากแนวคิด ABC (Area Based Collaborative Research) ที่ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสกว. ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) การพัฒนากลไกการจัดการ ควรมีลักษณะเป็นกลไกที่ประกอบด้วยภาคีหลายภาคส่วนที่ร่วมมือกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของพื้นที่ในทั้ง 3 มิติ ข้างต้น 2) การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการกำกับติดตามและวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่ลงไปยังจุดต่างๆในพื้นที่ 3) กระบวนการเชื่อมโยงกลไกและข้อมูล นำสู่การวางแผนและกำกับติดตามการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ ทั้งนี้แต่ละพื้นที่ต่างมีโจทย์การทำงานต่างกันไป (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ, 2559) ซึ่งจังหวัดยะลาเป็นหนึ่งใน 3 จังหวัดที่

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้การสนับสนุนเป็นจังหวัดที่ดำเนินการโดยใช้ฐานการวิจัยเป็นต้นทุนสำคัญของการดำเนินงานโดยบทเรียนสำคัญ 3 ส่วนที่ค้นพบ มีรายละเอียดดังนี้

1. บทเรียนการพัฒนากระบวนการความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันของกลไกและภาคีเครือข่ายในพื้นที่
การก่อรูปกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลามีกลไกการประสาน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นหน่วยงานที่เป็นกลางมีความเป็นอิสระจากการกำกับหรือเป็นหน่วยต้นสังกัดของทุกสถานศึกษา ทุกฝ่าย ทำให้ทุกฝ่ายสบายใจและวางใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา นอกจากนี้แล้วมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลายังมีเครือข่ายบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ที่เป็นศิษย์เก่าเป็นจำนวนมากมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกฝ่าย ส่วนต้นทุนของการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) “คณะกรรมการยกระดับการพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา” ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้เป็นชุดที่บุกเบิกการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา (อบจ.) จังหวัดยะลาเป็นแกนนำขับเคลื่อน การมีคณะกรรมการยกระดับการพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลาแสดงถึงการมีต้นทุนที่เป็นตัวบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีใจและอาสา ทำงานการศึกษาโดยไม่ผูกติดกับการเป็นบุคลากรขององค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นตัวตั้งตัวบุคคลเป็นต้นทุนสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผู้อาวุโสในวงการการศึกษาที่เปรียบเสมือนแม่เหล็กและผู้สร้างแรงบันดาลใจให้กับทุกคนนั้น คือ อาจารย์มาโนชญ์ บุญญานวัตร ซึ่งเป็นข้าราชการเกษียณ ปัจจุบันอายุ 81 ปี และทำงานรับใช้สังคมในด้านการศึกษาให้กับจังหวัดยะลาและพื้นที่มาโดยตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน 2) นอกจากต้นทุนที่เป็นตัวบุคคลแล้ว ยังมีต้นทุนที่เป็นงานวิจัยทางการศึกษาที่ได้มีการดำเนินการและสะสมองค์ความรู้ในพื้นที่ โดยเฉพาะงานวิจัยที่ตอบโจทย์การทำงานซึ่งเป็นงานวิจัยด้านภาษาและการเรียนรู้ของเด็กในพื้นที่จังหวัดยะลาและจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่นงานวิจัยเรื่อง โครงการ “การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาศึกษา เข้าสู่ระบบการผลิตครูทวิ/พหุภาษา สำหรับจังหวัดชายแดนใต้” (Institutionalizing Mother Tongue-Based Multilingual Education (MTB MLE) in Thailand's Deep South) โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล และโครงการ “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” (เกสรี ลัดเลีย และคณะ, 2554) โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นต้น

การก่อรูปกลไกด้วยการต้นทุนที่ดีเป็นส่วนทำให้กลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลามีความแข็งแกร่งในระดับฐานรากของการสร้างความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันของทุกภาคีเครือข่ายโดยวิธีการที่ใช้ได้ประสบความสำเร็จ คือ การทำงาน 2 ระดับคู่ขนานและสอดประสานเชื่อมโยง นั่นคือ

1.1 ในระดับจังหวัดนั้นมีการประสานพลังภาคีต่างๆ ผ่านเวทีความร่วมมือของหน่วยงานหลักทางการศึกษาในพื้นที่ที่ “อาสา” และ “เปิดใจ” เป็นเจ้าภาพเพื่อการ “รับฟัง” และแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน โดยหน่วยงานการศึกษาหลัก 3 หน่วยงานในจังหวัดยะลา คือ เทศบาลนครยะลา โดยให้แนวคิดหลักในการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไว้กับภาคีเครือข่าย คือ “การศึกษาที่กินได้” องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา โดยให้แนวคิดหลักของการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไว้กับภาคีเครือข่าย คือ “การศึกษาแบบไร้สังกัด” และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยให้แนวคิดหลักของการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไว้กับภาคีเครือข่าย คือ “คลังปัญญา” ซึ่งแนวคิดหลักทั้ง 3 แนวคิดสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 6

หน่วยงานหลัก / สนับสนุน	แนวคิด หลัก 3 ประการ	แนวคิด ให้อะไรกับพื้นที่
-อบจ.ยะลา -เทศบาลนครยะลา -วิทยาลัยการอาชีพ -วชช. -แรงงานจังหวัด -ภูมิปัญญา	การศึกษาที่กินได้	มีเป้าหมายที่เป็นมุ่งสู่การลด ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพ ชีวิตประชาชน
-เทศบาลนครยะลา -อบจ. -TK park	การศึกษา แบบไร้สังกัด	มีวิธีการที่สามารถทำได้จริง ด้วยแนวทางของ Area Based Education
-มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา -ภูมิปัญญา -นักวิชาการ	คลังปัญญา	มีทุนที่ดีทั้งด้านข้อมูล คน และนวัตกรรม

ภาพที่ 6 แนวคิดหลัก 3 ประการ ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

จากแนวคิดหลัก 3 ประการดังกล่าวข้างต้นทำให้จังหวัดยะลาสามารถพัฒนาโจทย์ที่เป็นหัวใจหรือ
ต้นทางของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กในจังหวัดยลานั้นคือ โจทย์ “การอ่านออกเขียนได้ หรือ
ความสามารถด้านภาษา” ของเด็กจังหวัดยะลา ในเวทีความร่วมมือระดับจังหวัดนี้ได้มีการพัฒนา
แผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ขึ้นมีทั้งสิ้น 8 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย
ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูประจำการ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการช่วยเหลือ
ผู้เรียน ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู ด้านการจัดการฐานข้อมูลทางการศึกษา ด้านการให้ความรู้และสร้าง
การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน และด้านการรณรงค์สื่อสาร ซึ่งในแต่ละยุทธศาสตร์มีการกำหนด
หน่วยงาน องค์กร ที่เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนให้สามารถดำเนินการได้ ผ่านระบบ
การติดตามผลการดำเนินงานของเวทีความร่วมมือระดับจังหวัดเป็นระยะๆ

จากกลไกการทำงานในระดับจังหวัดนี้จึงได้มีการทำงานของ “คณะกรรมการศึกษาเชิงพื้นที่
จังหวัดยะลา”

1.2 การทำงานในระดับที่ 2 ที่ทำงานคู่ขนาน คือ การทำงานในระดับสถานศึกษาซึ่งมีความสำคัญ
นั่นคือ สถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เรียนแต่สถานศึกษา
จะทำงานตามลำพังหรือแยกส่วนไม่ได้ ดังนั้นแล้ว สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่รับการถ่ายทอดแผนพัฒนา
ความสามารถด้านภาษา “จากระดับจังหวัดเพื่อไปจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา พัฒนา
โครงการ กิจกรรมที่จะนำนวัตกรรมหรือวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับ
นักเรียน โดยสถานศึกษาจะทำงานด้วยความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเป็นสำคัญ และเข้าสู่
กระบวนการตามแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาในทุกยุทธศาสตร์ โดยสรุป

คือ การพัฒนากลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาภายใต้โจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” เป็นการเปลี่ยนความสัมพันธ์ของการดำเนินงานและการจัดการการทำงานตามภารกิจของแต่ละสังกัดมาสู่การทำงานแนวราบบนความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนโดยแท้จริง (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2559)

2. บทเรียนการพัฒนากระบวนการจัดทำข้อมูลและระบบข้อมูล

การดำเนินงานด้านกระบวนการจัดทำข้อมูลและระบบข้อมูลทางการศึกษาเพื่อตอบโจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” ของเด็กในจังหวัดยะลาเป็นการทำงานด้านข้อมูลใน 2 ส่วน นั่นคือ

2.1 การทำงานด้านข้อมูลพื้นฐานซึ่งต้องมีข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และประสิทธิภาพทางการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานเป็น Baseline ที่จำเป็นโดยคณะทำงานสถาบันรามจิตติ ร่วมกับเครือข่ายวิจัยภายใต้การทำงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ในการพัฒนาตัวชี้วัดด้านข้อมูลทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และข้อมูลพื้นฐานมีความสำคัญในบทบาทของการเป็นข้อมูล “ชี้เป้า” ในการทำงานเป็นข้อมูลที่สามารถบอกถึงแง่ของปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาการศึกษา จังหวัด ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา คือ ข้อมูลสถานการณ์ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานที่แสดงถึงปริมาณงาน “ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้” ของผู้เรียนที่ตกต่ำเป็นอันดับเกือบลำดับท้ายของประเทศและต่ำกว่าค่ากลางของประเทศนั้นคือ ในปี พ.ศ. 2558 มีผลประเมิน O-NET ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 4 กลุ่มสาระหลักคือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดยะลา

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนนักเรียน	จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา
<u>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.)</u>	111	24,033	1,897
1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 (เมืองยะลา กรงปินัง และรามัน)			
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 2 (บันนังสตา ยะหา และกาบัง)	68	18,046	1,330
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 (เบตง และธารโต)	33	8,506	666
รวม	212	5,0585	3,893

ตารางที่ 2 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดยะลา (ต่อ)

สังกัด	จำนวน สถานศึกษา	จำนวน นักเรียน	จำนวนครูและ บุคลากรทาง การศึกษา
<u>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา</u> (สพม.) โรงเรียนในจังหวัดยะลา	12	7,065	1,944
รวม	12	7,065	1,944
<u>สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริม</u> <u>การศึกษาเอกชน (สช.)</u>	33	12,130	735
1. โรงเรียนสามัญศึกษา			
2. โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ	42	47,343	3,365
3. อาชีวศึกษา	2	543	23
4. เอกชนนอกระบบ	12	3,110	97
5. สถาบันศึกษาปอเนาะ	117	11,931	2,608
6. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด	427	41,770	2,882
รวม	633	116,872	9,710
<u>สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</u> (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) ยะลา (ตชด. 44)	6	629	47
รวม	6	629	47
<u>การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา</u>	4	} 4,671	} 431
1. ขนาดเล็ก (นศ. 1-1,000 คน)			
2. ขนาดกลาง (นศ. 1,001 – 2,400 คน)	1		
รวม	5	4,671	431
<u>การจัดการศึกษานอกระบบ (กศน.)</u>		} 5,758	} 334
1. กศน. อำเภอ	8		
2. กศน. ตำบล	58		
3. ศูนย์วิทยาศาสตร์	1		
4. ห้องสมุดประชาชน	9		
5. บ้านหนังสืออัจฉริยะ	447		
6. ปอเนาะที่ร่วมพัฒนาการศึกษา	94		
รวม	617	5,758	334

ตารางที่ 2 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดยะลา (ต่อ)

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนนักเรียน	จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	16	5,584	644
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.)	117	6,884	326
รวม	133	12,468	970
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษยะลา	1	338	81
รวม	1	338	81
รวมทั้งสิ้น	1,619	133,284	17,410

จากตารางที่ 2 แสดงถึงปริมาณงานจากกลุ่มเป้าหมายสำคัญ คือ สถานศึกษา ผู้เรียน และครูและบุคลากรทางการศึกษาจังหวัดยะลา ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา (สำนักงานศึกษาธิการภาค 8,2559)

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ O-NET ป.6 ม.3 ม.6 ของเด็กยะลาในปี พ.ศ. 2558

ระดับชั้น	คะแนนเฉลี่ยรายวิชา			
	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ป.6 ประเทศ	42.13	38.06	44.88	36.02
ป.6 พื้นที่	33.32	28.98	36.33	30.86
ม.3 ประเทศ	38.62	29.65	35.20	27.46
ม.3 พื้นที่	32.96	25.91	30.88	25.97
ม.6 ประเทศ	32.54	21.74	50.76	23.44
ม.6 พื้นที่	28.56	17.07	40.64	19.03

จากตารางที่ 3 แสดงถึงความสำคัญของการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาของเด็กยะลา โดยเฉพาะในเรื่องของภาษาเนื่องจากเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่สำคัญ

จากผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าค่ากลางของประเทศในทุกรายวิชาในกลุ่มสาระหลักสะท้อนให้เห็นปัญหาต้นทาง คือ เด็กๆ ขาดเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือ “ภาษาไทย” จึงได้นำไปสู่การพัฒนา Joy of Learning เชิงพื้นที่จังหวัดยะลา เป็น “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” ของเด็กในจังหวัดยะลา

2.2 งานด้านข้อมูลส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลเชิงประเด็น นั่นคือ การจับข้อมูลเชิงประเด็นที่ได้มาจากข้อมูลพื้นฐานไม่เพียงพอให้ดำเนินการพัฒนาความสามารถด้านภาษา เนื่องจากการพัฒนาความสามารถด้านภาษาต้องพัฒนาให้เกิดผลสำเร็จกับผู้เรียนรายบุคคลและเด็กทุกคนจะต้องได้รับการประเมินด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน เนื่องจากแนวคิดหลักการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาประการหนึ่ง คือ “การศึกษาแบบไร้สังกัด” จึงได้มีการพัฒนาเครื่องมือประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัด

ยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัย และประถมศึกษาปีที่ 3 นำไปสู่การจัดทำข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย นั่นคือในระบบฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่รับผิดชอบโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในการพัฒนาฐานข้อมูลและฝึกอบรมครูและบุคลากร ในสถานศึกษาในการจัดเก็บข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กทั้งในระดับบุคคล ชั้นเรียนและสถานศึกษาต่อไป

3. บทเรียนการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาสู่การพัฒนาแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา

การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่การเริ่มขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาได้พัฒนาแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาเป็น 6 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูประจำการ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู และด้านการจัดการฐานข้อมูล และเมื่อได้ดำเนินงานตามแผนพบว่าทำให้การศึกษากับผู้ปกครองและการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง รวมทั้งการรณรงค์สื่อสารเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา จึงได้เพิ่มอีก 2 ยุทธศาสตร์ คือ ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และด้านการรณรงค์สื่อสาร

บทเรียนจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา คือ มีการขับเคลื่อนแผนใน 2 ลักษณะ คือ

3.1 บูรณาการพันธกิจของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาในการตอบโจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” ในการขับเคลื่อนแผนในลักษณะนี้เป็นการเอาพันธกิจหลักของหน่วยงานเป็นตัวตั้งแล้วบูรณาการทั้งพันธกิจ งบประมาณ และบุคลากรให้สามารถตอบโจทย์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยแต่ละหน่วยงานต้องบูรณาการโดยพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่พัฒนาขึ้น

3.2 การผลักดันให้ทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และประชาชนได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมโดยใช้เวทีการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการมีคณะทำงานการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่มาจากทุกภาคส่วนผลักดันให้มีการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จังหวัดควรพัฒนาแผนการศึกษาจังหวัดจากกลไกความร่วมมือของจังหวัด และจากการมีข้อมูลสถานการณ์ที่ชี้ให้เห็นสภาพปัญหาทางการศึกษา

1.2 ควรสนับสนุนความเข้มแข็งกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในระดับจังหวัดเพื่อให้สามารถดำเนินงานคู่ขนานไปกับคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.)

1.3 ควรให้มีการศึกษาและให้ความสำคัญกับสถิติการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นของรูปแบบการขยายผลรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไปสู่พื้นที่อื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาด้านข้อมูลสถิติการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2.3 ควรมีการศึกษาวิธีการพัฒนาความสามารถด้านภาษาสู่การคิดแบบมีวิจารณญาณ

จากข้อเสนอแนะใน 2 ส่วน สามารถระบุถึงกุญแจความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา แสดงได้ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 กุญแจสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

การวิจัยเรื่อง "การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา" เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ด้านเด็กเล็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สัดส่วนร้อยละของจำนวนประชากรที่เป็นเด็กและวัยรุ่นของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสัดส่วนสูงสุด 3 ลำดับแรกของประเทศไทยนั้นคือ จังหวัดปัตตานี ร้อยละ 47.76 จังหวัดยะลา ร้อยละ 47.39 และจังหวัดนราธิวาส ร้อยละ 46.71 แสดงถึงความต้องการจำเป็นในการให้การดูแลและสนับสนุนประชากรกลุ่มนี้ในสามจังหวัดอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ในสถานการณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังพบว่า มีจำนวนตัวเลขเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ตั้งแต่ปี 2547-2554 รวม 4,455 คน ซึ่งมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปีสถานการณ์ตัวเลขนี้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมและครอบครัวที่กระทบโดยตรงกับตัวเด็ก สอดคล้องกับรายงานที่สนับสนุนโดยองค์การยูนิเซฟระบุว่าในแต่ละวันเด็กๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยความรู้สึกไม่มั่นคงและหวาดกลัว ต้องเป็นเหยื่อและเป็นผู้พบเห็นการก่อความรุนแรง ทั้งการลอบยิงและการวางระเบิด แต่ในขณะเดียวกันเด็กที่อยู่ในสถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าวได้แสดงออกซึ่งความหวังที่จะมีอนาคต และความต้องการสันติภาพ (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, 2556)

นอกจากนี้แล้วในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังตกลงไปเป็น 3 อันดับสุดท้ายของประเทศก็สอดคล้องกับข้อมูลด้านการสำรวจระดับสติปัญญาของนักเรียนไทย พ.ศ. 2554 ที่จัดลำดับ (Ranking) รายจังหวัด พบว่า จังหวัดนราธิวาสและปัตตานีมีค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญา (IQ) อยู่ในกลุ่ม 10 จังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด นั่นคือ นราธิวาส 88.07 ปัตตานี 91.06 (สถาบันราชานุกูล, 2555) ทั้งนี้มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปิดไม่สามารจัดการเรียนการสอนได้บางครั้งใช้ระยะเวลาหลายวัน หลายสัปดาห์ และหลายเดือน ประกอบกับความยากลำบากด้านภาษาที่เด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องใช้ภาษามลายูถิ่นในการดำเนินชีวิต เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ใช้ภาษาไทยกลางเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยที่มีได้มีนวัตกรรมหรือวิธีสอนที่เหมาะสมในการใช้ภาษาแม่เป็นฐาน (Mother Tongue Based) ทำให้เด็กๆ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบกับอุปสรรคคือขาดเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ ปัญหาของการขาดเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพคือความสามารถด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาไทยปรากฏในในเอกสารสำคัญและงานวิจัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่องเช่นผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Test) ที่จัดการประเมินความสามารถพื้นฐานเบื้องต้นสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านคือความสามารถด้านภาษา (Literacy) ด้านคำนวณ (Numeracy) และด้านเหตุผล (Reasoning ability) พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ยังคงต้องการการพัฒนาความสามารถด้านภาษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ปัจจุบันมี

โครงการที่พยายามเข้าแก้ปัญหาดังกล่าวอยู่บ้าง เช่น โครงการ “การจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (เต็มรูป) ภาษาไทย-มลายูถิ่น สำหรับเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งรับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาวัตรกรรมที่เหมาะสมกับโรงเรียนที่นักเรียนมีภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่และมีครูที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่เช่นกันโดนกำลังมีการทดลองนำร่องกับโรงเรียนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูลจังหวัดละ 1 โรงเรียนรวมเป็น 4 โรงเรียนซึ่งมีความพยายามในการแก้ปัญหาการเรียนรู้อาษาของเด็กที่มีภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ให้สามารถเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ภาษาแม่เพื่อดำรงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ได้จากข้อมูลและ การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของโจทย์ในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่นั้นคือการส่งเสริมความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้

จากสถานการณ์ด้านเด็กและตัวอย่างโครงการที่มีการดำเนินการในพื้นที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นในการหาวิธีการในการส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านภาษาเด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การดำเนินการพัฒนาเด็กใน 3 จังหวัดอย่างเป็นระบบนั้นต้องใช้การร่วมมือกันในลักษณะภาคีเครือข่ายในพื้นที่ที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย ผู้ปกครองครู บุคลากรทางการศึกษา บุคลากรของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงนักวิชาการ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และนักศึกษาสาขาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ภาษาให้เกิดผลกระทบต่อเด็กๆ ในพื้นที่ในวงกว้างได้ ทั้งนี้จากประสบการณ์ยาวนานในการพัฒนาศักยภาพครูและการพัฒนาเครือข่ายครูอย่างต่อเนื่องของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตลอดจนภารกิจการวิจัยและการให้บริการวิชาการของคณะเองซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของภาคีภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่อย่างจริงจัง รวมทั้งนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2556 คณะครุศาสตร์ยังได้จัดให้มีโครงการ “การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็นการนำเอาองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยมาใช้ในการบริการวิชาการให้กับผู้ดูแลเด็กและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อให้เกิดเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาในระดับพื้นที่ที่มีกิจกรรมเครือข่ายร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาโดยนักวิชาการและนักศึกษากับสถานศึกษาโดยครู ผู้ดูแลเด็กและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของท้องถิ่น

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นโครงการที่สอดคล้องกับทั้งยุทธศาสตร์ มหภาคในการพัฒนาการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นโครงการที่ใช้งานวิจัยพัฒนาเป็นฐานในการหลอมรวมหรือบูรณาการพันธกิจของสถาบันผลิตครู คือ การวิจัย การบริการวิชาการ และการผลิตบัณฑิตเข้าด้วยกันโดยมีกลยุทธ์สำคัญของโครงการนั้นคือการใช้ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ หรือ “ต้นกล้าครู” ที่จะกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคตเป็นตัวเชื่อมประสานบูรณาการแนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ภาษา

กับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education หรือ ABE) โดยจะใช้นักศึกษาครูเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเครือข่ายการพัฒนาเด็กในชุมชนร่วมกับภาคีอื่นๆ นอกจากนี้การบูรณาการพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาและการร่วมมือกันของภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กเล็กตามโครงการนี้ยังเป็นแนวทางที่เหมาะสมในพัฒนา Professional Learning Community หรือ PLC ให้เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สุดแล้ว จากจุดเริ่มต้นและความสำเร็จของโครงการจะนำไปสู่การจัดการศึกษาของพื้นที่โดยหน่วยงาน องค์กร และบุคลากรในพื้นที่และมีมหาวิทยาลัยเป็นตัวประสานการพัฒนาเครือข่ายที่เข้มแข็งมีความยั่งยืนต่อไปอีกด้วย ทั้งนี้โครงการนี้มีพื้นที่เป้าหมายคือ ชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งมีฐานงานวิจัยในระดับพื้นที่ที่เข้มแข็งและมีร่องรอยของการดำเนินงานในลักษณะของเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมีความเหมาะสมในการดำเนินงานตามโครงการต่อไป

ทั้งนี้ศักยภาพหรือทุนการทำงานระดับพื้นที่ที่สำคัญดังกล่าวเกิดจากการที่โครงการนี้เป็นโครงการที่เสนอในลักษณะที่เป็นการพัฒนาผลต่อยอดการทำงานเดิมจากงานพัฒนาเครือข่ายครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องใน “โครงการพัฒนาครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2552 โดยมีเครือข่ายโรงเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 9 โรงเรียนซึ่งปัจจุบันเชื่อมต่อกับคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นอย่างดีและโครงการ “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2554 โดยมีเครือข่ายโรงเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 13 โรงเรียนซึ่งทางคณะยังคงรักษาความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายกับโรงเรียนเหล่านี้ไว้เช่นกัน เช่น การส่งนักศึกษาไปฝึกสอน การจัดอบรมครูในเรื่องต่างๆ อยู่เป็นระยะๆ เป็นต้น นอกจากนี้ทางคณะยังได้มีประสบการณ์การดำเนินโครงการ “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อถิ่นฐานบ้านเกิด : สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2554 โดยมีการศึกษาสภาพ วิเคราะห์ภาพรวมจุดแข็ง จุดอ่อนของการสร้างความรู้ท้องถิ่น การวางแผนแนวทางและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตลอดจนการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อถิ่นฐานบ้านเกิดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งยังมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุดความรู้ท้องถิ่นเพื่อถิ่นฐานบ้านเกิดสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลจากการดำเนินงานทั้งสามโครงการจะเป็นทุนการทำงานที่สำคัญในการพัฒนาครูและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะเรื่องภาษาและการอ่านในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในโครงการนี้

ทั้งนี้ในกระบวนการของการดำเนินโครงการจะเน้นการใช้เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในการพัฒนาเด็กที่เป็นการเปลี่ยนระบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน บุคคล และองค์กรภาคีต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กในพื้นที่จังหวัดยะลาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นการร่วมมือกันสร้างเด็กยะลาให้ Berilmu หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ นั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาตามบริบทของโรงเรียนในพื้นที่
2. เพื่อพัฒนาแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาคีในพื้นที่
4. เพื่อพัฒนากลไกและรูปแบบความร่วมมือระหว่าง อปท. กับสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้เด็กในจังหวัดยะลา
5. เพื่อประเมินผลและถอดบทเรียนเกี่ยวกับตัวระบบและกลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

คำถามการวิจัย

คำถามวิจัยหลัก

1. สภาวะการณ์ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาทั้งในระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษาในประเด็นของพัฒนาการด้านภาษา และผลสัมฤทธิ์ด้านภาษา ตลอดจนความต้องการความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันในสภาวะการณ์ระหว่างพื้นที่และในระหว่างกลุ่มเป้าหมายที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคมต่างกันเป็นอย่างไร
2. แนวทางและวิธีการยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาได้อย่างมีประสิทธิภาพมีอะไรบ้าง และสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างไร แนวทางและวิธีการดังกล่าวควรมีการนำไปใช้ต่างกันอย่างไรตามบริบทหรือความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย
3. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาต้องมีระบบและกลไกการบริหารจัดการอย่างไร ระบบและกลไกการบริหารจัดการดังกล่าวต้องอาศัยเงื่อนไขปัจจัยเชิงระบบอะไรบ้างจึงจะสามารถริเริ่มพัฒนาและดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จได้
4. ระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดยะลามีลักษณะและการขับเคลื่อนอย่างไร
5. ผลของการดำเนินงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครูมีผลต่อความรู้และทัศนคติของนักศึกษา ครู และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างไร
6. ผลของการดำเนินงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงระดับสัมฤทธิ์ผลทางภาษาของเด็กเป็นอย่างไร

7. ผลของการประยุกต์ใช้แนวคิดการสอนภาษาแบบ Mother Tongue-Based Multilingual Education เป็นอย่างไร มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร ควรมีการปรับปรุงอย่างไรต่อไปในอนาคต

คำถามวิจัยระดับโรงเรียน

การจัดการของผู้บริหารหรือโรงเรียนในการจัดปัจจัยเกื้อหนุนหรือการบริหารจัดการให้พัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กควรมีลักษณะอย่างไร

คำถามระดับชั้นเรียน

การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กเป็นอย่างไร มีวิธีการประเมินอย่างไร และนำไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ ได้อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้ศึกษาความสามารถด้านภาษาของเด็กในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. การวัดผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านภาษาของเด็กในระดับปฐมวัยใช้การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาและผลการประเมินความสามารถด้านภาษาไทยที่โครงการพัฒนาเครื่องมือขึ้น ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้คะแนน National Test หรือคะแนนผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษา และคะแนนความสามารถด้านภาษาที่โครงการพัฒนาเครื่องมือขึ้น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - 1.1 ได้แนวทางในการพัฒนาแผนการศึกษาจังหวัดยะลา
 - 1.2 ได้แนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของจังหวัดยะลา
 - 1.3 ได้เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดยะลา
 - 1.4 ได้แนวทางหรือวิธีการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายเพื่อการประยุกต์ใช้กับงานพัฒนาอื่นๆ
 - 1.5 ได้ฐานข้อมูลสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดยะลา
2. หน่วยงานที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - 2.1 เทศบาลนครยะลา
 - 2.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา (อบจ.)
 - 2.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
 - 2.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

2.5 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

2.6 สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่

นิยามศัพท์

1. **เครือข่าย** หมายถึง กลุ่มของบุคคลและองค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสาธารณะที่รวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมที่มีเป้าหมายร่วมกัน

2. **เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่** หมายถึง กลุ่มบุคคล และองค์กรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรสาธารณะที่มีบทบาทในการร่วมมือกันในการสนับสนุนและจัดการศึกษาที่พัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา

3. **การส่งเสริมความสามารถด้านภาษาของเด็ก** หมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะของโครงการกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ ที่จัดขึ้นให้กับเด็กทั้งที่จัดโดยครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การปฏิบัติ กิจกรรม หรือนโยบายในการให้ความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการอบรมเลี้ยงดูและการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการตามวัย (Developmentally Appropriate Practice หรือ DAP) และใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ (Mother Tongue-based)

4. **เด็ก** หมายถึง เด็กนักเรียนในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ของสถานศึกษาในจังหวัดยะลาที่ได้รับการส่งเสริมความสามารถทางภาษาจากแผนงาน โครงการ และกิจกรรมจากแผนการทำงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

5. **จังหวัดยะลา** หมายถึง พื้นที่ในเขตเทศบาลนครยะลาและในพื้นที่เขตติดต่อกับเทศบาลนครยะลา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องใน 3 ประเด็นหลักคือ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education) แนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายทางการศึกษา (Education Network Management) โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education)

แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education หรือ ABE) เป็นแนวคิดที่มาจากแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มีการนำเสนอแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนางานวิจัยเชิงพื้นที่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2550 ภายใต้ชื่อ “งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaboration Research for Development หรือ ABE) ลีลาภรณ์ บัวสาย (2557) ได้กล่าวถึงเป้าหมายและแนวคิดหลักงานวิจัยแบบ ABE ไว้คือ งานวิจัย ABE เป็นงานที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ซึ่งอาจมีได้หลายระดับตั้งแต่ระดับจังหวัดลงไปถึงระดับชุมชนและครัวเรือน ลักษณะงานวิจัยประเภทนี้จึงมีโจทย์เป็นปัญหาพื้นที่และทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการกับกลไก/ภาคีการพัฒนาในพื้นที่เพื่อให้กลไกดังกล่าวสามารถซึมซับเอาข้อมูลความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยเข้าไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวคิด แนวทางการทำงานในภาคปฏิบัติได้ อันจะส่งผลต่อการสร้างรูปธรรมของความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่และความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงนั้น แนวคิดหลักของงานวิจัย ABC ประกอบด้วย แนวคิดการเอาพื้นที่เป็นที่ตั้ง (Area Based Approach) เน้นการตั้งโจทย์วิจัยจากปัญหาความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ และแนวคิดความร่วมมือ (Collaboration) เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ ที่เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในพื้นที่เพื่อใช้จุดแข็งที่แตกต่างกันของแต่ละฝ่ายให้เป็นพลังในการแก้ปัญหาร่วมกัน นอกจากนี้ลีลาภรณ์ บัวสาย (2557) ยังได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของงานวิจัยแบบ ABC ที่แตกต่างจากงานวิจัยอื่น ดังนี้

-งานวิจัยแบบ ABC มีโจทย์มาจากปัญหาสำคัญของพื้นที่หรือเป็นโจทย์เชิงยุทธศาสตร์ของการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัด

-งานวิจัยแบบ ABC ทำงานร่วมกับ “กลไกการพัฒนาพื้นที่” ในการหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาสำคัญนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ว่า “ใคร” จะเป็นคนที่ต้องมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหานั้น

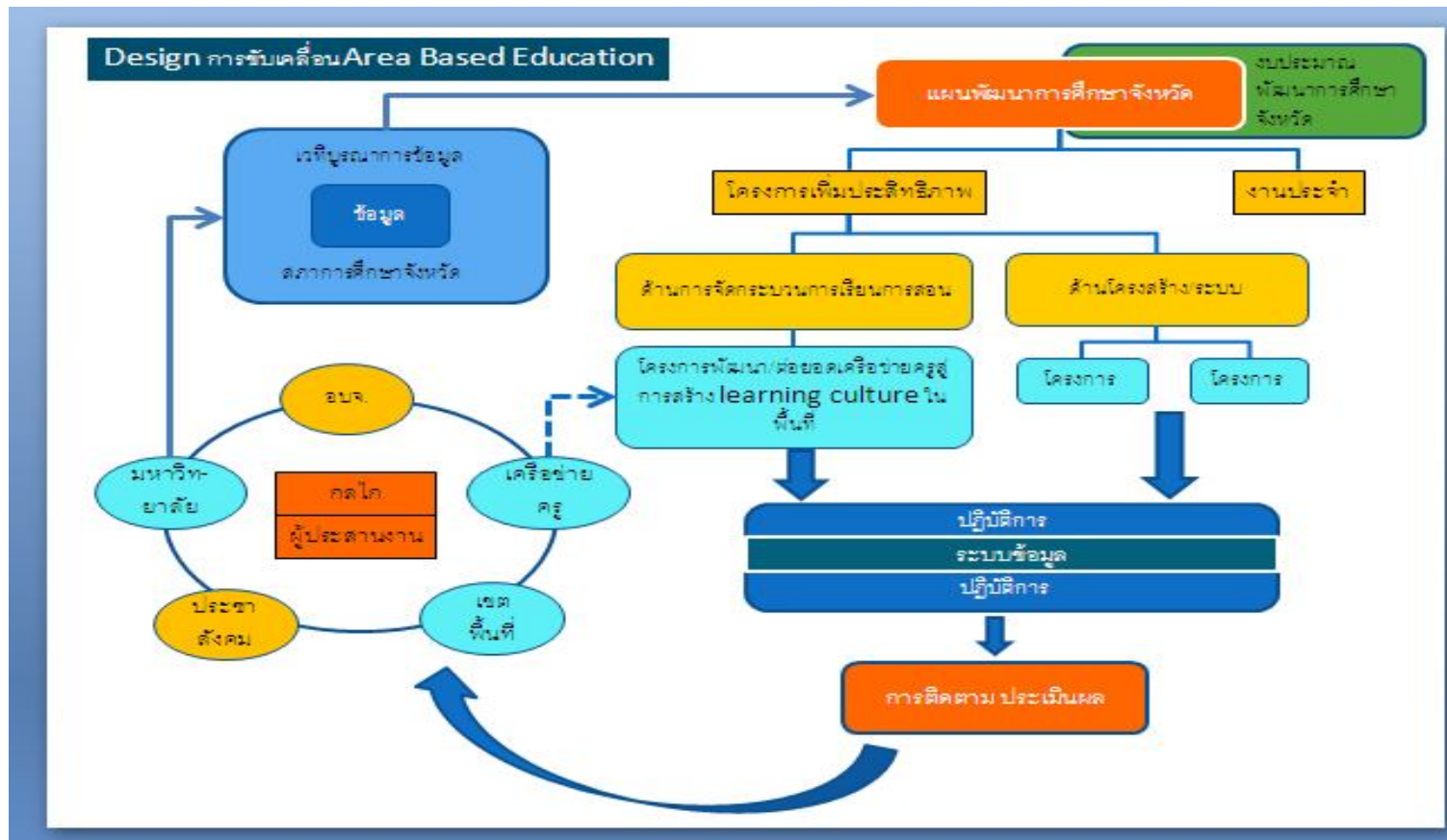
-งานวิจัยแบบ ABC ใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาคีวิชาการกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างทั้งความไว้วางใจและความเข้าใจในเนื้อหาของงานวิจัยแก่กลไกการพัฒนาพื้นที่ ทั้งที่เป็นกลไกประชาชนภาคีรัฐ และเอกชน

-งานวิจัยแบบ ABC สร้างข้อมูลและความรู้เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจจัดการปัญหาและศักยภาพโดยกลไกพัฒนาพื้นที่ ข้อมูลที่สร้างขึ้นอาจเป็นข้อมูลทั่วไป แต่ต้องได้รับการยอมรับในความแม่นยำเชื่อถือได้

-งานวิจัยแบบ ABC มีการเปิดเวทีเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่เพื่อให้เห็นข้อมูลร่วมกันและนำไปสู่การวางแผนและกำหนดกติกาเพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

-เมื่อสิ้นสุดโครงการวิจัยความรู้นั้นยังติดอยู่กับคนในพื้นที่ๆ จะเป็นคนแก้ปัญหา ทำให้ชุมชนเก่ง และพึ่งตนเองทางความคิดได้มากขึ้นหรือทำให้กลไกการพัฒนาพื้นที่ มีข้อมูล แผน หรือกติกาเพื่อใช้ในการจัดการปัญหาของพื้นที่ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากแนวคิดงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaboration Research for Development หรือ ABC) ทำให้นำไปสู่การพัฒนารอบแนวคิดของงานวิจัยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ Area Based Education หรือ ABE) โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้พัฒนาขึ้น แสดงได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดงานวิจัยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) หรือ ABE อ้างอิงจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

2. แนวคิดการยกระดับคุณภาพการศึกษา

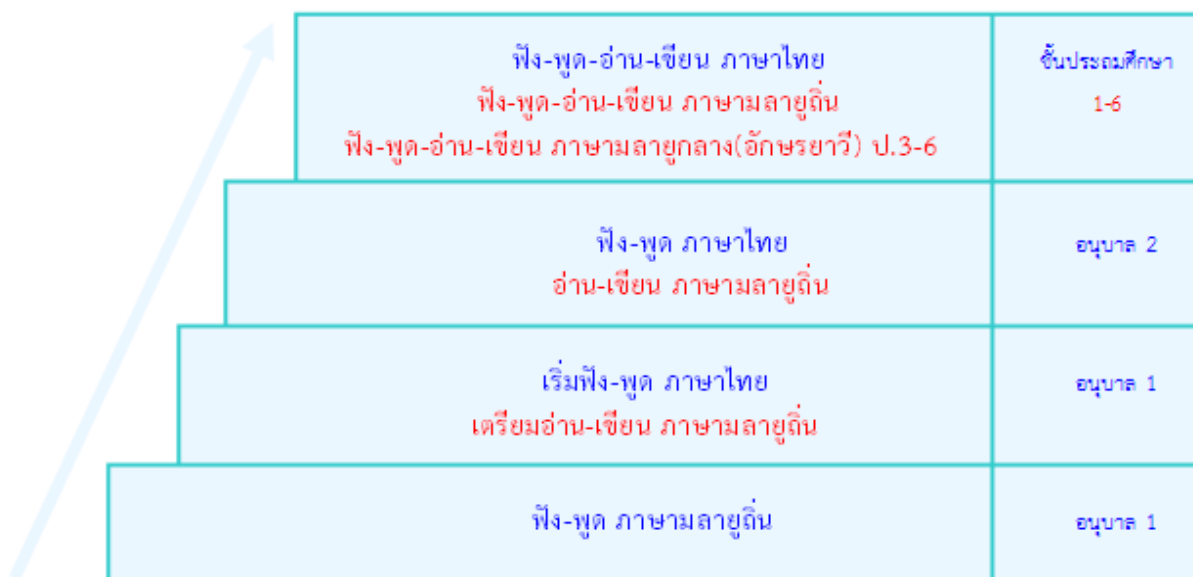
การให้ความหมายของคุณภาพการศึกษา (Quality of Education) นั้นได้มีนักวิชาการกล่าวถึงไว้อย่างหลากหลายดังนี้ อุทุมพร จามรมาน (2544) คุณภาพการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ การรับรองวิทยฐานะ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพการศึกษาแบบใด จำรัส นองมาก (2546) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่าเป็นกระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้มีความมั่นใจว่าถ้าทำตามกระบวนการที่กำหนดนี้แล้ว การศึกษาจะมีคุณภาพเป็นพึงพอใจของผู้รับบริการ สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2548) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาหมายถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุปคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการทางการศึกษาและผลลัพธ์ทางการศึกษา คือ ที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอันเป็นความพึงพอใจของผู้รับบริการทางการศึกษา

การยกระดับคุณภาพทางการศึกษาสำหรับเด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็น 3 อันดับสุดท้ายของประเทศมีกุญแจสำคัญ คือ ความสามารถด้านภาษาของนักเรียนซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนรู้ซึ่งแนวทางในการยกระดับความสามารถด้านภาษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

1. แนวคิดด้านการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาแม่ของเด็กร่วมเป็นสื่อในการเรียนรู้ร่วมกับภาษาราชการที่เป็นภาษาของโรงเรียน (Mother Tongue-Based Multilingual Education) แนวคิดนี้สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2553) ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานไว้ดังนี้

1.1 แนวคิดพัฒนาการเรียนรู้ผ่านภาษาโดยใช้หลักการ “ขั้นบันได” การพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางภาษา โดยเริ่มต้นจากภาษาที่ 1 ไปสู่ภาษาที่ 2 มีลำดับขั้นของการพัฒนาการซึ่งเริ่มต้นด้วยการสร้างความสามารถที่ดีในการฟังและการพูดก่อน จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่ความสามารถการอ่าน-เขียน อย่างเป็นลำดับคล้ายขั้นบันได แสดงได้ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 การเรียนรู้ผ่านภาษาโดยใช้หลักการ “ขั้นบันได” อ้างอิงจากสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และ มิรินต้า บุรรุ่งโรจน์, 2553

1.2 แนวคิดการเรียนรู้ภาษาแบบเชื่อมโยง (Bridging Language) การจัดการเรียนการสอนแบบพหุภาษาได้อาศัยแนวคิดการเรียนรู้ภาษาแบบเชื่อมโยงในการเชื่อมโยงจากภาษาแม่ของเด็กไปสู่ภาษาราชการโดยผ่านกระบวนการใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งของเด็กไปสู่ภาษาราชการเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างฐานความรู้ที่มั่นคงของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กมีความเข้าใจในความรู้เดิมหรือความรู้พื้นฐานซึ่งสั่งสมโดยการเรียนรู้ในวัยเด็กและเด็กจะต้องเรียนรู้ได้ตั้งแต่แรกโดยผ่านภาษาที่เด็กมีความเข้าใจดีที่สุด คือ ภาษาแม่ (หรือภาษาที่หนึ่ง) จากนั้นจึงมีการเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาที่สองอย่างเป็นระบบและลำดับขั้นตอนต่อไป

2. แนวคิดการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature Based)

2.1 ความหมายของวรรณกรรม

วรรณกรรม หมายถึง รูปแบบการเขียนทุกชนิดทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เช่น งานหนังสือ งานประพันธ์ บทประพันธ์ และงานนิพนธ์ที่สร้างขึ้น ทั้งหนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ รวมทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นการสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับกาลเวลา วัฒนธรรม และผู้คน ซึ่งมีความพิเศษ มีความสวยงาม โดยวรรณกรรมได้มีความหมายครอบคลุมทั้งเรื่องเล่า บทเพลง บทกวี และการแสดง เป็นทั้งความจริงแท้ และจินตนาการ เป็นทั้งข้อเท็จจริง และความวิเศษมหัศจรรย์ อาจจะมีรูปแบบที่สั้น หรือยาวก็ได้ มีคำหรือไม่มีก็ได้ อาจจะมีภาพประกอบหรือไม่มีก็ได้ และอาจจะเป็นได้ทั้งเรื่องราวที่มีความสุขหรือเศร้าหมองก็ได้ เช่นกัน (Finazzo,1997) , (Russell,2005) , (ราชบัณฑิตยสถาน,2546) ดังนั้นโดยความหมายวรรณกรรมจึงเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในวิถีชีวิตมนุษย์ ในลักษณะการถ่ายทอดทางภาษาในรูปแบบต่างๆ ทั้งบทเพลง บทกวี นิทาน เรื่องเล่า หนังสือ ตลอดจนงานเขียนทุกประเภท รวมทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Finazzo,1997)

ความหมายของวรรณกรรมแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของเด็กกับการเรียนรู้ผ่านวรรณกรรม นั่นคือ ความสำคัญของวรรณกรรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนสำหรับเด็ก และในปัจจุบันนักการศึกษาได้นำเอาทฤษฎีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (whole language) ที่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ภาษาในทุกด้านแบบองค์รวม (holistic) โดยไม่แยกการเรียนรู้ภาษาเป็นความสามารถเดี่ยวๆ (บุษบง ต้นตึงค์, 2536) มาเป็นทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ การพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนให้สูงสุดตามศักยภาพ นั่นคือ การเคารพในคุณค่าและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เป็นหลักการที่สำคัญที่สุดของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน โดยใช้วรรณกรรมที่ปรากฏในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและการส่งเสริมความอดทน อดกลั้นให้กับเด็กเล็ก (เกสรี ลัดเลีย, 2549) , (Ladlia, 2010) , (เกสรี ลัดเลีย, 2552) รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นได้นำเอาวรรณกรรมมาใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและส่งเสริมความอดทน อดกลั้น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ขณะที่วรรณกรรมมิได้ถูกจำกัดเพียงแค่สามารถใช้ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาเพียงด้านเดียว วรรณกรรมยังสามารถใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ ให้กับเด็กได้ นั่นคือ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคมรวมทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านสุนทรียภาพ ทั้งนี้การนำเอาวรรณกรรมมาใช้ในการพัฒนาเด็กนั้นจำเป็นต้องอาศัยการใช้อย่างเหมาะสม แต่ในปัจจุบันยังมิได้มีการประมวลข้อมูลและนำเสนอความรู้เกี่ยวกับการใช้วรรณกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงได้นำเสนอข้อความรู้ในส่วนที่ 1 ของหนังสือเล่มนี้ตามลำดับ คือ ชนิดของวรรณกรรม วรรณกรรมกับทฤษฎีพัฒนาการ การจัดประสบการณ์เกี่ยวกับวรรณกรรม การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาสำหรับเด็กต่างวัฒนธรรมและการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความอดทน อดกลั้นเพื่อการอยู่ร่วมกันของเด็กปฐมวัย โดยในส่วนที่ 1 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักการศึกษา ครูและนักศึกษาได้เห็นความสำคัญของวรรณกรรม เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และใช้เป็นแนวทางในการใช้วรรณกรรม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ทั้งยังมีประโยชน์สำหรับการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการใช้วรรณกรรมที่บ้าน

2.2 ชนิดของวรรณกรรม

วรรณกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการพัฒนาเด็ก วรรณกรรมมี 8 ชนิด ชนิดแรก คือ หนังสือสำหรับเด็ก (Finazzo, 1997) , (Russell, 2005) ประกอบไปด้วยหนังสือบทกล่อมเด็ก หนังสือภาพ หนังสือฝึกสะกดคำ หนังสือฝึกการนับ หนังสือความรู้ และหนังสือนิทาน ชนิดที่สอง คือ วรรณกรรมพื้นบ้าน (Finazzo, 1997) , (Russell, 2005) ประกอบไปด้วยเทพนิยานิทานปริ้มปรา นิทานพื้นบ้าน ชนิดที่สาม คือ บทกวี (Finazzo, 1997) , (Russell, 2005) ชนิดที่สี่ คือ วรรณกรรมที่เป็นเรื่องมหัศจรรย์ (Finazzo, 1997) , (Russell, 2005) ประกอบไปด้วย เรื่องราวความมหัศจรรย์เกี่ยวกับสัตว์ ของเล่น ของวิเศษ การเดินทาง การผจญภัยสู่โลกใหม่ วิญญาณ เรื่องราวเหนือธรรมชาติ เหนือกาลเวลา เรื่องราวความมหัศจรรย์ของวิทยาศาสตร์ ชนิดที่ห้าเกี่ยวกับเรื่องจริงและประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วยเรื่องแต่งร่วมสมัย และอิงประวัติศาสตร์ และชนิดที่หก คือ วรรณกรรมที่ใช้สำหรับการอ้างอิง (Finazzo, 1997) , (Russell, 2005) ชนิดที่เจ็ด คือ วรรณกรรมที่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ (Finazzo, 1997)

วรรณกรรมชนิดที่แปด คือ ภาษาที่อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก (เกสรี ลัดเลีย, 2549) อันประกอบไปด้วย ข้อเขียน สิ่งพิมพ์ทุกชนิดที่เด็กได้มีประสบการณ์ในชีวิตประจำวันแม้บางอย่างผู้ใช้โดยตรง คือ พ่อแม่ ครู หรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ในบ้าน เช่น หนังสือพิมพ์ ตำราอาหาร หนังสือพระตำราเลี้ยงสัตว์ คู่มือต่างๆ ข้อมูลใน Internet นอกจากนี้ยังรวมถึงลักษณะการถ่ายทอดทางภาษา และสัญลักษณ์ที่มีได้ปรากฏเป็นข้อเขียนที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน เช่น เพลง บทความทางวิทยุ รายการโทรทัศน์ สัญญาณจราจร ผู้ปกครอง และครูสามารถนำมาใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้กับเด็กได้ โดยมีได้แยกโลกของเด็กออกจากโลกของผู้ใหญ่ มิได้จำกัดชนิดของวรรณกรรมที่เด็กมีสิทธิ์เรียนรู้

2.3 วรรณกรรมกับทฤษฎีพัฒนาการ

การนำวรรณกรรมไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กนั้น นักการศึกษาควรได้คำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ โดยการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการด้านต่างๆ ดังนี้ พัฒนาการด้านภาษา พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านอารมณ์ สังคมรวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาการด้านสุนทรียภาพ (ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ) พัฒนาการด้านแรงที่กล่าวถึงในที่นี้ คือ พัฒนาการด้านภาษา ซึ่งในวัยเด็กเล็กตั้งแต่แรกเกิดถึงสองขวบ เด็กได้ใช้เวลาเพียงหนึ่งปีถึงสองปีแรกของชีวิตนี้ในการสร้างความรู้เกี่ยวกับความหมายของเสียงที่ได้ยิน และการสร้างประโยค ในขณะที่เด็กที่โตกว่า คือ อยู่ในช่วงอายุสี่ปีถึงห้าปี กำลังสร้างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของไวยากรณ์ทางภาษา แม้ว่าเด็กเหล่านี้จะไม่สามารถอธิบายเกี่ยวกับบทบาทและการใช้ไวยากรณ์เหล่านี้ได้ แต่ก็สามารถที่จะแสดงความคิดความรู้สึกรวมหมดที่อยู่ในใจออกไปได้ พร้อมทั้งมีคำศัพท์เพิ่มขึ้นอีกมากมาย มีการขัดเกลาการใช้คำศัพท์เพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างคมชัด ในช่วงวัยนี้วรรณกรรมมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเริ่มต้นที่วรรณกรรมประเภทบทกล่อมเด็ก (mother goose rhymes) ที่มีชีวิตชีวาและมีความเฉลียวฉลาดในการใช้ต่างๆ อย่างน่าสนใจ (Russell, 2005)

บทกล่อมเด็กเป็นวรรณกรรมที่เชื่อมสายสัมพันธ์ความรัก ความอบอุ่นจากแม่สู่ลูก และมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม สะท้อนภาพสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อเด็กโตขึ้นโดยมีความสามารถต่างๆ ดีขึ้น เด็กก็จะเปลี่ยนความสนใจจากสนใจเสียงที่เปล่งออกมา ไปสนใจเรื่องราวที่มีการวางประเด็นของเรื่องราวให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยให้ความสนใจกับวรรณกรรมประเภทนิทานพื้นบ้านซึ่งมักจะมีการวางประเด็นของเรื่องราวให้เข้าใจง่าย และตัวละครมีบุคลิกลักษณะที่ชัดเจน รวมทั้งทำให้เด็กมีจินตนาการ (Russell, 2005) ในขณะที่เด็กๆ กำลังเติบโตอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน เด็กทุกคนมีความสุขอยู่กับการเรียนรู้ภาษาของตนเองอยู่ในวัฒนธรรมของตนเอง บทสนทนา และการตั้งคำถามเกี่ยวกับคน อื่นๆ มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก หนังสือ และวรรณกรรมต่างๆ จะมีการบรรยายเกี่ยวกับฉากกริยาอาการ และบุคลิกลักษณะสำหรับเด็กที่เริ่มต้นการเป็นผู้อ่าน และผู้ฟัง (อายุ 3-5 ปี) สามารถที่จะสะท้อนภาพของความแตกต่างของแต่ละครอบครัว ประสบการณ์ที่แตกต่าง และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ โดยผ่านทางนิทานพื้นบ้านของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งคงไว้ในเรื่องของภาษาและการละเล่นพื้นบ้าน เด็กวัยนี้สามารถที่จะจดจำและเล่าซ้ำได้โดยง่าย

พัฒนาการด้านภาษา มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งกับพัฒนาการด้านสติปัญญาอันเป็นพัฒนาการด้านต่อไปที่น่าเสนอ พัฒนาการด้านสติปัญญานั้นครอบคลุมทั้งความรู้ ความจำ การจำแนก อนุกรม การพัฒนาความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของเวลาและมิติสัมพันธ์ รวมทั้งความสามารถการคิดขั้นสูง เช่น การเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การตั้งสมมติฐาน การประยุกต์ และการประเมิน ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการที่เป็นที่รู้จัก คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget นักจิตวิทยาชาวสวิส โดยได้แบ่งระยะของพัฒนาการไว้สี่ระยะ โดยสองระยะแรกที่อยู่ในช่วงปฐมวัย คือ ระยะประสาทสัมผัส (sensorimotor period) อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงสองปี เป็นระยะที่หนึ่ง ที่เด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และมีประสบการณ์สำคัญกับการใช้ประสาทสัมผัสกับการเรียนรู้วัตถุรอบตัว โดยเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เห็น รู้สึก ได้ยิน ได้สัมผัส และได้กลิ่น (Finazzo,1997) เป็นช่วงวัยที่เปรียบเทียบเสมือนเราได้ลงมือเพาะปลูกเมล็ดพันธุ์ของการอ่าน ผู้ใหญ่ควรกระตุ้นให้เด็กรู้จักการถือหนังสือจัดเวลาที่สามารถส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการอ่านซึ่งเรื่องราวที่อยู่ในหนังสือ มิได้มีความสำคัญเท่ากับประสบการณ์ที่มีความสุขในช่วงเวลาที่ได้อ่านหนังสือหรือนิทาน (Russell,2005) การได้หยิบ ได้จับหนังสือเป็นการส่งเสริมพัฒนาการในวัยนี้โดยได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของหนังสือ เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับการมีประสบการณ์ที่มีความสุขกับหนังสือนอกจากนี้การได้ยินบทกล่อมเด็กหรือคำคล้องจองต่างๆ จากแม่ที่มีการเล่นคำ การเล่นเสียงจะทำให้เด็กสนใจ และสนุกสนาน ซึ่งเด็กวัยนี้ไม่สนใจความหมายของคำ แต่สนใจเสียงของภาษาที่ได้ยิน นับเป็นประสบการณ์ทางภาษาที่สอดคล้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้

หลังจากผ่านช่วงสองปีแรกไปแล้วก็จะเข้าสู่ระยะที่สอง คือ ระยะก่อนปฏิบัติการ (preoperational period) อยู่ในช่วงอายุสองปีถึงเจ็ดปี ในระยะนี้ Piaget ยังได้แบ่งออกเป็นชั้นย่อยๆ อีก 2 ชั้น คือ ช่วงอายุสองขวบถึงสี่ขวบ จะเป็นขั้นก่อนความคิดรวบยอด (preconception stage) เด็กจะมีลักษณะของความคิดเชิงเหตุผลของการคงอยู่ของวัตถุ โดยไม่สามารถเชื่อมโยงวิวัฒนาการของโลกทางกายภาพได้ กระบวนการพัฒนาสติปัญญา ในช่วงนี้อาศัยกระบวนการสำคัญสองกระบวนการที่เกิดต่อเนื่องกันโดยอัตโนมัติ คือ การซึมซับประสบการณ์ (assimilation) และการปรับขยายประสบการณ์ (accommodation) เด็กในวัยนี้จะเข้าใจในสิ่งที่ป็นรูปธรรม นั่นคือเกี่ยวกับสี รูปทรงขนาด แต่ยังไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรม ดังนั้นเด็กในวัยนี้นักชอบเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ที่พูดได้ (Russell,2005) เด็กๆ มักเริ่มต้นฟังนิทานพื้นบ้าน ทั้งที่เกี่ยวกับสัตว์ หรือเรื่องราวที่น่ามหัศจรรย์ต่างๆ และเรื่องราวที่น่าสนใจที่สุดกลับเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะต่างๆ ของผู้คนที่อยู่รอบตัว (Finazzo,1997) ในวัยนี้เป็นวัยที่เด็กเริ่มต้นออกจากบ้านเข้าสู่สถานพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย เช่นโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนั้นครูหรือผู้ดูแลเด็กมักมีนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กคุ้นเคย เช่น แมว ปลาทอง เอาไว้เล่าให้เด็กฟังเพื่อเชื่อมโยงโลกที่บ้านและที่โรงเรียนเข้าด้วยกัน และในช่วงอายุสี่ปีถึงเจ็ดปี ก็จะเข้าสู่ขั้น intuitive stage ในขั้นนี้เด็กเริ่มลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลงมีพัฒนาการด้านความสามารถภาษาอย่างชัดเจน หรือเรื่องราวที่ป็นความรู้สึกร่างกายในและชื่นชอบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความวิเศษมหัศจรรย์ (Russell,2005) นอกจากนี้เด็กจะชอบเรื่องราวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของมนุษย์ มีความตระหนักรู้ถึงโลกและสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว สนใจเรื่องราวของตนเองและคนอื่นๆ รวมทั้งภาษาที่แตกต่างกัน (Finazzo,1997) ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กในวัยนี้จึงมีการส่งเสริมให้มีการอ่านที่กว้างขวาง และ

หลากหลาย และส่งเสริมให้มีการสืบค้นข้อมูลจากหนังสือและการอ่านพัฒนาการด้านภาษาและสติปัญญา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมๆ กับที่เด็กแต่ละคนก็ได้มีการพัฒนา ด้านสังคม และอารมณ์ควบคู่กันไป โดยทฤษฎีพัฒนาการที่กำลังกล่าวถึงพัฒนาการเด็กทั้งสอง ด้านนี้คือ ทฤษฎีของ Erikson และทฤษฎีของ Kohlberg โดยทฤษฎีของ Erikson ได้แบ่งระยะของการพัฒนาของมนุษย์ไว้ห้าระยะ ซึ่งในทุกระยะจะปรากฏพบความขัดแย้งระหว่าง 2 ด้าน ในตัวมนุษย์ เป็นปม ความขัดแย้งที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกมีภาวะที่สมบูรณ์ และระยะทุกระยะมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันพบความขัดแย้งในแต่ละระยะจะต้องได้รับการคลี่คลายก่อนที่เด็กจะก้าวสู่ระยะถัดไปที่สำคัญ คือ การผ่านจากระยะหนึ่งสู่ระยะหนึ่งจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการใช้หนังสือและวรรณกรรมสำหรับเด็ก (Russell, 2005)

3. แนวคิดการจัดการเครือข่าย (Network Management)

ความหมายของเครือข่าย (Network Management) นั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างน่าสนใจ คือ กลุ่มขององค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนการสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่กระจัดกระจายได้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทั้งสมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าการคบค้าสมาคมแบบพัวพัน (Goldsmiths และ Eggers ,2004) ดังนั้นแล้วเครือข่ายเป็นการร่วมมือระหว่างปัจเจกบุคคลกลุ่มองค์กรประเภทเดียวกันหรือเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม องค์กรที่แตกต่างกันซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกต่อปัจเจก การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกกับกลุ่มการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม โดยดำเนินกิจกรรมภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

3.1 แนวทางในการดำเนินการสร้างเครือข่าย

จากความหมายเครือข่ายข้างต้น ประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และ กมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2553) ได้ให้แนวทางในการดำเนินการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาดังนี้

3.1.1 การจัดเครือข่ายสถานศึกษาควรจัดตามลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ที่มีบริบทสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน

3.1.2 การมีผู้ประสานงานที่ดีเพื่อทำหน้าที่เป็นแกนประสานในการรวมกลุ่มเครือข่าย

3.1.3 สมาชิกเครือข่ายมีความต้องการร่วมกันโดยการดำเนินการให้สมาชิกของเครือข่ายมีกิจกรรมคือ การประชุมในแต่ละเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ การจัดกิจกรรมให้สมาชิกร่วมกันแสดงความสามารถ ร่วมคิดร่วมกันวางแผน และร่วมกันทำงาน หมุนเวียนกันรับผิดชอบภายในเครือข่าย และการศึกษาดูงาน หรือ เชิญวิทยากรให้ความรู้เพิ่มเติม

3.1.4 สมาชิกเครือข่ายมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

นอกจากนี้ประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2553) ยังได้กำหนดองค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมไว้เป็น 5 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย สมาชิก ผู้ประสานงานและกรรมการ กิจกรรม และทรัพยากร

3.2 องค์ประกอบเครือข่ายการศึกษาองค์ประกอบเครือข่ายปรากฏผลการศึกษาที่น่าสนใจดังนี้

3.2.1 องค์ประกอบของเครือข่ายในด้านการมีส่วนร่วม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (อ้างถึงในประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ, 2553) ได้กล่าวถึงการพิจารณาองค์ประกอบของเครือข่ายในด้านของการมีส่วนร่วมไว้ 7 ประเด็น คือ

3.2.1.1 การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)

3.2.1.2 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)

3.2.1.3 การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests / Benefits)

3.2.1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation)

3.2.1.5 การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)

3.2.1.6 การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)

3.2.1.7 การมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

3.2.2 องค์ประกอบพื้นฐานเครือข่าย

Goldsmiths และ Eggers (2004) ได้เสนอองค์ประกอบพื้นฐานของเครือข่ายไว้ 5 ประการ อันนำไปสู่การบริหารเครือข่ายและการมีส่วนร่วมทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

3.2.2.1 การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์

3.2.2.2 การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย

3.2.2.3 การบูรณาการและเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล

3.2.2.4 การประยุกต์ใช้ระบบ IT ในการจัดการเครือข่าย

3.2.2.5 การพัฒนาความรู้และความสามารถ

3.2.3 องค์ประกอบของเครือข่าย

3.2.3.1 การจัดการเครือข่าย

3.2.3.2 กระบวนการดำเนินงานเครือข่าย

3.2.3.3 ปัจจัยการขับเคลื่อนเครือข่าย

3.2.3.4 ยุทธศาสตร์เครือข่าย

3.3 ขั้นตอนหลักในการขับเคลื่อนเครือข่าย

นอกจากนี้ Goldsmiths และ Eggers (2004) ยังได้เสนอ 4 ขั้นตอนหลักสำหรับผู้ประสานงานเครือข่ายในการขับเคลื่อนการสร้างเครือข่าย ประกอบด้วย

3.3.1 การเชื่อมโยงเครือข่ายหรือการสร้างเครือข่าย

3.3.2 การประเมินความพร้อมเครือข่าย

3.3.3 การปฏิบัติงานในรูปแบบเครือข่าย

3.3.4 การตรวจติดตามและประเมินผลงานของเครือข่าย

กล่าวโดยสรุปจากความหมายของเครือข่ายและแนวทางการดำเนินการในการจัดการเครือข่ายนั้น ผู้ประสานงานเครือข่าย คือ บุคคลที่มีความสำคัญและต้องดำเนินการสร้างเครือข่ายและบริหารจัดการเครือข่ายตามองค์ประกอบของเครือข่ายภายใต้บรรยากาศการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและความเป็นอิสระต่อกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน

การเผยแพร่ผลการวิจัยและการขยายผลการวิจัย

1. การตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร “วิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย (สกว.) และวารสารอื่นๆ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติอย่างน้อย 3 ฉบับ รวมทั้งการนำเสนอในเวทีวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ

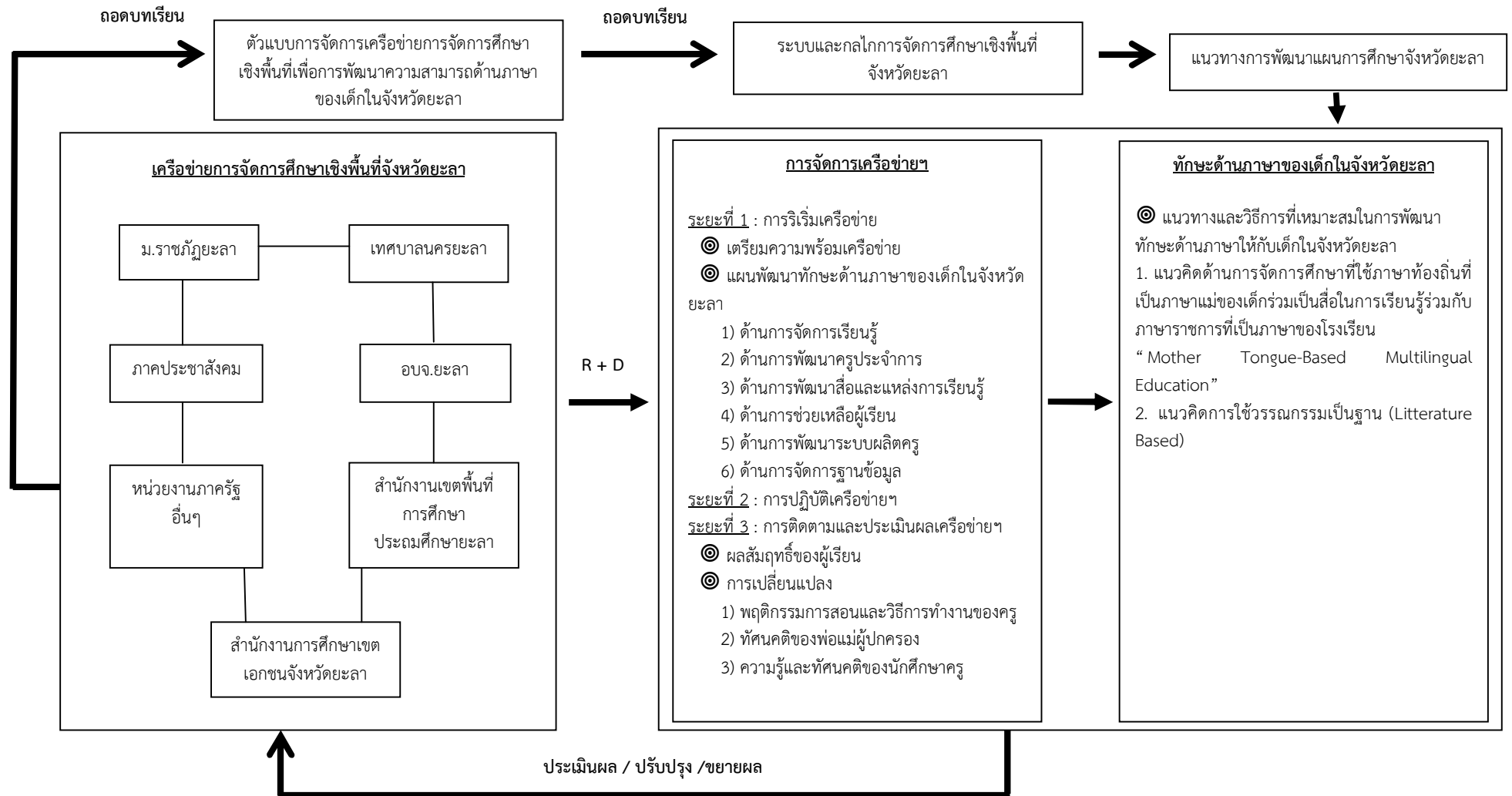
2. การจัดเวทีหรือเข้าร่วมเวทีเสวนาวิชาการด้านการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

3. การจัดเวทีเสวนาเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดยะลาร่วมกับภาคีเครือข่ายและการขยายผลสู่สถานศึกษาครอบคลุมทั้งจังหวัดยะลา

4. จัดประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งดำเนินกิจกรรม “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนของเครือข่ายสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2.3

กรอบแนวคิดของการขับเคลื่อนงาน Area Based Education จังหวัดยะลา

โครงการ : การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดของการขับเคลื่อนงาน Area Based Education จังหวัดยะลา

ยุทธศาสตร์การวิจัย

การวิจัยโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มียุทธศาสตร์การวิจัยที่สำคัญดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นในจังหวัดยะลา โดยใช้กลยุทธ์ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่”

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเชื่อมโยงระบบผลิตครู (Pre Service) กับการพัฒนาศักยภาพครูประจำการ (In Service) ภายใต้ภารกิจตามปรัชญา และพันธกิจของสถานศึกษาอุดมศึกษาในพื้นที่ร่วมกับองค์กรที่รับผิดชอบจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดยะลา โดยมีกลยุทธ์หลัก ดังนี้

2.1 บูรณาการแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เข้าสู่ระบบผลิตครูในส่วนของกิจกรรมเสริมความเป็นครูสำหรับนักศึกษาสาขาศรีศาสตร์อันเป็นกิจกรรมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาศรีศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (มคอ.1) สาขาศรีศาสตร์

2.2 บูรณาการแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เข้าสู่ระบบผลิตครู และการพัฒนาศักยภาพครูประจำการในส่วนของการวิจัยวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาศรีศาสตร์ในชั้นปี 4 และ 5 ซึ่งต้องศึกษาสังเกต ทดลองสอน และปฏิบัติการสอนเต็มรูปแบบในสถานศึกษาร่วมกับครูประจำการ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยะลา โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาด้านแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลากับสถานศึกษาในเขตเมืองยะลา 16 แห่ง เพื่อการขยายผลต่อไป โดยในระยะสุดท้ายของโครงการจะเป็นการวางแผนการขยายผลให้กับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเบตง และสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ของจังหวัดยะลาทั้ง 3 เขต รวมทั้งสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในจังหวัดยะลา ทั้งนี้วิธีการขยายผล คือ ใช้สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง เป็นต้นแบบ โดยทั้ง 16 แห่ง ครอบคลุมสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) รวมทั้งสังกัดอุดมศึกษา (สกอ.) สามารถเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาทุกสังกัดอันมีธรรมชาติและวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกัน และในเชิงพื้นที่สามารถขยายผลครอบคลุมเขตพื้นที่ทั้ง 3 เขต พื้นที่ในจังหวัดยะลาจากสถานศึกษาที่สนใจ มีความพร้อมและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยเขตพื้นที่ละ 6 แห่งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) รวมเป็น 18 แห่ง และรวมกับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเบตง 5 แห่ง รวมทั้งสิ้น 23 แห่งในการขยายผลในระยะแรกต่อไป

10. โรงเรียนบ้านบาโด
11. โรงเรียนพัฒนาวทยา (แผนกสาธิต)
12. โรงเรียนเพ็ญศิริ
13. โรงเรียนศานติธรรม
14. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
15. โรงเรียนอนุบาลประณีต
16. โรงเรียนดรุณอุโลมนิบงบารู

3. แผนการดำเนินงาน

การดำเนินงานตลอดระยะเวลา 24 เดือน ของโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มีการดำเนินการดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
<u>ระยะที่ 1 : การริเริ่มเครือข่าย</u> 1. ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเครือข่ายเพื่อเตรียมดำเนินงานโครงการและเป็นการประเมินความพร้อมเครือข่าย	จัดเวทีประชุมวิชาการครั้งที่ 1 เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	1. ผู้บริหารและครูจากสถานศึกษาในจังหวัดยะลา 2. คณะกรรมการยกระดับการพัฒนาการศึกษา จ.ยะลา 3. ผู้บริหารจาก อบจ.ยะลา ผู้บริหารจากเทศบาลนครยะลา และเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 เขต 2 และเขต 3 4. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาในพื้นที่ 5. นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย	15 ตุลาคม 2557	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของจังหวัดยะลาได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่และทุนเดิมรวมทั้งแนวทางการดำเนินงานของจังหวัดยะลา

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
2. ออกแบบกลไก การ ทำงานพัฒนาเครื่องมือและ แผนการสำรวจสถานการณ์ ปัญหาและความต้องการในการ พัฒนาความสามารถด้านภาษา ของเด็กในจังหวัดยะลา	จัดการประชุมชี้แจงและสร้าง ความเข้าใจต่อผู้บริหารและครู ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนการพัฒนาเครื่องมือ เก็บข้อมูลสถานการณ์	1. ผู้บริหารและครูจาก สถานศึกษา 16 แห่ง ที่เข้าร่วม โครงการ 2. คณะกรรมการยกระดับการ พัฒนาการศึกษา จ.ยะลา 3. ผู้บริหารจาก อบจ.ยะลา 4. ผู้บริหารจากเทศบาลนคร ยะลา 5. ศึกษานิเทศก์จากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 6. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ในพื้นที่ จ.ยะลา	24 พฤศจิกายน 2557	1. ได้เครื่องมือการเก็บข้อมูล สถานการณ์ 2. ได้แนวทางในการเก็บข้อมูล สถานการณ์ 3. ได้มีการริเริ่มเครือข่าย สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
3. สสำรวจสภาวะการณ์และ ประมวลผลปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของ เด็กในจังหวัดยะลา	สำรวจสภาวะการณ์และ ประมวลผลปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของ เด็ก 16 โรงเรียน และ 3 เขต พื้นที่	1. ผู้บริหารและครูจาก สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 16 โรงเรียน 2. ผู้ที่รับผิดชอบในการเก็บ รวบรวมข้อมูลสภาวะการณ์	25 พฤศจิกายน 2557 ถึง 20 กุมภาพันธ์ 2558	1. ได้ข้อมูลสภาวะการณ์เบื้องต้น
4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันเกี่ยวกับ 4.1 ข้อมูลสภาวะการณ์ ปัญหาและความต้องการในการ พัฒนาความสามารถด้านภาษา ของเด็กในจังหวัดยะลา 4.2 บทเรียนการดำเนินงาน ของโครงการอื่นๆ ที่ได้ ดำเนินการเพื่อพัฒนา ความสามารถด้าน	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับข้อมูลสภาวะการณ์และ บทเรียน การดำเนินงาน และ การจัดทำแผนพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของ เด็กในจังหวัดยะลา	1. ผู้บริหารและครูจาก สถานศึกษา 16 แห่ง ที่เข้าร่วม โครงการ 2. คณะกรรมการยกระดับการ พัฒนา การศึกษา จ.ยะลา 3. ผู้บริหารจาก อบจ.ยะลา 4. ผู้บริหารจากเทศบาลนคร ยะลา	21-23 กุมภาพันธ์ 2558	1. ได้มีการแลกเปลี่ยนประเด็น ข้อมูลสภาวะการณ์ 2. สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง ได้ แนวทางในการนำนวัตกรรมใน การส่งเสริมความสามารถด้าน ภาษาไปใช้ 3. ได้ แผน ย ก ระ ดั บ ความสามารถด้านภาษาของ เด็กในจังหวัดยะลา

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		5. ศึกษาวิเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 6. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ในพื้นที่ จ.ยะลา 7. สถานศึกษาในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 7 แห่ง ที่มีการนำนวัตกรรมใน การสานภาษาในรูปแบบต่างๆ ไปใช้		

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
ภาษาให้กับเด็กในจังหวัด ยะลาในอดีตถึงปัจจุบัน 4.3 จัดทำแผนเสริมสร้าง ความสามารถด้านภาษาให้กับ เด็กในจังหวัดยะลา 6 ด้าน - ด้านการจัดการเรียนรู้ - ด้านการพัฒนาครู ประจำการ - ด้านการพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ - ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน - ด้านการพัฒนาระบบผลิต ครู - ด้านการจัดการฐานข้อมูล				

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
5. จัดทำแผนเสริมสร้าง ความสามารถด้านภาษาให้กับ เด็กในจังหวัดยะลาในระดับ สถานศึกษา	สถานศึกษาดำเนินการจัดทำ แผนในระดับสถานศึกษา	1. สถานศึกษา 16 แห่ง ที่เข้า ร่วมโครงการ	24-25 กุมภาพันธ์ 2558	1. ได้โครงการและกิจกรรมตาม แผนในระดับสถานศึกษา
<u>ระยะที่ 2: การปฏิบัติการ เครือข่าย</u> 6. ดำเนินงานตามแผนงาน โครงการและกิจกรรมทั้งใน ระดับพื้นที่และสถานศึกษา	1. สถานศึกษาพัฒนาข้อเสนอ โครงการตามแผนพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของ เด็กในจังหวัดยะลา และนำเสนอข้อเสนอโครงการ 16 โรงเรียน TK Park จ.ยะลา และศูนย์ศึกษาพัฒนาครู ม.ราชภัฏยะลา	สถานศึกษา 16 แห่ง ที่เข้าร่วม โครงการ TK Park จ.ยะลา และศูนย์ศึกษาพัฒนาครู ม.ราชภัฏยะลา	2 มิถุนายน 2558	1. ได้มีการปรับปรุงโครงการ และ กิจกรรม ใน ระ บั บ สถานศึกษา

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
	2. สถานศึกษาดำเนินงาน	1. สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง ที่ เข้าร่วมโครงการ	มิถุนายน-กันยายน 2558	1. มีการดำเนินโครงการใน ระดับสถานศึกษา
	3. การติดตามโดยมหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลาซึ่งติดตามในส่วน ของการบริหารจัดการโครงการ ในระดับสถานศึกษา	1. สถานศึกษา 16 แห่ง ที่เข้า ร่วมโครงการ 2. คณะติดตาม	27 กรกฎาคม 2558 ร.ร.เทศบาล 4 (ธนวิถี) ร.ร.เทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ) และ ร.ร.พัฒนาวิทยา (แผนกสาธิต) 28 กรกฎาคม 2558 ร.ร.บ้านสาคอ ร.ร.บ้านบาโด และ ร.ร.วัดชมพูสถิต 29 กรกฎาคม 2558 ร.ร.บ้านลิมุด และร.ร.สาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 4 สิงหาคม 2558 ร.ร.ศานติธรรม 5 สิงหาคม 2558 ร.ร.เทศบาล 1 (บ้านสะเตง) ร.ร.เทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)	1. เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งใน ระดับนโยบายและ การปฏิบัติงานของครูและ เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัว ผู้เรียน

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
			6 สิงหาคม 2558 ร.ร.เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) ร.ร.เทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) ร.ร.ดารุลลอหมินิงบารู 7 สิงหาคม 2558 ร.ร.อนุบาลประณีต ร.ร.เพ็ญศิริยะลา 7 กันยายน 2558 ร.ร.บ้านลิ้มุด ร.ร.สาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และ ร.ร.พัฒนาวิทยา (แผนกสาธิต) 8 กันยายน 2558 ร.ร.เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) ร.ร.เทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) ร.ร.ดารุลลอหมินิงบารู	

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
			9 กันยายน 2558 ร.ร.อนุบาลประณีต ร.ร.เพ็ญศิริยะลา 10 กันยายน 2558 ร.ร.เทศบาล 1 (บ้านสะเตง) ร.ร.เทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) ร.ร.ศานติธรรม ร.ร.เทศบาล 4 (ชนวิถิ) 11 กันยายน 2558 ร.ร.เทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ) ร.ร.บ้านสาคอ ร.ร.บ้านบาโต และ ร.ร.วัดชมพูสถิต	
	4.การติดตามโดยคณะทำงาน ตามแผนการพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของ เด็กในจังหวัดยะลา	1.สถานศึกษา 16 แห่งที่เข้า ร่วมโครงการ 2.คณะติดตามนิเทศ สถานศึกษา	<u>ครั้งที่ 1</u> 7 มีนาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง)	1.เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและทัศนคติของ ผู้บริหาร ครู และ ผู้เรียน

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
			โรงเรียนบ้านลิ้มุด (บุญชอบ สาครินทร์) 8 มีนาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) โรงเรียนบ้านสาคอ โรงเรียนบ้านบาโด 9 มีนาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ) โรงเรียนบ้านบาโด โรงเรียนสวนติธรรม 10 มีนาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) โรงเรียนวัดชมพูนุส โรงเรียนดาร์ลุโลมนิบงบารู 11 มีนาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) โรงเรียนเพ็ญศิริ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา	

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
			14 มีนาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) โรงเรียนพัฒนาวิทยา (แผนกสาธิต) <u>ครั้งที่ 2</u> 4 กรกฎาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) โรงเรียนบ้านลิมุด (บุญชอบ สาครินทร์) โรงเรียนบ้านบาโด 5 กรกฎาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) โรงเรียนบ้านสาคอ โรงเรียนศานติธรรม 6 กรกฎาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ) โรงเรียนบ้านบาโด โรงเรียนดาร์ลุโลมนิบงบารู	

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
			7 กรกฎาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) โรงเรียนวัดชมพูสถิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา 8 กรกฎาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) โรงเรียนเพ็ญศิริ โรงเรียนพัฒนาวิทยา (แผนกสาธิต) 11 กรกฎาคม 2559 โรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา)	

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
<u>ระยะที่ 3 : การติดตามและ ประเมินผลเครือข่าย</u> 7. ดำเนินงานตามแผนงาน โครงการและกิจกรรมทั้งใน ระดับพื้นที่และสถานศึกษา (ต่อ)	1. สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1. ผู้บริหาร ครู และ นักเรียนใน สถานศึกษา 2. คณะผู้ติดตามประเมิน	มิถุนายน-กันยายน 2558	เกิดการเปลี่ยนแปลงในใน สถานศึกษาทั้งในระดับ นโยบายการปฏิบัติงานของ ครูและนักเรียน
8. ติดตามและประเมินผล สัมฤทธิ์ของผู้เรียน	1. การพัฒนาครู	1. ครูจากสถานศึกษา 16 แห่ง	16 มกราคม 58	ครูได้รับการพัฒนาทักษะ การสอนและ การใช้สื่อ
9. ติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานที่มีต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนและการทำงานของครู	2. การพัฒนาสื่อและแหล่ง เรียนรู้	-TK Park -ศูนย์ศึกษาการพัฒนาครู	มิถุนายน-สิงหาคม 2558	มีการพัฒนาสื่อและแหล่ง เรียนรู้ เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านภาษา ของเด็กในจังหวัดยะลา และมีการให้บริการเกี่ยวกับ สื่อด้านภาษาให้กับ สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
	3. การติดตามและประเมินผล ระดับสถานศึกษา	คณะผู้ติดตาม ประกอบด้วย 1. น.ส.ปนัดดา เรืองสงค์ 2. นางไสรายา ชุมประเวช 3. นางพาร่า สุธาيمان 4. น.ส.เสาวลักษณ์ สมวงษ์ 5. น.ส.รุ่งกานต์ สิริรัตน์เรืองสุข 6. นางลิลลา อุดลยศาสน์ 7. นางสุนันทา สะท้าน	27 กรกฎาคม 2558 ร.ร.เทศบาล 4 (ธนวิถี) ร.ร.เทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ) และ ร.ร.พัฒนาวิทยา (แผนกสาธิต) 28 กรกฎาคม 2558 ร.ร.บ้านสาคร ร.ร.บ้านบาโต และ ร.ร.วัดชมพูสถิต 29 กรกฎาคม 2558 ร.ร.บ้านลิ้มุด และร.ร.สาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 4 สิงหาคม 2558 ร.ร.ศานติธรรม 5 สิงหาคม 2558 ร.ร.เทศบาล 1 (บ้านสะเตง) ร.ร.เทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)6 สิงหาคม 2558 ร.ร.เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) ร.ร.เทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) ร.ร.ดาร์ลุโหมนิบงบารู	ประเมินความสามารถด้าน ภาษาของเด็กยะลาทั้งใน ระดับการศึกษาปฐมวัยและ ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ เครื่องมือที่ ABE ยะลา พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วม กิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน ที่เกิดขึ้น
			7 สิงหาคม 2558 ร.ร.อนุบาลประณีต ร.ร.เพ็ญศิริ 7 กันยายน 2558 ร.ร.บ้านลิมุด ร.ร.สาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และ ร.ร.พัฒน์วิทยา (แผนกสาธิต) 8 กันยายน 2558 ร.ร.เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า) ร.ร.เทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) ร.ร.ดารุลอูโลมนิบงบารู 9 กันยายน 2558 ร.ร.อนุบาลประณีต ร.ร.เพ็ญศิริ 10 กันยายน 2558 ร.ร.เทศบาล 1 (บ้านสะเตง) ร.ร.เทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก) ร.ร.ศานติธรรม ร.ร.เทศบาล 4 (ธนวิถี)		

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
			11 กันยายน 2558 ร.ร.เทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ) ร.ร.บ้านสาคอ ร.ร.บ้านบาโต และ ร.ร.วัดชมพูนุส	
10. ประเมินผลการ ดำเนินงานที่มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลง				
10.1 ทักษะของพ่อแม่ ผู้ปกครองต่อการเรียนรู้ ภาษาไทยของเด็กในจังหวัด ยะลา	“เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” ตอน : อ่าน เล่นสนุก สุขในบ้าน	พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครูของ สถานศึกษานำร่อง 16 แห่ง ในจังหวัด ยะลา และนักศึกษาสาขาการศึกษา ปฐมวัย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา	26 มกราคม 2559	ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อ การเรียนรู้ภาษาไทยที่ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือและ ช่วยกัน
10.2 ความรู้และทัศนคติของ นักศึกษาครู	วรรณกรรมในฝักกริช : วิถีชีวิต และการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา (ชั้นปีที่ 1)	5-7 กุมภาพันธ์ 2559	นักศึกษาครูมีทัศนคติต่อ การเรียนรู้เกี่ยวกับ วรรณกรรมในพื้นที่จังหวัด ยะลาและ

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
				นำไปใช้ในการพัฒนา ความสามารถ ด้านภาษาให้กับ เด็กยะลา
11. ประเมินผลความสามารถ ด้านภาษาของเด็กยะลา	ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำ โครงสร้างเครื่องมือวัดและ ประเมินผลระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 2 แล ะ ร ะ ด ั บ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จัดทำเครื่องมือวัดและ ป ร ะ เ ม ิ น พ ล ะ ด ั บ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประชุมคณะทำงานเพื่อ กลั่นกรองเครื่องมือวัดและ ประเมินผลระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 2 แล ะ ร ะ ด ั บ ช ั น ประถมศึกษาปีที่ 3	สำนักการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยะลา เขต 1 สำนักการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยะลา เขต 1 สำนักการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยะลา เขต 1	6 มกราคม 2559 10-20 มกราคม 2559 21 มกราคม 2559	เด็กยะลามีความสามารถ ด้านภาษาที่สูงขึ้น เมื่อได้รับการส่งเสริมโดย โครงการ ABE ยะลา

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
	จัดพิมพ์และสำเนาเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่งเครื่องมือวัดและประเมินผล ครั้งที่ 1 ระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 2 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปยังสถานศึกษานำร่อง 16 โรงเรียน รวบรวมเครื่องมือวัดและประเมินผล ครั้งที่ 1 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประชุมคณะทำงานจัดทำสรุปผลการประเมิน ครั้งที่ 1 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1	22 มกราคม 2559 9-11 กุมภาพันธ์ 2559 18 มีนาคม 2559 21-22 มีนาคม 2559	

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
	ส่งเครื่องมือวัดและประเมินผล ครั้งที่ 2 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปยัง สถานศึกษานำร่อง 16 โรงเรียน รวบรวมเครื่องมือวัดและประเมินผล ครั้งที่ 2 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประชุมคณะทำงานจัดทำสรุปผลการ ประเมิน ครั้งที่ 2 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประชุมคณะทำงานโครงการ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้าน ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” เพื่อ เตรียมลงโรงเรียนนำร่อง 16 แห่ง	สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1	2 สิงหาคม 2559	
		สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1	22 สิงหาคม 2559	
		สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1	25 สิงหาคม 2559	
		ผู้บริหารเทศบาลนครยะลา ศึกษานิเทศก์ สพป.ยล. 1 และ นักวิจัยในโครงการ		
			29 มกราคม 2559	

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
12. ถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเครือข่าย การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	ป ระ ชุม ถ อ ด บ ท เ รี ย น ความสำเร็จ	สถานศึกษานำร่อง 16 แห่ง ในจังหวัด ยะลา ครูระดับปฐมวัย และครูกลุ่มสาระ ภาษาไทย	23 มกราคม 2559	ตัวแบบการจัดการเครือข่าย โดย ใช้ ป ระ เต้ น ที่ มี ความสำคัญร่วมกัน
13. ถอดบทเรียนระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา	แนวทางการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่ จังหวัดปฎิรูปการเรียนรู้ยะลา ครั้งที่ 1/2558 แนวทางการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่ จังหวัดปฎิรูปการเรียนรู้ยะลา ครั้งที่ 2/2558 แนวทางการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่ จังหวัดปฎิรูปการเรียนรู้ยะลา ครั้งที่ 1/2559	ผู้บริหารสถานศึกษานำร่อง 16 แห่ง หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการ ยกระดับการพัฒนาการศึกษา จ.ยะลา และนักวิจัยในโครงการ	4 ธันวาคม 2558 23 ธันวาคม 2558 23 กุมภาพันธ์ 2559	กลไกคณะทำงานในพื้นที่มา จาก 3 ลักษณะ 1) ภาคิเครือข่ายแบบ “การศึกษาที่กินได้” 2) ภาคิเครือข่ายแบบ “การศึกษาไร้สังกัด” 3) ภาคิเครือข่ายโดยกลไก ประสานมหาวิทยาลัย ร า ช ภั ฏ ยะ ล า “มหาวิทยาลัยคลังปัญญา ชายแดนใต้”

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
14. สรุปผลโครงการเสวนา แนวทางการขยายผลโครงการ และจัดทำรายงานการวิจัย ฉบับ สมบูรณ์	เวทีวิชาการและนิทรรศการภาคี เครือข่ายทางการศึกษาเชิงพื้นที่ จังหวัดยะลา “ได้กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสาร ดี”	1. ผู้บริหารและครูจากสถานศึกษา นำร่อง 16 แห่ง ในจังหวัดยะลา 2. คณะกรรมการยกระดับการพัฒนา การศึกษา จ.ยะลา 3. ผู้บริหารและบุคลากรจากองค์การ บริหารส่วนจังหวัดยะลา ปัตตานี สตูล และสุราษฎร์ธานี ผู้บริหารและบุคลากร เทศบาลนครยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา และผู้บริหารจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1,2 และ 3 4. ผู้บริหารจากสำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย (สกว.) และผู้บริหาร จากสถาบันรามจิตติ 5. ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการศึกษา ใน 3 จังหวัด	5 พฤศจิกายน 2559	ขยายผลแนวความคิดการจัด การศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา และการแก้ปัญหาการอ่าน ออกเขียนได้ภาษาไทยไปสู่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายระดับกลุ่มจังหวัด การศึกษาท้องถิ่นที่ 8 (ภาคใต้ชายแดน)

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงานเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในช่วง 24 เดือน (ต่อ)

แผนการดำเนินงาน ในช่วง 24 เดือน	การดำเนินการ/กิจกรรม	หน่วยงาน/บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	ช่วงเวลา ในการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
		6. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาในพื้นที่ 7. ครูและผู้ดูแลเด็กในพื้นที่ 3 จังหวัด 8. สถานศึกษาสังกัด อปท. ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา 9. ภาควิชาครุศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัด		

4. เครื่องมือการประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” คณะวิจัยได้พัฒนาเครื่องมือการประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา ดังนี้

4.1 เครื่องมือประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาระดับปฐมวัย

โครงการสร้างการประเมินพัฒนาการด้านภาษา ประกอบด้วย

- 1) ใช้ภาษาสื่อสารเหมาะกับวัย
 - 1.1) สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ
 - 1.2) ฟังแล้วนำมาพูดถ่ายทอดเป็นเรื่องราวได้
 - 1.3) เปิดและทำทำอ่านหนังสือพร้อมทั้งเล่าเรื่องไปด้วย
 - 1.4) เขียนชื่อของตนเองตามแบบ
- 2) มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับตัว
 - 2.1) บอกหรือชี้ความสัมพันธ์ของตำแหน่งของสิ่งของ
 - 2.2) จำแนกสิ่งของตามสี ขนาด รูปร่าง
 - 2.3) บอกเหตุในการจำแนกสิ่งของ
 - 2.4) เปรียบเทียบจำนวน ขนาด น้ำหนัก
 - 2.5) ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 3) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - 3.1) สร้างผลงานศิลปะอย่างสร้างสรรค์
 - 3.2) เล่าเรื่องจากผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นตามจินตนาการได้
 - 3.3) เคลื่อนไหวอย่างมีจินตนาการและสร้างสรรค์
- 4) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้
 - 4.1) ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจตั้งแต่จบอย่างมีความสุข
 - 4.2) ถามคำถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ

เกณฑ์การประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้

เกณฑ์การประเมินในตัวบ่งชี้ระดับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกิจกรรม ดังนั้นตัวบ่งชี้บางตัวจึงมีเกณฑ์การประเมินแตกต่างกัน รายละเอียดเกณฑ์ การประเมินมีดังนี้

- 1) ใช้ภาษาสื่อสารเหมาะสมกับวัย
 - 1.1) สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

ระดับ 3 : ร่วมสนทนาโต้ตอบ ตอบคำถาม เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วยตนเอง

ระดับ 2 : ร่วมสนทนาโต้ตอบ ตอบคำถาม เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจโดยมีผู้ชี้แนะ

ระดับ 1 : ไม่สนทนา ไม่โต้ตอบแม้มีผู้ชี้แนะ
 - 1.2) ฟังแล้วนำมาพูดถ่ายทอดเป็นเรื่องราวได้

ระดับ 3 : เล่าเป็นเรื่องราวได้ด้วยตนเอง

ระดับ 2 : เล่าเป็นเรื่องราวโดยมีผู้ชี้แนะ

ระดับ 1 : เล่าไม่เป็นเรื่องราว

1.3) เปิดและทำทำอ่านหนังสือพร้อมทั้งเล่าเรื่องไปด้วย

ระดับ 3 : จับหนังสือไม่กลับหัว เปิด และทำทำทางหนังสือ และเล่าเรื่องได้

ระดับ 2 : จับหนังสือไม่กลับหัว เปิด และทำทำทางหนังสือ โดยมีผู้ชี้แนะ

ระดับ 1 : จับหนังสือกลับหัว เปิดหนังสือไม่ถูกต้องแม้มีผู้ชี้แนะ

1.4) เขียนชื่อของตนเองตามแบบ

ระดับ 3 : เขียนชื่อตนเองได้ตัวอักษรไม่กลับหัว ไม่กลับด้าน ไม่สลับที่

ระดับ 2 : เขียนชื่อตนเองได้ มีตัวอักษรบางตัวกลับหัว กลับด้านหรือสลับที่

ระดับ 1 : เขียนชื่อตนเองไม่ได้ หรือเขียนเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่เป็นตัวอักษร

2) มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

2.1) บอกหรือชี้ความสัมพันธ์ของตำแหน่งสิ่งของ

ระดับ 3 : บอกหรือชี้ตำแหน่งของสิ่งของได้ถูกต้อง 5 ตำแหน่งขึ้นไป

ระดับ 2 : บอกหรือชี้ตำแหน่งของสิ่งของได้ถูกต้อง 3-4 ตำแหน่ง

ระดับ 1 : ไม่สนใจ ไม่โต้ตอบแม้มีผู้ชี้แนะ

2.2) จำแนกสิ่งของตาม สี ขนาด รูปทรง

ระดับ 3 : จำแนกของได้ 3 ลักษณะขึ้นไป

ระดับ 2 : จำแนกสิ่งของได้ 2 ลักษณะ

ระดับ 1 : จำแนกสิ่งของได้ไม่เกิน 1 ลักษณะ

2.3) บอกเหตุผลในการจำแนกสิ่งของ

ระดับ 3 : บอกเหตุผลในการจำแนกสิ่งของได้สอดคล้องกับสิ่งที่จำแนก

3 ลักษณะขึ้นไป

ระดับ 2 : บอกเหตุผลในการจำแนกสิ่งของได้สอดคล้องกับสิ่งที่จำแนก

2 ลักษณะ

ระดับ 1 : บอกเหตุผลในการจำแนกสิ่งของได้สอดคล้องกับสิ่งที่จำแนกไม่เกิน

1 ลักษณะ

2.4) เปรียบเทียบจำนวน ขนาด น้ำหนัก

ระดับ 3 : เปรียบเทียบสิ่งของได้ 3 ลักษณะ

ระดับ 2 : เปรียบเทียบสิ่งของได้ 2 ลักษณะ

ระดับ 1 : เปรียบเทียบสิ่งของได้ 1 ลักษณะ

2.5) ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ระดับ 3 : ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ระดับ 2 : ตัดสินใจและแก้ปัญหาโดยมีผู้ชี้แนะ

ระดับ 1 : ไม่สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

3.1) สร้างผลงานศิลปะอย่างสร้างสรรค์

ตรวจสอบคุณภาพของผลงานในด้าน

3.1.1) ผลงานมีความแปลกใหม่

3.1.2) ผลงานมีรายละเอียดของภาพสมบูรณ์

3.1.3) ตั้งชื่อผลงานตามความคิดของตนเองได้สัมพันธ์กับภาพ

ระดับ 3 : ผลงานมีครบทั้ง 3 รายการ

ระดับ 2 : ผลงานมี 2 รายการ

ระดับ 1 : ผลงานมี 1 รายการ หรือไม่มีทั้ง 3 รายการ

3.2) เล่าเรื่องจากผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นตามจินตนาการได้

ระดับ 3 : เล่าเรื่องจากผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นตามจินตนาการได้ด้วย

ตนเอง

ระดับ 2 : เล่าเรื่องจากผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นตามจินตนาการได้โดยมี

ผู้ชี้แนะ

ระดับ 1 : เล่าเรื่องจากผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นไม่ได้

3.3) เคลื่อนไหวอย่างมีจินตนาการและสร้างสรรค์

ระดับ 3 : แสดงท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างมั่นใจ มีความ

แปลกใหม่

ระดับ 2 : แสดงท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายโดยเลียนแบบผู้อื่น

ระดับ 1 : ไม่แสดงท่าทางการเคลื่อนไหว

3.4) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3.4.1) ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบอย่างมีความสุข

ระดับ 3 : ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจตลอดช่วงเวลาอย่างมีความสุข

ระดับ 2 : ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจบางช่วงเวลา

ระดับ 1 : ไม่สนใจในการร่วมกิจกรรม

3.4.2) ถามคำถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ

ระดับ 3 : ตั้งคำถามหรือแสดงความคิดเห็นในลักษณะความสัมพันธ์

หาเหตุผลหรือคาดคะเน เช่น ถามทำไม อย่างไร เพราะเหตุใด เป็นต้น

ระดับ 2 : ตั้งคำถามในลักษณะที่มีคำตอบเดียว หรือคำถาม

เฉพาะเจาะจง เช่น ใช่หรือไม่ ถูกหรือผิด เป็นต้น

ระดับ 1 : ถามคำถามหรือแสดงความคิดเห็นที่เป็นคำถามเฉพาะเจาะจง

เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เป็นต้น หรือไม่ถาม

วิธีการประเมิน

การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมเพื่อบันทึกผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญานี้ควรใช้บันทึกพฤติกรรมในขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมประจำวันตามปกติ โดยอาจจะมีผู้จัดกิจกรรม 1 คน ผู้บันทึกพฤติกรรม 1 คน ในกรณีที่ผู้บันทึกพฤติกรรมไม่อาจตัดสินระดับคุณภาพพัฒนาการได้ ให้พูดคุยกับครูประจำชั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามระดับพัฒนาการที่เป็นจริงของเด็กมากที่สุด

ก่อนการประเมิน

1. ครูผู้สอนควรเตรียมแผนการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการจัดกิจกรรมให้พร้อมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือสื่อให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ต้องการตรวจสอบให้มากที่สุด

2. ควรมีป้ายชื่อสำหรับเด็กแต่ละคน เพื่อให้ผู้สังเกตพฤติกรรมสามารถเห็นได้ชัดเจน เพื่อความถูกต้องในการบันทึกพฤติกรรม

3. ระหว่างการประเมิน

4. ครูผู้สอนควรเป็นผู้จัดกิจกรรม จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ที่วางใจ และควรกระตุ้นให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมอย่างทั่วถึง

4.2 เครื่องมือประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กะลาระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย เครื่องมือวัดและประเมินผล จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ความเข้าใจความหมายของคำ ประโยค เครื่องหมายสัญลักษณ์

จำนวน (10 ข้อ 10 คะแนน) ซึ่งมีลักษณะเครื่องมือเป็นการเลือกตอบที่ความหมายสอดคล้องกับข้อความที่อ่าน

ฉบับที่ 2 เขียนตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่าน

จำนวน (5 ข้อ 10 คะแนน) ซึ่งมีลักษณะเครื่องมือเป็นเขียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน ให้จับใจความสำคัญและสอดคล้องกับเรื่องที่อ่าน

ฉบับที่ 3 ฟังเรื่องราว นิทาน และตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง

จำนวน (5 ข้อ) ซึ่งมีลักษณะเครื่องมือเป็นการวัดเรื่องราวต่างๆ แล้วสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง

ฉบับที่ 4 การพูดเล่าเรื่องจากภาพ

จำนวน (5 คะแนน) ซึ่งมีลักษณะเครื่องมือเป็นการวัดความสามารถในการพูดเล่าเรื่องจากภาพที่กำหนดให้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 กรอบการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1) ผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน
- 2) สภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

5.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

- 1) สภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
- 2) แนวทางและวิธีการยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
- 3) ระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
- 4) บทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย
- 5) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครู
- 6) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครอง

- 7) การเปลี่ยนแปลงของความรู้และทัศนคติของนักศึกษาครู
- 8) ผลของการประยุกต์ใช้แนวทางการสอนภาษาแบบ Mother Tongue-Based Multilingual Education
- 9) การจัดการของผู้บริหารหรือโรงเรียนในการจัดการปัจจัยเกื้อหนุนหรือการบริหารจัดการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
- 10) แนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ที่สามารถพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา
- 11) ระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา
- 12) แนวทางการขยายผลโครงการให้ครอบคลุมพื้นที่ต่อไป

6. ผลลัพธ์และผลกระทบของโครงการ

6.1 ผลลัพธ์ของโครงการ

การดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์สำคัญดังนี้

6.1.1 ผลลัพธ์ด้านระบบและกลไก

- 1) ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ระบบการจัดการศึกษา เช่น ระบบฐานข้อมูลระบบทุนครู ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบผลิตครู และระบบทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นต้น
- 2) นวัตกรรมจัดการเครือข่ายทางการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) กระบวนการพัฒนาครูประจำการและระบบผลิตครู
- 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยที่มาจากการจัดการศึกษาของพื้นที่

6.1.2 ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็ก

การพัฒนาเด็กรอบด้านโดยการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา

6.2 ผลกระทบของโครงการ

การดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” นำไปสู่ผลกระทบต่อการจัดการศึกษาสำคัญยิ่ง คือ การพึ่งพิงตนเองของพื้นที่ในการขับเคลื่อนและพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ผ่านการจัดการศึกษา และข้อค้นพบที่สำคัญของการจัดการ Critical Mass ในการพัฒนาหรือขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่

ตารางที่ 3.2 เครื่องมือสถิติการวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์

ประเด็นวิเคราะห์	เครื่องมือ	สถิติ/ การวิเคราะห์	การนำเสนอ ผลการ วิเคราะห์
1.1) ผลสัมฤทธิ์ความสามารถ ด้านภาษาของผู้เรียน	1. แบบทดสอบใน ระดับปฐมวัย 2. Portfolio สะสม ผลงาน และ ประเมินผลงานของ ผู้เรียน 3. Nation Test ด้าน ภาษาสำหรับนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษา ปีที่ 6	1. การวิเคราะห์ เชิงปริมาณ -ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) -ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD) -ทดสอบแบบที (t-test) 2.การวิเคราะห์ เชิงคุณลักษณะ -การจำแนกชนิด ข้อมูล (Typological Analysis Induction)	1. การวิเคราะห์ เชิงปริมาณใช้ ความเรียง ประกอบตาราง 2. การวิเคราะห์ เชิงคุณลักษณะ ใช้การพรรณนา
1.2) สภาวะการณ์ปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาความสามารถ ด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	1. แบบสำรวจ		
2.1) สภาวะการณ์ปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาความสามารถ ด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	1. แนวคำถามใน การสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามใน การสนทนากลุ่ม	-การสร้างข้อสรุป ด้วยการวิเคราะห์ แบบอุปนัย (Analysis Induction) -การวิเคราะห์ แบบตีความ (Interpretation Analysis) โดย การทำข้อมูลการ บรรยายแบบ เข้มข้น (Thick Description)	

ตารางที่ 3.2 เครื่องมือสถิติการวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	เครื่องมือ	สถิติ/ การวิเคราะห์	การนำเสนอ ผลการ วิเคราะห์
2.2) แนวทางและวิธีการยกระดับความสามารถ ด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		
2.3) ระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		
2.4) บทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม	-การสร้างข้อสรุปด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analysis Induction) -การวิเคราะห์แบบตีความ (Interpretation Analysis) โดยการทำข้อมูลการบรรยายแบบเข้มข้น (Thick Description)	
2.5) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนและการทำงานของครู	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		

ตารางที่ 3.2 เครื่องมือสถิติการวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	เครื่องมือ	สถิติ/การวิเคราะห์	การนำเสนอผลการวิเคราะห์
2.6) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครอง	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		
2.7) การเปลี่ยนแปลงของความรู้และทัศนคติของนักศึกษาครู	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		
2.8) ผลของการประยุกต์ใช้แนวคิดการสอนภาษาแบบ Mother Tongue-Based Multilingual Education	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		
2.9) การจัดการของผู้บริหารหรือโรงเรียนในการจัดการปัจจัยเกื้อหนุนหรือการบริหารจัดการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		
2.10) แนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ที่สามารถพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		
2.11) ระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		

ตารางที่ 3.2 เครื่องมือสถิติการวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	เครื่องมือ	สถิติ/การวิเคราะห์	การนำเสนอผลการวิเคราะห์
2.12) แนวทางการขยายผลโครงการให้ครอบคลุมพื้นที่ต่อไป	1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ 2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม 3. แบบสังเกต		

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยทั้งสิ้น 24 เดือน เพื่อตอบคำถามวิจัยและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนั้นจึงปรากฏผลการวิจัยใน 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

จากการศึกษาข้อมูลสภาวะการณ์ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 2 ส่วนหลัก คือ การพัฒนากลไกข้อมูลระดับจังหวัดและการทำงานข้อมูลเชิงพื้นที่ในระดับสถานศึกษา ซึ่งทั้ง 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนากลไกข้อมูลระดับจังหวัด

การพัฒนากลไกข้อมูลระดับจังหวัดเป็นการมุ่งค้นหาข้อมูลผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ซึ่งใช้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐานระดับประเทศ ประกอบไปด้วย 2 ชนิด คือ กรณีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากการทดสอบ National Test หรือ NT และกรณีสถานศึกษาที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินงานการพัฒนากลไกข้อมูลระดับจังหวัดนี้มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1.1 การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งคณะทำงานสถาบันรามจิตติร่วมกับเครือข่ายวิจัยภายใต้การทำงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) และสำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้พัฒนาตัวชี้วัดด้านข้อมูลเพื่อให้แต่ละจังหวัดเก็บรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อวางแผนการทำงานด้านระบบข้อมูลเพื่อการจับจ้องเชิงพื้นที่และการเก็บข้อมูลเชิงประเด็น ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดข้อมูล 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพ ด้านโอกาส และด้านประสิทธิภาพ รวบรวมข้อมูลดังกล่าว คณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา จากตัวชี้วัดด้านข้อมูลดังกล่าว คณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลาได้จัดประชุมภาคีเครือข่ายหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจังหวัดยะลาเพื่อพิจารณาตัวชี้วัดข้อมูลในเรื่องของความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำมาใช้สำหรับจังหวัดยะลา และดำเนินการปรับปรุงให้เกิดเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับจังหวัดยะลาที่ยังคงยึด 3 ด้านหลัก คือ ด้านคุณภาพ ด้านโอกาส และด้านประสิทธิภาพเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

1.2 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อคณะทำงานการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลาได้มีการพิจารณาและปรับปรุงเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาเรียบร้อยแล้วก็ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานศึกษาธิการภาค 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา และสำนักงานการศึกษาเทศบาลเบตง เป็นหน่วยงานหลักในการให้ข้อมูล ซึ่งมีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานการดำเนินการทั้งหมด โดยคณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลาใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน ในการดำเนินการจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

1.3 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปรากฏผลการดำเนินการดังนี้

1.3.1. ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1.1 ด้านโอกาส

จากข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในด้านโอกาสข้อมูลที่สำคัญ คือ จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียนและจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาของจังหวัดยะลา ซึ่งมีรายละเอียดของข้อมูลในปีการศึกษา 2558 ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดยะลา

สังกัด	จำนวน สถานศึกษา	จำนวน นักเรียน	จำนวนครูและ บุคลากร
<u>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา (สพป.)</u>			
1.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยะลา เขต 1 (เมืองยะลา กรงปินัง และรามัน)	111	24,033	1,897
2.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยะลา เขต 2 (บันนังสตา ยะหา และกาบัง)	68	18,046	1,330
3.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยะลา เขต 3 (เบตง และธารโต)	33	8,506	666
รวม	212	5,0585	3,893

ตารางที่ 4.1 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดยะลา (ต่อ)

สังกัด	จำนวน สถานศึกษา	จำนวน นักเรียน	จำนวนครูและ บุคลากร (รวมยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส)
<u>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา</u> (สพม.)			
โรงเรียนในจังหวัดยะลา	12	7,065	1,944
รวม	12	7,065	1,944
<u>สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริม การศึกษาเอกชน (สช.)</u>			
1. โรงเรียนสามัญศึกษา	33	12,130	735
2. โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามควบคู่ สามัญ	42	47,343	3,365
3. อาชีวศึกษา	2	543	23
4. เอกชนนอกระบบ	12	3,110	97
5. สถาบันศึกษาปอเนาะ	117	11,931	2,608
6. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด	427	41,770	2,882
รวม	633	116,872	9,710
<u>สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</u> (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)			
ยะลา (ตชด. 44)	6	629	47
รวม	6	629	47
<u>การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา</u>			
1. ขนาดเล็ก (นศ. 1-1,000 คน)	4	} 4,671	} 431
2. ขนาดกลาง (นศ. 1,001 – 2,400 คน)	1		
รวม	5	4,671	431

ตารางที่ 4.1 จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดยะลา (ต่อ)

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนนักเรียน	จำนวนครูและบุคลากร (รวมยะลาปัตตานีและนราธิวาส)
<u>การจัดการศึกษานอกระบบ (กศน.)</u>			
1. กศน. อำเภอลำปาง	8	15,758	334
2. กศน. ตำบล	58		
3. ศูนย์วิทยาศาสตร์	1		
4. ห้องสมุดประชาชน	9		
5. บ้านหนังสืออัคริยะ	447		
6. ปอเนาะที่ร่วมพัฒนาการศึกษา	94		
รวม	617	15,758	334
<u>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)</u>			
สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	16	5,584	644
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.)	117	6,884	326
รวม	133	12,468	970
<u>ศูนย์การศึกษาพิเศษ</u>			
ศูนย์การศึกษาพิเศษยะลา	1	338	81
รวม	1	338	81
รวมทั้งสิ้น	1,619	133,284	17,410

นอกจากข้อมูลในปี 2558 แล้วยังมีการสำรวจจำนวนนักเรียนจากโรงเรียนใน 4 ตำบลที่เป็นพื้นที่ในปี 2557 มีจำนวนนักเรียน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ของโรงเรียนที่อยู่ใน 4 ตำบล ที่เป็นพื้นที่ดำเนินโครงการ

ระดับชั้น	จำนวน
อนุบาล 1	5,955
อนุบาล 2	6,692
ประถมศึกษาปีที่ 1	8,276
ประถมศึกษาปีที่ 2	7,879
ประถมศึกษาปีที่ 3	7,865
ประถมศึกษาปีที่ 4	8,021
ประถมศึกษาปีที่ 5	8,147
ประถมศึกษาปีที่ 6	7,827
รวม	60,662

1.3.1.2 ด้านคุณภาพ

ข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในด้านคุณภาพข้อมูลที่สำคัญคือคะแนน NT ของนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคะแนน O-NET ของนักเรียนในจังหวัดยะลาโดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.3 - 4.6

ตารางที่ 4.3 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 ของนักเรียนในจังหวัดยะลา

ระดับชั้น	คะแนนเฉลี่ยรายวิชา								คะแนนเฉลี่ย 8 วิชา
	ภาษาไทย	สังคมศึกษา	ภาษาต่างประเทศ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพ	
ป.6 ประเทศ	44.88	50.67	36.02	38.06	42.13	52.20	45.61	56.32	
ป.6 พื้นที่	36.33	38.52	30.86	28.98	33.32	41.19	35.52	42.54	35.91
ม.3 ประเทศ	35.20	46.79	27.46	29.65	38.62	59.32	43.14	45.42	
ม.3 พื้นที่	30.88	41.37	25.97	25.91	32.96	48.65	36.21	37.84	34.97
ม.6 ประเทศ	50.76	36.53	23.44	21.74	32.54	51.94	34.64	49.01	
ม.6 พื้นที่	40.64	31.14	19.03	17.07	28.56	41.49	29.54	37.39	30.61

ตารางที่ 4.4 คะแนน NT ช่วงชั้นที่ 1 ของเด็กยะลา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

คะแนนเฉลี่ย		
ภาษา	คิดคำนวณ	เหตุผล
46.51	39.54	43.41

ตารางที่ 4.5 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2556 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงาน กลุ่มสาระ	เทศบาลนครยะลา				เทศบาลเบตง				ท้องถิ่นจังหวัด				อบจ.			
	ป.2	ป.5	ม.2	ม.5	ป.2	ป.5	ม.2	ม.5	ป.2	ป.5	ม.2	ม.5	ป.2	ป.5	ม.2	ม.5
วิทยาศาสตร์	63.36	56.48	58.1	48.5	59.79	46.34	28.14	-	61.58	51.41	39.37	45.61	-	-	53	62.27
คณิตศาสตร์	66.39	57	47.68	46.5	58.26	43.07	28.63	-	66.33	50.04	34.67	40.79	-	-	55	54.05
ศิลปะ	61.61	55.48	62.08	48	29.07	49.34	41.37	-	60.34	52.41	58.48	44.65	-	-	70	80.04
ภาษาไทย	64.8	57.51	46.29	54.5	60.56	51.54	58.81		62.68	54.53	38.41	52.77	-	-	72	66.78
ภาษา ต่างประเทศ	62.5	53.63	52.45	50.5	63.67	54.3	41.2		63.09	53.97	42.65	49.13	-	-	68	60.85
สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	65.85	65.44	44.43		63.94	50.52	55.88		64.9	57.98	44.29		-	-	53	65.14
การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	73.16	58.27	58.51		68.49	56.04	43.06		70.83	57.16	45.38		-	-	57	68.96
สุขศึกษาและ พลศึกษา	65.97	58.49	56.37		61.66	56.67	41.01		63.82	57.58	47.77		-	-	72	68.9

ตารางที่ 4.6 คะแนน O-NET ปีการศึกษา 2556 ชั้น ป.6 , ม.3 , ม.6 (สังกัด สพฐ. และ อปท.)

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน สพฐ. และอปท.		
	ป.6	ม.3	ม.6
วิทยาศาสตร์	29.86	36.38	28.02
คณิตศาสตร์	27.86	25.73	17.41
ศิลปะ	35.74	37.78	29.57
ภาษาไทย	33.43	35.23	36.59
ภาษาต่างประเทศ	28.25	31.34	23.87
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	30.00	34.25	25.94
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	42.70	41.86	39.05
สุขศึกษาและพลศึกษา	48.00	41.70	49.49

1.4 การพัฒนาศักยภาพด้านการครูผู้สอนสำหรับรายบุคคล (2555-2557)

- 1.4.1 ครูเข้าร่วมอบรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ตามเอกสารแนบในแบบสอบถาม)
- 1.4.2 ครูเข้าร่วมอบรม mater teacher วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์
- 1.4.3 การพัฒนาครูด้วยระบบ UTQ ออนไลน์
- 1.4.4 พัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง
- 1.4.5 ครูเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อและเทคนิคการจัดการเรียนรู้
- 1.4.6 ครูเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.4.7 ครูเข้าร่วมอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางดนตรี ศิลปะ นาฏศิลป์
- 1.4.8 ครูเข้าร่วมอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการประยุกต์และบูรณาการการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศ

- 1.4.9 ครูเข้าร่วมอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านบรรณารักษ์
- 1.4.10 ครูเข้าร่วมอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวัดผล
- 1.4.11 ครูเข้าร่วมอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวัดและประเมินผล
- 1.4.12 ครูไม่ตรงวุฒิอบรมในกลุ่มสาระที่สอน
- 1.4.13 ครูอบรมการใช้ บาร์โมเดล จินตคณิตในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์
- 1.4.14 ครูวิทยาศาสตร์อบรมเกี่ยวกับจิตวิทยาศาสตร์ การสอนแบบโครงงาน
- 1.4.15 ครูสอนภาษาอบรมเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารภาษามลายู
- 1.4.16 อบรมเพื่อยกระดับครูในการก้าวสู่อาเซียน
- 1.4.17 ครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัย
- 1.4.18 อบรมโครงการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนระดับปฐมวัยการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็กเล็กพัฒนาเด็กเล็กและครูระดับการศึกษาปฐมวัย

1.3.1.3 ด้านประสิทธิภาพ

ข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในด้านประสิทธิภาพข้อมูลที่สำคัญคือ งบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษา ปี 2558 (งบประมาณแผ่นดิน) ของนักเรียนในจังหวัดยะลาโดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.7 - 4.9

ตารางที่ 4.7 งบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษาปี 2558 (งบประมาณแผ่นดิน)

หน่วยงาน	งบประมาณ
สพป.ยล.เขต 1	5,000,000
สพป.ยล.เขต 2	4,500,000
สพป.ยล.เขต 3	5,000,000
เทศบาลนครยะลา	243,917,700
เทศบาลเมืองเบตง	3,000,000
เทศบาลเมืองสะเตงนอก	150,320
เทศบาลตำบ่าสาป	5,965,800
เทศบาลตำบลยูโป	อยู่ระหว่างประสานงาน

ตารางที่ 4.8 จำนวนครูขาดแคลน (สพฐ. และ อปท.)

กลุ่มสาระ	จำนวน
ระดับการศึกษาปฐมวัย	46
ปฐมวัย	
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	42
คณิตศาสตร์	
วิทยาศาสตร์	24
ภาษาไทย	58
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	17
ภาษาต่างประเทศ	47
ศิลปะ	25
สุขศึกษาและพลศึกษา	20
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	5
อิสลามศึกษา	-

ตารางที่ 4.9 อัตราการโยกย้ายครูหรือการอพยพครูออกนอกพื้นที่ (สพฐ.และ อปท.)

ปี	จำนวน
พ.ศ. 2554	44
พ.ศ. 2555	54
พ.ศ. 2556	79
รวม	177

1.5 ด้านศักยภาพและข้อจำกัด

1.5.1 ศักยภาพ

1.5.1.1 คณะวิจัยประกอบด้วยบุคลากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และเทศบาลนครยะลา

1.5.1.2 ทู่นทำงานทั้งในส่วนของการช่วยการดำเนินงานกับสถานศึกษาและครูในพื้นที่ และจังหวัดยะลามีคณะกรรมการยกระดับการเรียนรู้จังหวัดยะลาที่มีผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน

1.5.2 ข้อจำกัด

การเป็นพื้นที่พิเศษที่อยู่ในสถานการณ์ความไม่สงบ

1.6 เป้าหมายด้านระบบฐานข้อมูล

1.6.1 ข้อมูลสำหรับใช้ในการดำเนินงานตามโครงการฯ

1.6.2 ข้อมูลสำหรับใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาในภาพรวมของจังหวัดยะลา

2. การทำงานข้อมูลเชิงพื้นที่ระดับสถานศึกษา

จากโจทย์สำคัญของการดำเนินงานการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา คือ การแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ หรือ “ความสามารถด้านภาษา” ทำให้การทำงานข้อมูลเชิงพื้นที่ยะลาต้องจัดทำฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาโดยต้องให้มีเครื่องมือชนิดเดียวที่สามารถประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาได้ทุกสังกัด คณะทำงานการศึกษายะลาจึงได้มีการดำเนินการดังนี้

2.1 การพัฒนาเครื่องมือประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

ในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลามีสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานผู้ทรงคุณวุฒิและครูผู้สอนได้ร่วมกันพัฒนาเครื่องมือการประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา โดยมีเครื่องมือ 2 ชนิด คือ

2.1.1 เครื่องมือประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัย ประกอบไปด้วยการประเมิน 4 ตอน คือ

2.1.1.1 การใช้ภาษาสื่อสารให้เหมาะสมกับวัย

2.1.1.2 มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้

2.1.1.3 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

2.1.1.4 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะการแสวงหาความรู้

2.1.2 เครื่องมือประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยการประเมิน 4 ตอน

2.1.2.1 เข้าใจความหมายของคำ ประโยค เครื่องหมาย สัญลักษณ์

2.1.2.2 เขียนตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ดู อ่าน

2.1.2.3 ฟังเรื่องราว นิทาน และตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง

2.1.2.4 การพูดเล่าเรื่องจากภาพ

2.2 การดำเนินการประเมินความสามารถด้านภาษา

2.2.1 คณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลาในส่วนที่รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพและคณะทำงานด้านการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย

2.2.1.1 ศึกษาวิเคราะห์จากสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา

2.2.1.2 ศึกษาวิเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

2.2.1.3 ครูแกนนำในระดับการศึกษาปฐมวัย และครูภาษาไทยจากสถานศึกษาทุกสังกัด

2.2.1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา

2.2.2 การประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

คณะทำงานในข้อที่ 2.2.1 ได้ดำเนินการประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาทั้ง 16 สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งครูประจำชั้นของแต่ละชั้นเรียนทั้งในระดับการศึกษาปฐมวัย และประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้ทำการประเมิน โดยมีการประเมิน 2 ครั้ง คือ

2.2.2.1 การประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา ครั้งที่ 1 อยู่ในระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ก่อนการนำนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมความสามารถด้านภาษาของสถานศึกษาไปใช้

2.2.2.2 การประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา ครั้งที่ 2 อยู่ในระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ซึ่งเป็นระยะที่มีการนำนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมความสามารถด้านภาษาของสถานศึกษาไปใช้อย่างจริงจัง

2.3 การจัดทำฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

จากการดำเนินงานการทำงานข้อมูลเชิงพื้นที่ระดับสถานศึกษาในเรื่อง “ความสามารถด้านภาษา” ของคณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาจึงได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารและครูสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมและข้อมูลรายงานที่เป็นสารสนเทศจะเป็นประโยชน์ในเชิงนโยบายต่อไป โดยมีลักษณะของฐานข้อมูล สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 การจัดทำฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

ตอนที่ 2 แผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

จากการดำเนินงานในการพัฒนาแผนยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาและการทดลองใช้ปรากฏแผนยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ดังนี้

1. อัตลักษณ์เด็กยะลา

อัตลักษณ์เด็กยะลาได้มาจากการระดมความคิดในการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบุคลากรในเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาสามารถสรุปอัตลักษณ์ของเด็กยะลา คือ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” ซึ่ง Berilmu เป็นภาษามลายูปัตตานีมีความหมาย คือ “จงมีวิชาความรู้” และมีตราสัญลักษณ์ 2 รูปแบบ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 ตราสัญลักษณ์เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี

การได้มาซึ่งตราสัญลักษณ์เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี ได้มาจากการที่ คณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลามอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาออกแบบและนำมา พิจารณาร่วมกันตัดสินใจให้มีตราสัญลักษณ์ใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ใช้เพื่อการสื่อสารในพื้นที่ จังหวัดยะลา และรูปแบบที่ 2 ใช้ในการสื่อสารภายในโครงการ

2. ทุนเดิม โอกาส ปัญหา และอุปสรรค ในการยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็ก ยะลา

เมื่อได้มีการกำหนดอัตลักษณ์เด็กยะลาและตราสัญลักษณ์แล้วคณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ ยะลาได้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประเด็นทุนเดิม โอกาส ปัญหา และ อุปสรรค ในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาปรากฏผลดังนี้

2.1 “ทุนเดิมและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”

ตารางที่ 4.10 ทุนเดิมและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ยุทธศาสตร์	ทุนเดิม	โอกาส
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	มีการนำนวัตกรรมการสอนภาษามาใช้แก้ปัญหาอย่างหลากหลายเช่น คลินิกหมอภาษา การสอนแบบสองภาษา การสอนภาษาแบบบูรณาการ และการสอนแบบทวิ-พหุภาษาศึกษา	1. ครูมีวุฒิปริญญาตรี 100% 2. มีงบประมาณที่สนับสนุนสามารถบริหารจัดการ 3. มีเครือข่ายมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน 4. มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เช่น TK Park และศูนย์ศึกษาการพัฒนาครูและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.10 ทุณเดิมและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ทุนเดิม	โอกาส
2. ด้านการพัฒนาครูประจำการ	1.ครูมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน 2.ครูมีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทยมากกว่า 5 ปี 3.ครูเป็นต้นแบบที่ดีในการสื่อสารและใช้ภาษาไทย 4. ครูมีทักษะในการผลิตสื่อและใช้สื่อการสอน 5. ครูมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย 6. ครูมีการศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนและแก้ปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคล	1. หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ การพัฒนาครู การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาต่างๆ สื่อการเรียนการสอน 2. มีหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู เช่น คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และ TK Park 3. สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาตนเอง
3. ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้	1. มีแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น 2. มีภูมิปัญญาชาวบ้าน 3. สภาพแวดล้อม 4. สื่อ ICT ต่างๆ	1. ผู้บริหารสนับสนุน 2. มีแหล่งเรียนรู้ 3. มีหน่วยงานภายนอกสนับสนุนการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
4. ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน	มีนวัตกรรมการสอนที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและช่วยเหลือผู้เรียนทุกกลุ่มทั้งเด็กพิเศษและเด็กปกติ	1. ผู้บริหารมีการวางแผนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ 2. ต้นสังกัดให้การสนับสนุนในการจัดการศึกษา 3. ได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากหน่วยงานภายนอกที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น TK Park และคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.10 ทุณเดิมและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ทุนเดิม	โอกาส
		4. มีการสอนเสริมให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 5. ได้รับการสนับสนุนจาก อบจ. และศูนย์การศึกษาพิเศษในการพัฒนาช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ
5. ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู	1. สถาบันผลิตครูมีความพร้อมเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ 2. มีงบประมาณสนับสนุนด้านการพัฒนาครูและการศึกษา 3. บุคลากรในการผลิตครูมีคุณภาพ	1. โครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาครู เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพครู , การอบรมพัฒนาในด้านต่างๆ การแลกเปลี่ยน 2. ได้รับการสนับสนุนจากหลายๆ หน่วยงาน 3. มีแหล่งศึกษาหาความรู้สำหรับครูที่หลากหลายและรอบด้าน
6. ด้านการจัดการฐานข้อมูล	1. ระบบข้อมูลสารสนเทศ เช่น ระบบ sis และ ระบบ obec smis -ข้อมูลสถานศึกษา เช่น ข้อมูลรายบุคคล -SAR เช่น ครู และนักเรียน 2. การใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันของนักเรียน 3. สื่อในนวัตกรรมและวิธีการสอนโครงการเทคโนโลยี 4. งบประมาณและระบบบริหารของสถานศึกษา	1. ข้อมูลที่รวบรวมไม่ได้ นำออกมาประมวลผล เพื่อต่อยอดแก้ปัญหาเข้าถึงข้อมูล 2. นักเรียนบางคนอยู่ในเมืองใช้ภาษาไทยอยู่แล้วเป็นทุน 3. การส่งเสริมในการอบรมและพัฒนาให้ความรู้ในเรื่องของการผลิตสื่อนวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน มีวิธีสอนให้เด็กมีความสุข 4. งบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรร

ตารางที่ 4.10 ทุณเดิมและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ทุนเดิม	โอกาส
	5. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6.บุคลากรปฏิบัติการสอนภาษาไทย	5. โรงเรียนจัดทำข้อมูลในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6.ที่ ต ร ง วุฒิ แล ะ มีประสบการณ์การสอนภาษาไทยไม่ต่ำกว่า 5 ปี
7. ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง	1. โครงการให้ความรู้ผู้ปกครองของ TK park จ.ยะลา 2. โครงการให้ความรู้ผู้ปกครองของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	ผู้ปกครองมีความต้องการให้ บุ ต ร ห ล า น มีความสำเร็จในการเรียน
8. ด้านรณรงค์สื่อสาร	1. ส า ข า นิ เ ท ศ ศ า ส ต ร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	ประชาชนในพื้นที่จังหวัดยะลา ใช้ สื่อ วิ ท ยู โทรทัศน์อย่างกว้างขวาง

2.2 “ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ยุทธศาสตร์	ปัญหา	อุปสรรค
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	1. ไม่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และขยายผลการใช้รูปแบบวิธีเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา 2. ครูไม่ใช่สื่อประกอบการสอน 3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเนื่องจากผู้ปกครองขาดความรู้และไม่มีเวลา 4. ครูขาดความรู้ความเข้าใจหลักสูตร	1. ครูสอนไม่ตรงสายจึงไม่มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการ รูปแบบเทคนิค และนวัตกรรมการสอน 2. ครูขาดการวางแผนในการเตรียมการสอนและมีภาระงานอื่นๆ มาก 3. ครูยึดหนังสือในการสอนมากกว่าความรู้ความเข้าใจของนักเรียน (สอนให้จำเล่ม) 4. ผู้ปกครองไม่มีความรู้ ไม่มีเวลา และไม่เห็นความสำคัญของการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ปัญหา	อุปสรรค
		5. ขาดการนิเทศ ติดตาม ก า ร ใ ช้ ห ลั ก สู ต ร สถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนาครูประจำการ	1. ครูจบไม่ตรงเอก 2. ครูบางคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ การสอนภาษาไทย 3. ครูมีภาระงานมากเกินไป 4. ครูไม่มีความเชี่ยวชาญใน การสอนภาษาไทย 5. ขาดการนิเทศ ติดตามผล อย่างต่อเนื่อง 6. ครูมีวิชาสอนมากกว่า 1 สาระ 7. พื้นฐานความรู้ด้านภาษาไทย ต่างกัน 8. ครูไม่ได้รับการอบรมอย่าง ทั่วถึง และน้อยมาก 9. ครูย้ายระดับชั้นเรียนที่สอน บ่อย 10. ครู ยี ด ห ลั ก สู ต ร ใน การจัดการเรียนรู้	1. พื้นฐานความรู้ของ ผู้ปกครองต่างกัน ส่งผล ให้ความร่วมมือด้าน วิชาการต่างกัน 2. เหตุการณ์ความไม่สงบ การดำเนินนโยบายที่ไม่ ต่อเนื่อง 3. ไม่มีระบบข้อมูล พื้นฐานในการพัฒนาครู
3. ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้	1. ไม่มีการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาอย่างจริงจังตาม บริบทท้องถิ่นและพื้นที่ 2. วิธีกา ร ใ ช้ สื่ อ มี ก า ร ปรับเปลี่ยนบ่อย 3. ศักยภาพของครู (คนสอน ไม่ได้รับความรู้ในวิธีการใช้สื่อที่ ได้มา) 4. ครูไม่ได้รับการอบรมอย่าง ทั่วถึง	1. การเรียนของเด็กไม่ ต่อเนื่องเพราะเด็กขาด เรียนบ่อย 2. ระยะเวลาในการจัด อบรมระหว่างแหล่ง เรียนรู้กับครูผู้สอนไม่ สอดคล้องกับภาระงานที่ ครูรับผิดชอบ

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ปัญหา	อุปสรรค
4. ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน	ด้านครู 1. ไม่มีนักการศึกษาพิเศษในโรงเรียน 2. ครูสอนไม่ตรงเอก 3. ครูไม่มีจิตวิญญาณในการสอน 4. ครูไม่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 5. ครูบางคนใช้ภาษาถิ่น	1. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในด้านวิชาการน้อยมาก 2. คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านวิชาการน้อย 3. ความไม่เสถียรของการเมืองที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรของประเทศในภาพรวม 4. รูปแบบและวิธีการสอนของครู การนำไปใช้ยังไม่ถูกวิธี
5. ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู	1. คนเก่งไม่เลือกเรียนครูเพราะไม่มีตำแหน่งรองรับที่ชัดเจน 2. ระบบการคัดเลือกการเข้ามาเป็นครูที่ควรเน้นการคัดคนเก่งมาเป็นครู 3. ทักษะการเขียนแผนการสอนของนักศึกษาฝึกสอน 4. การเสริมสร้างจิตวิญญาณครู 5. การนิเทศการสอนจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 6. การปฏิบัติหน้าที่ของครูที่เลี้ยงในโรงเรียน	1. ความไม่สงบ สถานที่ 2. ทักษะในการสื่อสารและการถ่ายทอด 3. เน้นการประเมินเชิงประจักษ์ 4. การนิเทศในการฝึกสอนของนักศึกษา
6. ด้านการจัดการฐานข้อมูล	1. การใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ในชีวิตประจำวัน (ส่งผลการเรียนภาษาไทย ฟัง-พูด อ่าน-เขียน 2. ขาดสื่อและนวัตกรรมการที่มีประสิทธิภาพ	1. ขาดงบประมาณ 2. ครูขาดประสบการณ์ในการสร้างสื่อ

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ปัญหา	อุปสรรค
	3. การจัดกระบวนการเรียนการสอนไม่หลากหลายใช้รูปแบบเดิมๆ 4. บุคลากรปฏิบัติการสอนภาษาไทย -ขาดประสบการณ์ -สอนไม่ตรงเอก 5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6. ขาดระบบดูแลนักเรียน	1. ครูไม่ปรับทัศนคติ 1. อบรมให้ความรู้ในเรื่องการสอนภาษาไทย 2. มีการนิเทศ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ 1. ผู้ปกครองบางคนไม่เข้าใจในเรื่องการเรียนการสอน 1. ไม่มีระบบดูแลที่สมบูรณ์ 2. ระบบขาดในส่วนของอัตรานักเรียนขาดเรียน อัตราเด็กออกกลางคัน การสำรวจผลสัมฤทธิ์รายบุคคล 3. ขาดระบบที่เป็นแหล่งข้อมูล สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้ควร (Input) เข้าไปในระบบ เพื่อให้โรงเรียนอื่นทราบและสามารถเข้ามาร่วมใช้ได้
7. ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง	เศรษฐกิจของพ่อแม่ผู้ปกครอง	ความสามารถภาษาไทยของพ่อแม่
8. ด้านรณรงค์สื่อสาร	ไม่มีเครื่องมือการสื่อสารจากสถานศึกษา	ความหลากหลายของสื่อ

3. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

จากการกำหนดอัตลักษณ์เด็กยะลาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับทุนเดิม โอกาส ปัญหา และอุปสรรค ในการเรียนรู้ภาษาของเด็กยะลานำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาดังรายละเอียดดังนี้

3.1 ยุทธศาสตร์การยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

- 3.1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 3.1.2 ด้านการพัฒนาครูประจำการ
- 3.1.3 ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
- 3.1.4 ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน
- 3.1.5 ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู
- 3.1.6 ด้านการจัดการฐานข้อมูล
- 3.1.7 ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- 3.1.8 ด้านการรณรงค์สื่อสาร

3.2 การขับเคลื่อนแผนยกระดับความสามารถด้านภาษาในระดับพื้นที่ตามแผนยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี”

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
1	ด้านการจัดการเรียนรู้	<u>สถานศึกษา</u> จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านภาษาฯ โดย จัดทำเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมในระดับสถานศึกษาและ จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนใน ระดับการศึกษาปฐมวัยและ ประถมศึกษาปีที่ 1-ปีที่ 3	1. <u>อุทยานการเรียนรู้ยะลา (TK Park)</u> จัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่าน และการเสริมสร้างความสามารถ ด้านภาษาโดยมีการนำหนังสือไป ให้บริการและจัดกิจกรรมกับ สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง หมุนเวียนกับ ภายใต้โครงการ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” อ่านเป็น เล่น สนุก กับ TK Park Yala 2. <u>มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา</u> 1) จัดกิจกรรมเสริมสร้าง ความสามารถด้านภาษาให้กับผู้เรียน โดยผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้ปกครอง ภายใต้โครงการ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” ตอน : อ่าน เล่น สนุก สุขในบ้าน	1. นวัตกรรมใน การจัดการเรียนรู้ 1) เด็กยะลา Berilmu : รักการ อ่าน สื่อสารดี” มีทักษะ 2) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี โครงการพัฒนาการ อ่านการเขียน โดยใช้ ชุดฝึกการอ่าน 3) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี มีทักษะพัฒนาชีวิต	1. ผลสัมฤทธิ์ด้าน ภาษาของนักเรียน 2. การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของ ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สืบสารดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
			2) จัดกิจกรรมเสริมสร้าง ความสามารถในการใช้วรรณกรรมใน การพัฒนาความสามารถด้านภาษา ให้กับเด็กโดยผ่านการพัฒนาศักยภาพ นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย โครงการ “วรรณกรรมในฝักริษ : วิถีชีวิตและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อให้ นักศึกษาสามารถไปจัดกิจกรรมใน สถานศึกษาต่อไป	4) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สืบสารดี เรียนรู้ภาษาไทย พัฒนาสู่โลกกว้าง 5) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สืบสารดี ฝึกทักษะการอ่านและ เขียนเรียนรู้ภาษาไทย 6) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สืบสารดี ร้ ก ก า ร อ่ า น บูรณาการการเขียน	

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
			3. <u>เทศบาลนครยะลาร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1</u> สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลาร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ได้ร่วมกันดำเนินการในการติดตามนิเทศและพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้โครงการ “นิเทศ ติดตามสถานศึกษา” และ โครงการ “สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทย”	7) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี นิทานसानภาษา 8) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี จากนักอ่านสู่นักเขียน 9) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี สื่อศิลป์ สานภาษา พัฒนาทักษะการอ่านเขียน 10) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี อีกเราะฮู เพาะนักอ่าน	

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
				11) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี ฟังหลังฝน พัฒนาการอ่าน การเขียน และลายมือสวย (ภาษาไทย) 12) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี นิทานหรรษา ภาษาพาเพลิน 13) เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี เต็มพลังกับภาษาพาเพลิน (ซ่อมเสริมภาษาไทยสำหรับนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้)	

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
				14) *รักการอ่าน 15) * ได้ ก ต ร ร ล รักการอ่าน 16) *โครงการพัฒนา ด้านการอ่านออก เขียนได้ 2. เครื่องมือประเมิน ผลสัมฤทธิ์ด้านภาษา สำหรับเด็กปฐมวัย และ ป.3 3. กระบวนการ ติดตามนิเทศครู	

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
2	ด้านการพัฒนาครูประจำการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดย ศูนย์ศึกษาพัฒนาศักยภาพครูและ บุคลากรทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้ พัฒนาศักยภาพครูจาก สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง ให้ สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่าง เหมาะสมโดยร่วมกันกับ สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพครู 3 หลักสูตร คือ 1) ก่อร่างสร้างคำ (อนุบาล-ป.2) 2) นำคำสร้าง ประโยค (ป.3-ป.4) และ 3) ต่อประโยคด้วยการสื่อสาร (ป. 5-ป.6)	1. สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 ร่วมกับ ศูนย์ศึกษาพัฒนาครูและนวัตกรรมการ เรียนรู้มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเตรียม ให้มีความรู้และพัฒนาศักยภาพครูใน หลักสูตร “ก่อร่างสร้างคำ” “นำคำ สร้างประโยค และ “ต่อประโยคด้วย การสื่อสาร” เป็นช่วงเดือนมีนาคม 2559	ครูที่สามารถจัด ก า ร เ รี ย น รู้ ที่ เ ส ร ร ม ส ร้ า ง ความสามารถให้กับ ผู้เรียนได้	1. ผลสัมฤทธิ์ด้าน ภาษาของผู้เรียน 2. การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอน ของครู

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สืบสานดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
3	ด้านการพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้	อุทยานการเรียนรู้ยะลา (TK Park) ได้พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับภารกิจปกติตาม โครงการ “ส่งเสริมทักษะ การอ่าน : TK Mobile Library ห้องสมุดเคลื่อนที่ หนังสือเดินเท้า เรื่องเล่า เดินทาง : Berilmu รัก การอ่าน สืบสานดี”	ศูนย์ศึกษาพัฒนาครูและนวัตกรรม การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านภาษาและพหุภาษาให้บริการครู และนักเรียน	1. แหล่งเรียนรู้ 2 แหล่งในพื้นที่ๆ ที่ สามารถหนุนเสริม การจัดการเรียนรู้ของ ครู 2. สื่อเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้าน ภาษาของผู้เรียน	1. การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอน ของครู 2. การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนรู้ ของผู้เรียน
4	ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน	องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา ได้มีการถอดบทเรียนจาก การดำเนินโครงการและนำไปสู่ การพัฒนาโครงการ “กลไก ท้องถิ่นจัดการตนเองด้านการ พัฒนาคุณภาพชีวิต : การเฝ้า ระวังป้องกันและการแก้ไขปัญหา ท้องไม่พร้อมในวัยเรียน”	สถานศึกษา สถานศึกษานำผลจากการถอด บทเรียนไปหามาตรการและแนวทางใน การช่วยเหลือผู้เรียนต่อไป	1. ผู้เรียนได้รับการ ช่วยเหลือให้ มี ความสามารถด้าน ภาษาดีขึ้น 2. เสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันให้กับสังคม ในกรณีพ่อแม่วัยรุ่น	1.เยาวชนมีภูมิคุ้มกัน ในการใช้ชีวิต 2. ผู้เรียนเรียนรู้อย่าง มีความสุข

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
		เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเด็ก ให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ ต่อไป			
5	ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู	<u>คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา</u> บูรณาการการเรียนการสอนใน รายวิชาที่สามารถบูรณาการกับ การเสริมสร้างความสามารถด้าน ภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คือ รายวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย” และให้นักศึกษาได้ ทดลองนำความรู้ไปใช้ใน สถานศึกษาร่วมกับครู	<u>สถานศึกษา</u> สถานศึกษาร่วมมือกับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในการให้ นักศึกษาที่เรียนในรายวิชา “วรรณกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย” ได้ ร่วมดำเนินกิจกรรมและแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกับครูในสถานศึกษา	นักศึกษาศาข การศึกษาปฐมวัยที่ เรียนรายวิชา “วรรณกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย” จำนวน 58 คน ได้รับการ พัฒนาศักยภาพการ ใช้วรรณกรรมเพื่อ เสริมสร้าง ความสามารถด้าน ภาษาให้กับเด็ก	นักศึกษาสามารถร่วม ดำเนินงานกับครูเพื่อ เสริมสร้าง ความสามารถด้าน ภาษาให้กับเด็กใน จังหวัดยะลา

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สืบสานดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงานภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
6	ด้านการจัดการฐานข้อมูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ด้านภาษาและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลรองรับการจัดการฐานข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถ ด้านภาษาต่อไป ภายใต้โครงการ “แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของอาจารย์และนักศึกษาสู่นวัตกรรมอาเซียน”	1. <u>สถานศึกษา</u> สถานศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถานศึกษาเป็นผู้ใช้ฐานข้อมูลเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กต่อไป 2. <u>สำนักงานจังหวัดยะลาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</u> เช่น สำนักงานสถิติจังหวัดยะลา ซึ่งจะถ่ายโอนและเชื่อมโยงข้อมูลกับมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาต่อไป	ฐานข้อมูล 1 ฐาน	การใช้ฐานข้อมูลเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา
7	ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	TK park TK park ยะลาได้ดำเนินโครงการในการให้การศึกษาและมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง เช่น โครงการ Book Start	1. <u>มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา</u> มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาร่วมกับ TK park ยะลาในการจัดกิจกรรมเด็กยะลา Berilmu ตอน “อ่าน เล่น สนุก สุขในบ้าน” โดยวิทยากร คือ อาจารย์ปรีดา ปัญญาจันทร์	ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม 80 คน	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับนักเรียน

ตารางที่ 4.12 แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาตามอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” (ต่อ)

ลำดับ	แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	ลักษณะการดำเนินงานของ หน่วยงานหลัก	ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	ผลผลิตที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์
8	ด้านการรณรงค์สื่อสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สาขานิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลาร่วมกับสถานีวิทย์ เพื่อศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลาได้จัดให้มีกิจกรรม “ทักษะการเขียน-การพูด ผ่านสื่อ และกิจกรรม” เทคนิคการจัด รายการวิทยุ” เพื่อพัฒนา ศักยภาพครูบุคลากรจากโรงเรียน และนักเรียนในการสื่อสารทาง การศึกษา	1. <u>สถานศึกษา</u> สถานศึกษาพัฒนางานด้านรณรงค์ สื่อสารอย่างเป็นระบบ 2. <u>หน่วยงานภาคีเครือข่าย</u> สถานศึกษาพัฒนางานด้านรณรงค์ สื่อสารอย่างเป็นระบบ	รายการ “เพื่อนกับ เพลง” สถานีวิทยุเพื่อ การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา ทุกวันพุธ เวลา 16.05 – 17.00 น.	ครู บุคลากรทาง การศึกษา และ นักเรียนสื่อสาร ทางการศึกษา

3.3 การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาในระดับสถานศึกษา

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาในระดับสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษานำร่อง ทั้ง 16 แห่ง ได้มีการนำแผนยกแผนระดับความสามารถด้านภาษาของเด็ก ยะลาไปเป็นฐานคิดและบูรณาการกับแผนปฏิบัติราชการประจำปีของสถานศึกษา ทั้งนี้การพัฒนาโครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของสถานศึกษาที่ส่งเสริม ความสามารถด้านภาษาของเด็กในสถานศึกษาแต่ละแห่งจะเป็นการดำเนินโครงการและกิจกรรมไปตามนวัตกรรมการส่งเสริมความสามารถด้านภาษาที่แต่ละสถานศึกษาเลือกใช้ ซึ่งพบใน 2 ลักษณะ คือ การนำนวัตกรรมที่ไม่เคยมีการนำมาใช้ในสถานศึกษามาดำเนินการและการต่อยอดขยายผลนวัตกรรมที่สถานศึกษากำลังมีการนำมาใช้แล้วประสบความสำเร็จเป็นที่น่าสนใจ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 นวัตกรรมในระดับสถานศึกษาและผลการดำเนินงาน

ที่	สถานศึกษา	นวัตกรรม	ผลการดำเนินงาน
1	โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง)	การสอนแบบความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้รูปภาพเป็นสื่อ	เด็กได้พัฒนาทางภาษาที่แสดงออกถึงความรู้สึก การรับรู้ การคิด การเรียนรู้ ความจำ และความรู้ความเข้าใจเพื่อ สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้อง นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำจาก ความคิดสร้างสรรค์ และคำศัพท์พื้นฐานได้
2	โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)	พัฒนาการอ่าน การเขียน โดยใช้ชุดฝึก	เด็กสามารถใช้ภาษาสื่อสารเหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อ การเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้
3	โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ)	เล่าเรื่องจากภาพ นิทาน และพยัญชนะน่ารู้	เด็กมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาอยู่ในระดับที่น่าพอใจ และเด็กสามารถตอบคำถามปากเปล่าจากการฟังนิทาน และสนทนาจากการเล่าเรื่องจากภาพได้ค่อนข้างดี ใช้ภาษา ได้ดี เรียบเรียงคำเป็นประโยค

ตารางที่ 4.13 นวัตกรรมในระดับสถานศึกษาและผลการดำเนินงาน (ต่อ)

ที่	สถานศึกษา	นวัตกรรม	ผลการดำเนินงาน
4	โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี)	ธนาคารหนังสือ ศิลปะหลังการอ่าน และนอนหนังสือ	เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาดีขึ้น และเด็กสามารถพูดสนทนาโต้ตอบและแสดงความคิดเห็นใช้ภาษาไทยได้ดีขึ้น เด็กมีนิสัยรักการอ่าน สืบเกิดได้จากการเข้าชมหนังสือและหยิบหนังสืออ่านด้วยตนเอง เด็กๆ สามารถเล่าเรื่องเกี่ยวกับนิทานที่ฟังได้ สื่อสาร วิเคราะห์ เขียนสรุป เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
5	โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)	นักอ่านตัวน้อย เรียงร้อยถ้อยคำ ฝึกทักษะการอ่านเขียน เรียนรู้ภาษาไทย	เด็กสามารถใช้ภาษาสื่อสารเหมาะสมกับวัย มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ และอีกทั้งสามารถสื่อสารได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6	โรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา)	เตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษา และพัฒนาด้านการอ่านออกเขียนได้ 6 ขั้นตอน	เด็กสามารถแปลงเสียงพูดชัดเจนทุกเสียงอักขระในถ้อยคำต่างๆ ได้ มีพัฒนาการการจับดินสอ ปรับระยะสายตา เขียนลีลาต่างๆ และวาดรู้อย่างมีทักษะสมบูรณ์ก่อนการเขียนตัวอักษร มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 คือ การอ่านโดยดูที่บริบทของนักเรียนเรียนร่วม ขั้นที่ 2 คือ การเขียนก็จะเป็นการเขียนตามคำบอกจากเรื่องที่อ่าน ขั้นที่ 3 คือ การคัดลายมือขั้นนี้จะเป็นการฝึกทักษะการจำรูปคำ และพัฒนาการคัดลายมือ ขั้นที่ 4 คือ การจำแนกคำเพื่อให้เขารู้ส่วนประกอบของคำ ขั้นที่ 5 คือ การนำคำไปแต่งประโยค ขั้นที่ 6 คือ การเขียนอิสระให้เขียนบอกเล่าเรื่องราวที่เขาอยากเขียนสั้นๆ

ตารางที่ 4.13 นวัตกรรมในระดับสถานศึกษาและผลการดำเนินงาน (ต่อ)

ที่	สถานศึกษา	นวัตกรรม	ผลการดำเนินงาน
7	โรงเรียนบ้านลิ้มุด (บุญชอบ สาครินทร์)	นิทานसानภาษา	เด็กสามารถนำความรู้คุณธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ในการเล่านิทาน และสามารถนำเอาความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ต่างๆ ที่มีในนิทานมาเขียนสะกดคำ ทำให้เด็กหลายคนสามารถพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง
8	โรงเรียนบ้านสาคอ	กิจกรรมเล่าข่าว เล่านิทาน เสียงตามสาย	1. เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน 2. เด็กสามารถสื่อสารได้ 3. เด็กสรุปความคิดจากเรื่องที่อ่านได้ 4. เด็กสามารถสื่อสารและแสดงท่าทางได้ 5. เด็กสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการได้
9	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	นิทานหรรษา ภาษาพาเพลิน	เด็กได้รับรู้แบบอย่างการใช้ภาษาที่ถูกต้องจากครูและผู้ปกครองในการฟังนิทานที่ชอบ และได้พูดสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานหรือเล่านิทานนั้นๆ ให้ผู้อื่นฟังได้ นอกจากนี้เด็กมีโอกาสนำนิทานจากมุมภาษาที่จัดไว้ในห้องเรียนในยามว่างจากการทำกิจกรรมต่างๆ หรืออ่านจากสื่อที่หลากหลายที่มีภายในห้องเรียน โรงเรียนและที่บ้าน จึงทำให้ความสามารถในการอ่านพัฒนาได้คล่องแคล่วขึ้น และพัฒนาต่อยอดไปสู่การเขียนอย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบการวาด การเขียนตัวอักษร การสร้างสรรค์ผลงาน การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ในกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมการประกวดแข่งขัน การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ ซึ่งเด็กสามารถแสดงออกถึงพัฒนาการความสามารถทางด้านทักษะการเขียนออกมาจากความคิดและประสบการณ์ของตัวเองออกมา

ตารางที่ 4.13 นวัตกรรมในระดับสถานศึกษาและผลการดำเนินงาน (ต่อ)

ที่	สถานศึกษา	นวัตกรรม	ผลการดำเนินงาน
			และได้รับรางวัลในการประกวดแข่งขันในโอกาสต่างๆ มากขึ้น
10	โรงเรียนพัฒนาวิทยา (แผนกสาธิต)	อิกเราะะ เพาะนักอ่าน	เด็กได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอ่าน การสังเกต การแสวงหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเป็นผู้ที่ช่างสังเกตและมีความละเอียดในการดำรงชีวิต อีกทั้งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอ่าน การสังเกตเห็นได้จากเด็กที่เข้าร่วมโครงการทุกคนมีการเปลี่ยนแปลงตัวเองอย่างเห็นได้ชัด
11	โรงเรียนอนุบาลประณีต	เตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษา	เด็กมีนิสัยรักการอ่าน และสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการอ่าน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการที่ดีตามวัยของเด็กทั้งด้านภาษา โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสังคมในเรื่องของควมมีคุณธรรม จริยธรรม ที่สามารถปลูกฝังให้รักการอ่านและมีเจตคติที่ดี
12	โรงเรียนसानติธรรม	ซ่อมเสริมภาษาไทย	ครูต้องให้เด็กได้ฝึกบ่อยๆ โดยฝึกอ่านพร้อมกันทั้งห้องและหลังจากนั้นให้ฝึกอ่าน ฝึกสะกดคำ ทีละคน เพื่อจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าอ่าน กล้าเขียนกล้าแสดงออก ด้วยตนเองโดยไม่ต้องกลัวผิด
13	โรงเรียนเพ็ญศิริ	ฟ้าหลังฝน พัฒนาการอ่าน การเขียน และลายมือสวย	1. ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม 2. เด็กที่เข้าร่วมสามารถพัฒนาการอ่านและเขียนคำง่ายๆ ได้ 3. สามารถพัฒนาเด็กให้อ่านคล่อง เขียนคล่อง ลายมือสวย 4. ผู้ปกครองมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ตารางที่ 4.13 นวัตกรรมในระดับสถานศึกษาและผลการดำเนินงาน (ต่อ)

ที่	สถานศึกษา	นวัตกรรม	ผลการดำเนินงาน
14	โรงเรียนบ้านบาโด	สื่อศิลป์ สานภาษา พัฒนาทักษะการอ่านเขียน	เด็กใช้ชุดฝึกการวาดภาพระบายสีพร้อมอ่านและเขียนโดยใช้สื่อจากภาพประกอบการอ่านเขียน
15	โรงเรียนดรุณโลมโนนิงบารู	การสอนแจกลูกสะกดคำ	1. สอนแบบแจกลูกสะกดคำโดยใช้หนังสือแบบเรียนใหม่เป็นหลัก 2. สอนจากสื่อ (นิทานเรื่องสั้นและคำกลอนง่ายๆ ที่ครูสร้าง) ฝึกอ่านจนคล่องและเข้าใจทางภาษา 3. สอนคำยากและสะกดคำด้วยเกมและบัตรคำ 4. สอนการเขียนหลังจากฝึกอ่านด้วยวิธีการอ่านซ้ำๆ เตือน 5. ใช้การสอนแบบบันได 4 ขั้น ของ ผศ.ศิวกันท์ ปทุมสูติ -บันไดที่ 1 อ่านแจกลูกสะกดคำ คำและกลุ่มคำ
16	โรงเรียนวัดชมพูนุสสถิต	การอ่านออก เขียนได้	เด็กอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง และสื่อสารได้ เป็นไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 แนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรในพื้นที่

1. เครื่องมือในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรในพื้นที่

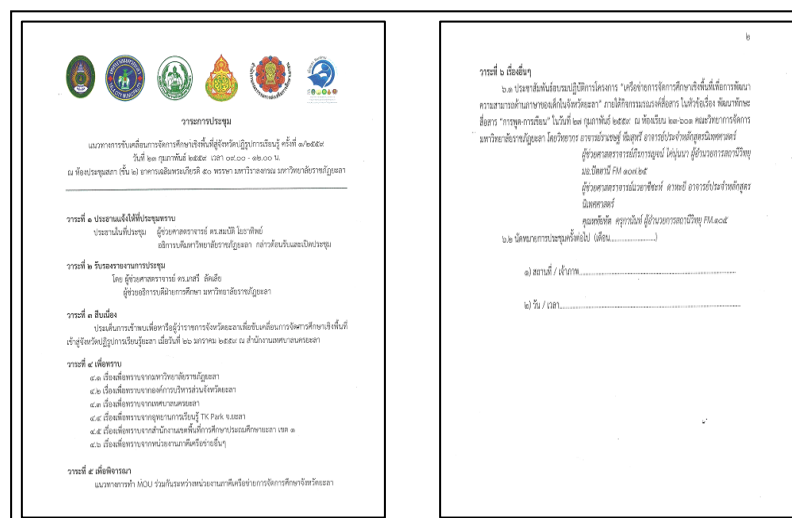
จากการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” พบว่า เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา โดยผ่านเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ซึ่งเป็นเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และประชาชนในพื้นที่ คือ “แผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา” ที่ได้ร่วมกันพัฒนาขึ้นโดยมีวิธีการสำคัญ คือ การจัดเวทีการประชุม 2 ลักษณะ คือ การติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะของการประชุมร่วมกันในแต่ละเดือนหรือช่วงเวลาที่เหมาะสม และการทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันได้มีการจัดประชุมเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินงานร่วมกันของทุกฝ่าย โดยเฉพาะสถานศึกษา โดยการจัดเวทีการประชุมทั้ง 2 ลักษณะ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ครั้งที่ 1/2558 วันที่ 4 ธันวาคม 2558 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุมอรุณสวัสดิ์ สำนักงานเทศบาลนครยะลา ประธานในที่ประชุม คือ นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา ครั้งที่ 2/2558 วันที่ 23 ธันวาคม 2558 เวลา 09.30 น. ณ ห้องประชุมศรีญาณ (ชั้น 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา ประธานในที่ประชุม คือ นายมุขตาร์ มะทา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และครั้งที่ 1/2559 วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องประชุมสภา (ชั้น 2) อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประธานในที่ประชุม คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.3 – 4.7

วาระที่ ๑ เปิดงาน ๑.๑ การเปิดงานอย่างเป็นทางการ โดย ผู้ว่าราชการจังหวัด ยะลา และ นาย ก. น. ผู้แทนจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยะลา วาระที่ ๑ ประธานเปิดงาน วาระที่ ๒ ประธานกล่าวต้อนรับ วาระที่ ๓ รับแขก วาระที่ ๔ สิ้นสุดงาน	๕.๑ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๒ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๓ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๔ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๕ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๖ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๗ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๘ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๙ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๑๐ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้	๕.๑ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๒ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๓ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๔ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๕ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๖ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๗ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๘ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๙ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ๕.๑๐ แนวทางการพัฒนาจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้
---	--	--

ภาพที่ 4.3 วาระการประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ครั้งที่ 1/2558

ภาพที่ 4.4 วาระการประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ครั้งที่ 2/2558

ภาพที่ 4.5 วาระการประชุมแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ ครั้งที่ 1/2559

1.2 การประชุมถอดบทเรียนความสำเร็จโครงการ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา โดยมีการจัดการประชุม 4 ครั้ง ดังนี้

1.2.1 ด้านกระบวนการเครือข่าย กลไกในโครงการ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

1.2.1.1 สิ่งที่คาดหวังว่าจะให้เกิดขึ้นเมื่อเข้าร่วมโครงการ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

- 1) เด็กมีนิสัยรักการอ่าน
- 2) เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาเหมาะสมกับวัย
- 3) ครูได้มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนในด้านภาษา
- 4) ครูได้เรียนรู้นวัตกรรมการสอนด้านภาษา
- 5) ครูได้ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จด้านการสอนภาษา
- 6) ครูได้สื่อและวิธีการผลิตสื่อใหม่ๆ

1.2.1.2 สิ่งที่เกิดขึ้นจริง

- 1) เด็กมีนิสัยรักการอ่านและมีความสุข
- 2) เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาดีขึ้น
- 3) ได้ความร่วมมือจากผู้ปกครองมากขึ้น
- 4) ครูมีเครือข่ายในโรงเรียน
- 5) ได้เรียนรู้วิธีการสอนแบบใหม่ๆ

1.2.1.3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

- 1) มีการสับเปลี่ยนครูที่เข้าร่วมโครงการ
- 2) การรับรู้ความเคลื่อนไหวในโครงการไม่ต่อเนื่อง
- 3) อยากให้เพิ่มเติมในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรม

ด้านภาษา เช่น พยัญชนะ สระ การสอนภาษาเบื้องต้น

1.2.2 ด้านรูปแบบการสอน

1.2.2.1 โดยใช้ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (รูปแบบที่ 1) เพื่อกระตุ้นให้คิดสร้างสรรค์

1.2.2.2 ใช้แบบฝึกทักษะที่เหมาะสมตามวัย โดยเทคนิค เพื่อช่วยเพื่อนแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม

- 1) กลุ่มเก่ง
- 2) กลุ่มปานกลาง
- 3) กลุ่มอ่อน
- 4) กลุ่มอ่อนมาก

1.2.2.3 ใช้กระบวนการโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน การเขียน

1.2.3 ด้านกระบวนการ

1.2.3.1 กระบวนการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จากการดูรูปภาพ แล้วให้นักเรียนวาดรูปอื่นแล้วเขียนคำตามภาพ

1.2.3.2 ใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน

1.2.3.3 กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือและเพื่อนช่วยเพื่อน

1.2.3.4 กระบวนการเรียนรู้ร่วมครู นักเรียน และผู้ปกครอง

1.2.4 ด้านระยะเวลา

ปีการศึกษา 2554 จนถึงปัจจุบัน (เข้าร่วมโครงการ)

1.2.5 ด้านวิธีการวัดผล

1.2.5.1 ทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

1.2.5.2 วัดจากแบบบันทึกการอ่าน

1.2.5.3 แบบประเมิน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

1.2.5.4 แบบทดสอบ การอ่าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 การเขียน ไม่น้อยกว่า 60

1.2.5.5 ประเมินการอ่าน/เขียน เป็นรายบุคคล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

1.2.6 ด้านการจัดกิจกรรม

1.2.6.1 นักเรียนกลุ่มอ่อนมาก สามารถพัฒนาไปอยู่ในกลุ่มอ่อนได้

1.2.6.2 นักเรียนกลุ่มอ่อน สามารถพัฒนาไปอยู่ในกลุ่มปานกลางได้

1.2.6.3 นักเรียนมีพัฒนาการอ่านดีขึ้น

1.2.6.4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน/เขียนดีขึ้น

1.2.7 ด้านการคาดหวังและการตอบสนอง

1.2.7.1 เทคนิคใหม่ๆ ที่สอนให้สนุกและรักการอ่าน

1.2.7.2 โครงการนี้สามารถพัฒนาการอ่านได้

1.2.7.3 อยากให้กลุ่มเครือข่าย มีความร่วมมือในการแก้ปัญหามากกว่านี้

1.2.7.4 จะได้รูปแบบการสอนที่ดีที่สุด

1.2.7.5 ตอบสนองเล็กน้อย แต่ยังไม่เห็นผล 100%

1.2.7.6 ตอบสนองแล้ว จากการที่เด็กมีพัฒนาการในการอ่าน

1.2.7.7 ส่งผลให้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเขียนได้ เพิ่มขึ้น

1.2.7.8 ตอบสนองได้ตามกระบวนการเรียนรู้ตอบสนองได้ตามกระบวนการ

เรียนรู้

1.2.8 ผลที่ได้รับและสิ่งที่อยากให้โครงการช่วยเหลือ

1.2.8.1 ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนในเครือข่าย

1.2.8.2 แรงกระตุ้นให้ทำนวัตกรรมใหม่ ที่สามารถสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้

1.2.8.3 รูปแบบการสอนและพัฒนาการอ่าน/เขียน

1.2.8.4 นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน/เขียนที่ดีขึ้น

1.2.8.5 สื่อการเรียนการสอน/เทคนิคการเรียนรู้

1.2.8.6 ช่วยนำเสนอเทคนิค วิธีการที่ดีที่สุด

1.2.8.7 จัดหาผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้การพัฒนาการอ่าน/เขียน

ตอนที่ 4 การพัฒนากลไกและรูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อ
การพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

จากการดำเนินงานศึกษาวิจัย โครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษา
เชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” สามารถพัฒนากลไกและ
รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษา
ของเด็กในจังหวัดยะลาได้เป็นผลสำเร็จโดยมีการพัฒนาดังนี้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อ
การพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ในระยะ 24 เดือน ทำให้ได้บทเรียนและ
ข้อค้นพบ ดังนี้

1. ภาควิชาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา

จากการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อ
การพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” พบว่า มีภาควิชาเครือข่าย ดังต่อไปนี้

1.1 เครือข่ายภาครัฐ

1.1.1 เครือข่ายหน่วยงานในระดับจังหวัดและพื้นที่

1.1.1.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

1.1.1.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา

1.1.1.3 สำนักงานศึกษาเทศบาลนครยะลา

1.1.1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

1.1.1.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

1.1.1.6 หน่วยงานสังกัดสำนักงานจังหวัดยะลา เช่น สำนักงาน

ประชาสัมพันธ์จังหวัดยะลา สำนักงานสถิติจังหวัดยะลา เป็นต้น

1.1.2 เครือข่ายสถานศึกษา 16 แห่ง

1.1.3 เครือข่ายนักวิชาการในด้านต่างๆ ในหน่วยงานภาครัฐ

1.1.4 เครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาจากสถานศึกษา 16 แห่ง

1.2 เครือข่ายภาคประชาชน

1.2.1 เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิในกรรการ

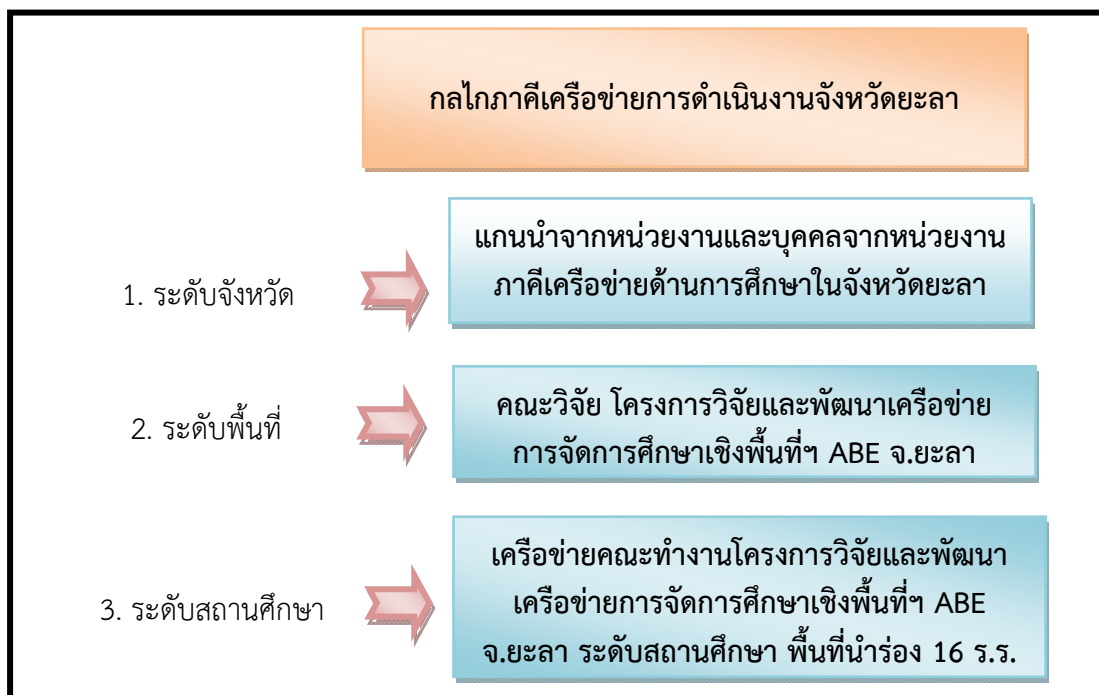
1.2.2 เครือข่ายผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องอาัยราชการ

1.2.3 เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการที่ไม่อยู่ในระบบราชการ

1.2.4 เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน

2. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

การดำเนินงานหลักคือ กลุ่มบุคคลที่มาจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 3 ระดับ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 ระดับของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา

2.1 การสร้างกลไกความร่วมมือของเครือข่าย

การสร้างกลไกความร่วมมือมี 3 ระยะ

2.1.1 ระยะริเริ่มเครือข่าย ในระยะนี้มีการดำเนินงานใน 2 ส่วนที่สำคัญ คือ

2.1.1.1 การพัฒนาจิตวิทยาการดำเนินงานที่มีพลังเพียงพอให้ทุกหน่วยงานทุกภาคส่วน เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นต้องระดมสรรพกำลังในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นคือจิตวิทยาการอ่านออกเขียนได้และการสื่อสารของเด็กยะลา โดยกำหนดอัตลักษณ์ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี” เป็นเป้าหมายร่วม

2.1.1.2 การพัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาร่วมกัน

2.1.2 ระยะการปฏิบัติการเครือข่าย ในระยะนี้มีกระบวนการสำคัญ คือ

2.1.2.1 การศึกษาและนำข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินงานมาใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของหน่วยงานภาคีเครือข่ายนั้นคือ ข้อมูลสถานการณ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

2.1.2.2 การให้ความรู้เครือข่ายซึ่งเป็นการเติมเต็มความรู้ที่จำเป็นที่ทุกหน่วยงานต้องใช้ในการดำเนินงาน เช่น การพัฒนาศักยภาพครูประจำการ หรือครูที่รับผิดชอบระดับการศึกษาปฐมวัยและ ป.1-ป.3 ที่เข้าร่วมโครงการ

2.1.2.3 การพัฒนาแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาตลอดจนการนำไปสู่การขับเคลื่อนแผนทั้งในระดับจังหวัด ระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษา ครอบคลุม และชุมชน

2.1.2.4 การรณรงค์สื่อสาร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเสริมพลังและขยายผลในการทำงานสู่การรับรู้ของพื้นที่และการร่วมมือในพื้นที่ต่อไป

2.1.3 ระยะการติดตามการประเมินผลเครือข่ายในระยะนี้ดำเนินการเพื่อให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีการดำเนินการดังนี้

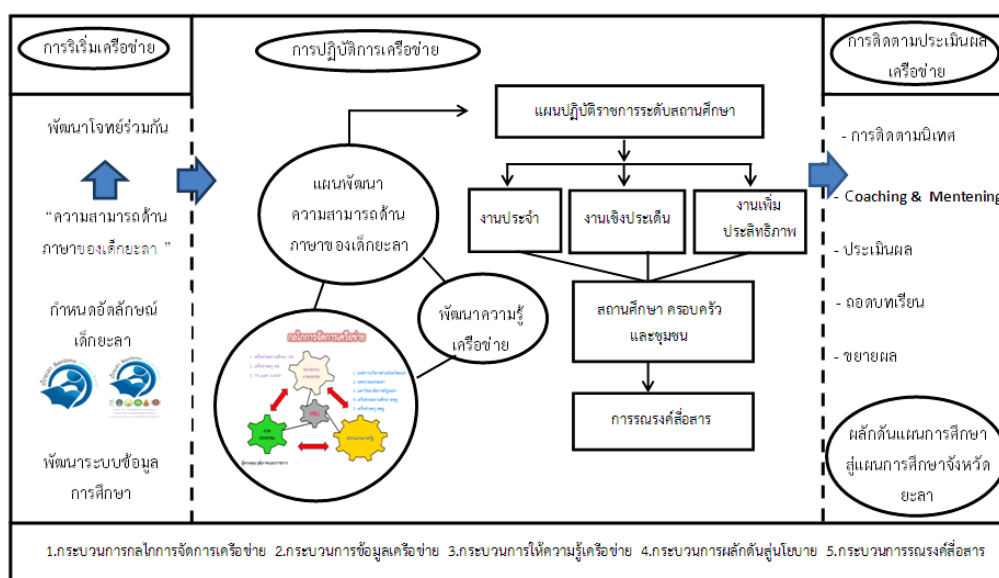
2.1.2.3 การติดตามนิเทศในระดับสถานศึกษา

2.1.2.4 การจัดประชุมประจำเดือนของสมาชิกเครือข่าย โดยมีการหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพของหน่วยงานหลักในพื้นที่ เช่น เทศบาลนครยะลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

2.1.2.5 การถอดบทเรียนการดำเนินงานเครือข่ายเป็นระยะๆ

2.1.2.6 การสนับสนุนการขยายผลการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

โดยเป้าหมายสูงสุด คือ การนำไปสู่การผลักดันแผนการศึกษาสู่แผนการศึกษาจังหวัดยะลา โดยรูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาสามารถเสนอได้ดังภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

3. ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

จากการดำเนินโครงการ "การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา" พบปัญหาอุปสรรค ดังนี้

3.1 ปัญหาอุปสรรคในระดับปฏิบัติการ

3.1.1 มีปัญหาครูสอนไม่ตรงสายในพื้นที่ ซึ่งทำให้ครูที่รับผิดชอบรายวิชาภาษาไทยที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาสาขาการสอนภาษาไทยประสบปัญหาในการสอน ไม่รู้วิธีสอนภาษาที่ถูกต้องและขาดความมั่นใจ

3.1.2 ครูไม่สามารถบูรณาการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษากับรายวิชาต่างๆ ได้

3.1.3 การสื่อสารภายในสถานศึกษาบางแห่งยังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดการรับรู้ต่อโครงการ เป้าหมาย และการดำเนินงานไม่เพียงพอและไม่เท่ากันของบุคลากรในสถานศึกษา

3.2 ปัญหาอุปสรรคในระดับนโยบาย

3.2.1 การนำผลการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการเข้าสู่เวทีระดับจังหวัดทำได้ยากลำบาก

3.2.2 การตัดกรอบการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานโดยไม่บูรณาการกับหน่วยงานอื่นๆ ของหน่วยงานต่างๆ ภายในจังหวัด

3.2.3 การจัดการเครือข่าย เป็นการแลกเปลี่ยนและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการให้ประสบความสำเร็จ

4. แนวทางการแก้ไขปัญหา

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันพบแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้

4.1 ปัญหาในระดับปฏิบัติการ

4.1.1 พัฒนาศักยภาพครูที่สอนไม่ตรงสายให้สามารถสอนภาษาไทยได้ถูกต้อง และสามารถบูรณาการได้

4.1.2 ใช้การรณรงค์สื่อสารเป็นเครื่องมือให้เกิดการสื่อสารทั้งในสถานศึกษาและสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก

4.2 ปัญหาในระดับนโยบาย

จัดเวทีประชุมบุคลากรแกนนำและตัวแทนทุกหน่วยงานภาคส่วนในจังหวัด โดยจัดเป็นประชุมประจำเดือนหมุนเวียนกันไปตามส่วนราชการต่างๆ

5. การบูรณาการการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

จากการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ในระยะเวลาทั้งสิ้น 24 เดือน ทำให้มีข้อค้นพบสำคัญ คือ มีหน่วยงานหลัก 3 หน่วยงานที่เปรียบเสมือนเส้นด้ายยืนของการทำงานเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เทศบาลนครยะลา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และมีหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมที่เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการดำเนินงาน เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 สำนักงานจังหวัดยะลา เป็นต้น โดยมีการเชื่อมต่อการทำงานผ่าน คณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลาที่ดำเนินงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายมีการบูรณาการการทำงานใน 2 ลักษณะ ดังนี้

5.1 การบูรณาการการทำงานตามกรอบพันธกิจของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

5.2 ผลักดันแนวคิดการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่และการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาให้กับหน่วยงานอื่นๆ

ตอนที่ 5 การประเมินผลและถอดบทเรียนเกี่ยวกับระบบและกลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

จากการประเมินผลและถอดบทเรียนเกี่ยวกับระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา มีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลของการดำเนินงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ความสำเร็จที่เป็นผลของการดำเนินงานเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลามีดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครูซึ่งดำเนินการตามโครงการในระดับสถานศึกษาที่นำนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาไปใช้ เป็นผลให้นักศึกษาครูที่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมที่ครูนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาโดยนักศึกษาได้จัดทำวิจัยในชั้นเรียน และนักศึกษามีทัศนคติที่ดีเห็นด้วยกับการพัฒนาความสามารถด้านให้กับเด็กในจังหวัดยะลา นอกจากนี้ยังมีผลต่อทัศนคติของผู้ปกครองที่มีทัศนคติที่ดีและเห็นด้วยในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม

1.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัยที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาครั้งที่ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการทดสอบ ครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ทุกด้าน สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.14 – 4.15

ตารางที่ 4.14 ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัย

ที่	โรงเรียน	ใช้ภาษาสื่อสาร เหมาะสมกับวัย		มีความสามารถในการ คิดและแก้ปัญหาได้ เหมาะสม		มีจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์		มีเจตคติที่ดีต่อการ เรียนรู้และมีทักษะการ แสวงหาความรู้		คะแนนเฉลี่ย	
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1	เทศบาล 1 (บ้านสะเตง)	88.33	87.00	89.00	88.33	92.00	94.00	90.00	95.00	89.83	91.08
2	เทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)	89.67	94.67	89.67	89.83	67.00	88.33	77.00	89.17	80.84	90.50
3	เทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ)	89.17	98.33	89.50	98.00	86.33	99.00	86.00	98.00	87.75	98.33
4	เทศบาล 4 (ธนวิถี)	86.33	90.00	87.00	92.33	85.00	89.00	90.00	94.00	87.08	91.33
5	เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)	90.00	94.33	88.33	94.00	88.33	93.00	89.33	94.00	89.00	93.83
6	เทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา)	84.00	97.00	78.33	91.00	81.33	93.33	91.33	98.00	84.00	94.83
7	บ้านลิมุด (บุญชอบ สาครินทร์)	93.00	96.33	93.00	93.33	86.00	90.00	95.33	97.00	91.83	94.17
8	บ้านสาคอ	67.00	77.00	77.33	84.00	80.00	82.33	77.00	80.00	75.33	80.83
9	บ้านบาโด	67.00	75.00	73.33	79.00	73.33	84.33	80.00	90.00	73.42	82.08
10	วัดชมพูนุสสถิต	79.00	97.33	92.00	93.33	70.00	89.00	69.00	100.00	77.50	94.92
11	เพ็ญศิริ	90.00	94.00	91.00	97.00	90.00	95.00	90.00	95.00	90.25	95.25
12	ศานติธรรม	84.00	97.00	84.33	97.00	84.00	96.00	85.00	99.33	84.33	97.33
13	ดาร์ลุโลมนิบงบารู	87.00	94.00	88.33	95.33	87.33	94.00	87.33	93.33	87.50	94.17
14	อนุบาลประณีต	92.58	-	93.67	-	95.83	-	93.00	-	93.77	-
15	สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	87.33	97.00	87.33	98.00	91.33	99.00	89.33	99.00	88.83	98.25

ตารางที่ 4.14 ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัย (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	ใช้ภาษาสื่อสาร เหมาะสมกับวัย		มีความสามารถในการ คิดและแก้ปัญหาได้ เหมาะสม		มีจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์		มีเจตคติที่ดีต่อการ เรียนรู้และมีทักษะการ แสวงหาความรู้		คะแนนเฉลี่ย	
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
	เฉลี่ย	86.35	91.36	87.04	91.67	86.28	91.69	89.50	93.86	87.29	92.14

ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัย

ความสามารถของเด็กยะลา	$\bar{X}$		SD.		t
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	
ใช้ภาษาสื่อสารเหมาะสมกับวัย	86.35	91.36	8.117	7.471	-5.682*
มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสม	87.04	91.67	5.911	5.494	-4.983*
มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	86.28	91.69	7.854	4.972	-5.511*
มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะการแสวงหาความรู้	89.50	93.86	7.187	5.304	-4.518*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัย พบว่า ผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาครั้งที่ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการทดสอบครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ทุกด้าน

1.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 ที่เข้าร่วมโครงการพบว่า ผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาครั้งที่ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการทดสอบครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ทุกด้านสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.16 – 4.17

ตารางที่ 4.16 ผลการวัดและประเมินผลความสามารถและทักษะการอ่าน การเขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาร่อง จังหวัดยะลา

ที่	โรงเรียน	ตอนที่ 1		ตอนที่ 2		ตอนที่ 3		ตอนที่ 4		คะแนนเฉลี่ย	
		เข้าใจความหมายของคำ ประโยค เครื่องหมาย สัญลักษณ์		เขียนตอบคำถามจาก เรื่องที่ฟัง ดู อ่าน		ฟังเรื่องราว นิทาน และ ตอบคำถามจากเรื่องที่ ฟัง		การพูดเล่าเรื่องจาก ภาพ			
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1	เทศบาล 1 (บ้านสะเตง)	84.10	96.10	61.40	93.20	95.00	100	68.00	87.00	77.00	94.00
2	เทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)	70.20	87.5	48.00	81.00	62.20	100	71.00	93.00	63.00	88.00
3	เทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ)	66.00	83.00	61.00	83.20	60.20	87.00	56.00	82.00	61.00	84.00
4	เทศบาล 4 (ธนวิถี)	52.00	79.20	51.10	85.00	55.00	85.00	53.00	78.20	53.00	82.00
5	เทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)	72.30	89.00	70.40	89.00	70.40	88.30	63.00	82.00	69.00	87.00
6	เทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา)	58.00	84.00	53.00	86.00	68.00	89.00	62.00	82.00	60.00	85.00
7	บ้านลิมุค (บุญชอบ สาครินทร์)	53.10	76.10	61.00	85.30	55.40	86.30	58.50	92.00	57.00	85.00
8	บ้านสาคอ	38.00	73.00	46.00	100.00	72.00	92.00	46.00	80.00	51.00	86.20
9	บ้านบาโด	51.10	80.40	44.40	84.00	44.40	69.10	42.00	84.2	45.35	79.32
10	วัดชมพูนุสเถียร	43.00	70.00	80.00	93.00	73.00	94.30	70.00	86.00	66.25	86.07
11	เพ็ญศิริ	59.30	85.10	38.00	76.00	46.40	78.00	67.00	83.00	53.00	80.30
12	ศานติธรรม	73.00	95.00	97.00	100.00	72.20	100.00	68.00	89.00	77.40	96.00
13	ดารุลอุลอมนิบบารู	56.00	82.00	60.40	86.10	59.00	79.00	60.00	76.00	59.00	81.00

ตารางที่ 4.16 ผลการวัดและประเมินผลความสามารถและทักษะการอ่าน การเขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาร่อง จังหวัดยะลา (ต่อ)

ที่.	โรงเรียน	ตอนที่ 1		ตอนที่ 2		ตอนที่ 3		ตอนที่ 4		คะแนนเฉลี่ย	
		เข้าใจความหมายของคำ ประโยค เครื่องหมาย สัญลักษณ์		เขียนตอบคำถามจาก เรื่องที่ฟัง ดู อ่าน		ฟังเรื่องราว นิทาน และ ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง		การพูดเล่าเรื่องจากภาพ			
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
	เฉลี่ย	59.70	83.11	59.36	87.83	64.09	88.31	60.35	84.18	60.92	85.68

ตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบผลการวัดและประเมินผลความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาร่อง จังหวัดยะลา

ความสามารถด้านภาษา	$\bar{X}$		SD.		t
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	
เข้าใจความหมายของคำ ประโยค เครื่องหมายสัญลักษณ์	59.70	83.11	3.60	2.14	-13.47*
เขียนตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ดู อ่าน	59.36	87.83	4.44	1.96	-7.96*
ฟังเรื่องราว นิทาน และตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง	64.09	88.31	3.69	2.58	-10.69*
การพูดเล่าเรื่องจากภาพ	60.35	84.18	2.53	1.41	-10.54*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบผลการวัดและประเมินผลความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาร่อง จังหวัดยะลา พบว่า ผลการทดสอบความสามารถและทักษะของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการทดสอบครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ทุกด้าน

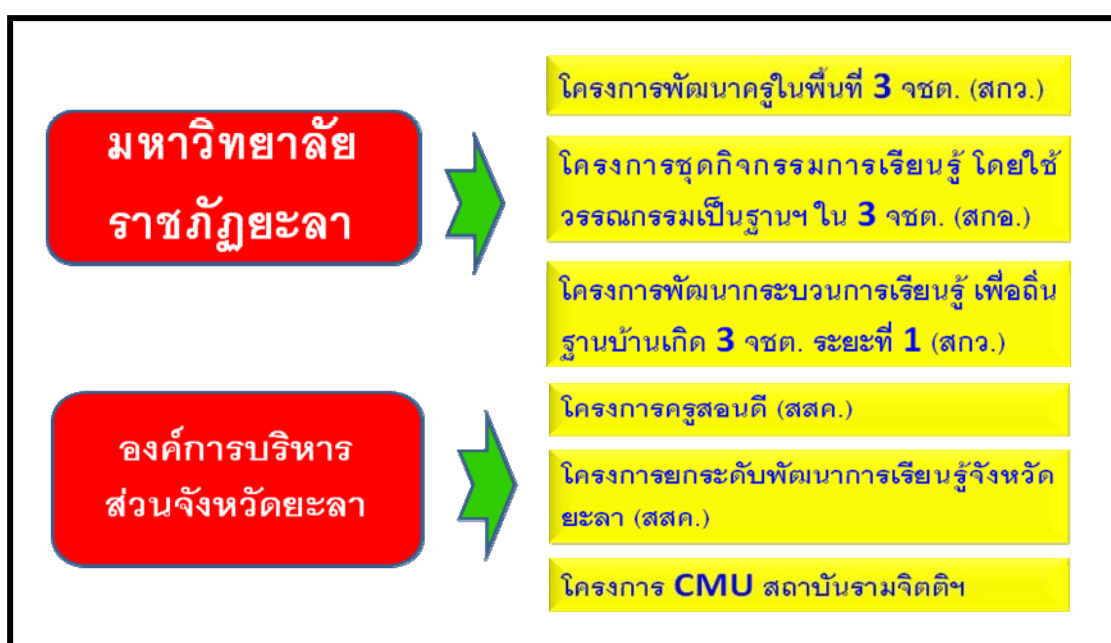
2. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดยะลา

การดำเนินงานของโครงการ “การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ได้พัฒนากลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ควบคู่ไปกับการพัฒนางานด้านข้อมูลทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดยะลาที่เริ่มต้นที่แผนยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา” อันเป็นโจทย์สำคัญของพื้นที่รายละเอียดของระบบและกลไกและงานด้านข้อมูล มีดังนี้

2.1 กลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

2.1.1 ทูตเดิมนของกลไกการดำเนินงาน

การดำเนินงานด้านกลไกการศึกษาในพื้นที่มีทูตเดิมนในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9 ทูตเดิมนในพื้นที่

จากทูตเดิมนที่ได้ดำเนินงานในพื้นที่สามารถนำเสนอกลไกการทำงานใน 3 ระดับ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10 ระดับของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา

2.1.2 การสร้างกลไกความร่วมมือ

จังหวัดยะลามีทุนทางบุคคลที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาการศึกษา เป็นทุนในพื้นที่ซึ่งได้รับการยอมรับ ได้รับความศรัทธาจากทุกภาคส่วนในจังหวัด ร่วมเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนการทำงานระดับจังหวัดหลายท่าน ซึ่งใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการยกระดับ การพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา” ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งล้วนแล้วแต่ได้รับการยอมรับว่าคณะกรรมการระดับจังหวัดนั้น เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีจิตสาธารณะ มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่ทำให้สามารถหลอมรวมความตั้งใจในการทำงานของบุคลากรจากภาคีต่างๆ ในจังหวัดยะลา ทำให้การประสานงานเป็นไปอย่างราบรื่น เกิดความร่วมมือได้ง่าย ในการสร้างกลไกภาคีเครือข่ายในแต่ละระดับ มีกระบวนการ ขั้นตอนดำเนินการ สรุปโดยสังเขป ดังนี้

2.1.2.1 ขั้นตอนการทำงานของภาคีเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดยะลา

1) นำเสนอข้อมูลสถานการณ์ปัญหาด้านเด็กและเยาวชน ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัดยะลา ให้ภาคีเครือข่ายได้รับทราบ พร้อมตั้งประเด็นคำถามเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา เสริมสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างแรงกระตุ้นให้อยากเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

2) จัดตั้งภาคีเครือข่ายพื้นที่นำร่องที่มีความพร้อมในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา พิจารณาจากพร้อมและความตั้งใจในการเข้าร่วมดำเนินการของผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรนั้นเป็นหลัก

3) ทำการพัฒนาคณะบุคคลมีองค์ความรู้ในกระบวนการและวิธีการทำงาน พร้อมสนับสนุนงบประมาณ (บางส่วน) ให้เกิดการต่อยอดการทำงาน

4) ในแต่ละระดับ กำหนดให้จัดตั้งคณะทำงานในแต่ละพื้นที่ เพื่อขยายผลการทำงานในวงกว้าง

5) กำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการทำงาน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในการทำงาน

ทั้งนี้หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากลไกสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 หน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนากลไก

กลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลามีกลไกประสานเป็นหัวใจสำคัญนั้น คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัดยะลาสามารถนำเสนอได้ภาพที่ 4.12

ภาพที่ 4.12 กลไกการจัดการเครือข่าย

2.1.2.2 ขั้นตอนการทำงานของภาคีเครือข่ายในโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”

1) ประชุมพิจารณาสถานการณ์ปัญหา เพื่อกำหนดโจทย์ของจังหวัดยะลา โดยกรรมการจังหวัด ทีมวิจัย ส่วนกลาง

2) นำโจทย์มาตั้งประเด็นเสวนาร่วมกับสถานศึกษาในจังหวัด / รับสมัครสถานศึกษาที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ

3) คัดเลือกสถานศึกษาที่มีความพร้อม 16 แห่ง (ผู้บริหารและครูสมัครใจสามารถบูรณาการทรัพยากรการบริหาร)

4) ประชุมชี้แจงผู้บริหารและครูเกี่ยวกับโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” หรือ ABE พร้อมร่วมกันออกแบบเครื่องมือสำรวจสถานการณ์ทางการศึกษาของจังหวัด

5) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนสถานการณ์ปัญหาและความต้องการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็ก ศึกษาเปรียบเทียบจากอดีตถึงปัจจุบัน

6) จัดเวทีจัดทำแผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กยะลา 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูประจำการ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู และด้านการจัดการฐานข้อมูล ซึ่งได้อัตลักษณ์เด็กยะลา ภายใต้ “เด็กยะลา Berilmu รักการอ่าน สื่อสารดี”

7) ประชุมพิจารณาร่างแผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้เด็ก (คณะกรรมการยกระดับการพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา คณะวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่จังหวัดยะลา)

8) สถานศึกษาพื้นที่นำร่องดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

9) คณะวิจัยออกติดตามนิเทศครู

2.1.3 ปัจจัยที่นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา

ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาที่เป็นปัจจุบัน และการมีระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงทุกเครือข่ายได้ความพร้อมของระบบกลไกภาคีเครือข่าย โดยการหาเจ้าภาพหลักและเจ้าภาพรอง ในการเป็นเจ้าของเรื่องรับผิดชอบความพร้อมของสถานศึกษา ความพร้อมของงบประมาณ รวมถึงผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง

2.1.4. ระบบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการกลไก และการจัดทำแผนฯ

จากการดำเนินโครงการเกิดระบบที่สำคัญ 3 ระบบ ดังนี้

1) มีระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาในโรงเรียนนำร่อง 16 โรงเรียน

2) มีระบบการบริหารจัดการและการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็ก

3) มีระบบการติดตามและประเมินผลเครือข่าย เป็นการติดตามและประเมินผลเครือข่าย โดยประเมินใน 3 ด้าน คือ

3.1) ติดตามและประเมินผลการสำรวจและประมวลผลสถานการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาของโรงเรียนในพื้นที่นำร่อง

3.2) ระบบติดตามและประเมินผลสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามแผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา

3.3) ระบบติดตามและประเมินผลการทำงานของโรงเรียนในพื้นที่นาร่อง

2.1.5 ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากระบบที่ถูกพัฒนาขึ้น

2.1.5.1 มีข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลาในเบื้องต้น

2.1.5.2 เกิดแผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็ก 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการจัดการเรียนรู้
- 2) ด้านการพัฒนาศักยภาพครูประจำการ
- 3) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
- 4) ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน
- 5) ด้านการพัฒนาระบบการผลิตครู
- 6) ด้านการจัดการฐานข้อมูล
- 7) ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- 8) ด้านการรณรงค์สื่อสาร

2.1.6 เกิดการกำหนดอัตลักษณ์เด็กยะลาร่วมกัน คือ “เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สื่อสารดี”

2.1.7 มีข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่นาร่อง 16 แห่ง โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาไทยให้กับเด็ก

2.1.8 มีข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน

2.1.9 การยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัด

จากการดำเนินงานที่เกิดระบบต่างๆ ได้ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัด ดังนี้

2.2.9.1 ด้านครู ครูจะมีแนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านภาษาไทยที่หลากหลายที่เกิดจากการถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูแต่ละโรงเรียน ครูมีความกระตือรือร้นมากขึ้น มีความสุขในการทำงานมากขึ้น เนื่องจากมีภาคีเครือข่ายเพื่อนครูที่สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยแก้ปัญหาาร่วมกัน

2.2.9.2 ด้านผู้เรียน เด็กนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น เด็กเรียนอย่างมีความสุขและสนุกกับการเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เนื่องจากครูมีการพัฒนาแนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาไทยดีขึ้น ก็จะส่งผลให้ผลการเรียนในรายวิชาอื่นดีขึ้นด้วยเช่นกัน

2.2.9.3 ด้านเครือข่าย โรงเรียนจะมีภาคีเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ที่อยู่ภายใต้บริบทของสภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ได้วิธีการในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ได้แชร์ประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2.2.9.4 ด้านงบประมาณ เกิดการบูรณาการงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาดการใช้งบประมาณซ้ำซ้อน เนื่องจากมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน

2.2.9.5 ตัวชี้วัดที่สำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดยะลา

- 1) เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
- 2) เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครู
- 3) เกิดการเปลี่ยนแปลงของการขับเคลื่อนนโยบายของสถานศึกษาและ

หน่วยงานของเด็กยะลา

- 4) เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครอง
- 5) เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติของนักศึกษาครู
- 6) เกิดระบบกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อ

พัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา

7) เกิดแนวทางและวิธีการจัดการความรู้ตามบริบทพื้นที่ ที่สามารถพัฒนา และยกระดับความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กยะลา

- 8) เกิดระบบกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่น

ชุมชนยะลา

- 9) เกิดระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาของจังหวัดยะลา

2.10 ข้อมูลการศึกษาจังหวัดยะลา

ข้อมูลสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาจังหวัด มีดังนี้

2.10.1 ข้อมูลระดับโรงเรียน ได้แก่

2.10.2 สื่อที่ขาดแคลน

2.10.3 การขาดการสนับสนุนการพัฒนาความรู้ของครู

2.10.4 งบประมาณ

2.10.5 จำนวนครูขาดแคลน/ครูไม่ตรงวุฒิ

2.10.6 อัตราการโยกย้ายครูเนื่องจากความไม่สงบ

2.10.7 แบบเรียน/แหล่งเรียนรู้

2.10.8 นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาไทยให้นักเรียน

2.11 ข้อมูลระดับรายบุคคล ได้แก่

2.11.1 คะแนน NT

2.11.2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.11.3 คะแนน O-Net

2.11.4 คะแนนความสามารถทางด้านภาษาไทย 4 ทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน)

2.12 องค์ความรู้ที่เกิดขึ้น

2.12.1 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในระดับสถานศึกษาตามแผนการเสริมสร้าง ความสามารถทางด้านภาษาไทย

2.12.2 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครู

2.12.3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นของผู้เรียน

2.12.4 การเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา/การขับเคลื่อนนโยบายของสถานศึกษา

2.12.5 การส่งเสริมพัฒนาความสามารถด้านภาษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องให้การร่วมมือกันในลักษณะภาคีเครือข่ายในพื้นที่ที่เข้มแข็งทั้งหน่วยงานที่เป็นแกนหลัก (มรย., อบจ.ยะลา, เทศบาลนครยะลา) และหน่วยงานที่เป็นแกนเสริม (โรงเรียนที่เข้าร่วม 16 แห่ง, TK park ยะลา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา)

2.12.6 การมีแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่เป็นสิ่งที่สำคัญมากในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ (ในยะลา แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญคือ TK park และ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาศกยภาพครูและนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

2.12.7 เครื่องมือที่สำคัญ นั่นคือ แผนพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาในระดับจังหวัดต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในจังหวัด และจะต้องเชื่อมประสานกับแผนปฏิบัติราชการประจำปี

2.12.8 การพัฒนาศกยภาพครูเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียน

2.12.9 การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่ทันสมัย ใช้ประโยชน์ได้จริงในพื้นที่ ณ เวลานั้น

2.12.10 ภายใต้การร่วมมือกันของเครือข่ายทำให้เกิดจุดร่วมของเป้าหมายเดียวกันคือ เด็กยะลา Berilmu (เบอร์ดีอิลมุ) หมายถึง ผู้รักการเรียนรู้ และพบว่า การทำงานเครือข่ายสามารถลดขั้นตอน กุญแจเบียบระหว่างหน่วยงาน และสามารถพูดคุยหารือเพื่อขยายผลต่อไปในอนาคตได้

2.2 งานด้านข้อมูล

การดำเนินงานด้านกระบวนการจัดทำข้อมูลและระบบข้อมูลทางการศึกษาเพื่อตอบโจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” ของเด็กในจังหวัดยะลาเป็นการทำงานด้านข้อมูลใน 2 ส่วน นั่นคือ

2.2.1 การทำงานด้านข้อมูลพื้นฐานซึ่งต้องมีข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และประสิทธิภาพทางการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานเป็น Baseline ที่จำเป็นโดยคณะทำงานสถาบันรามจิตติร่วมกับเครือข่ายวิจัยภายใต้การทำงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ในการพัฒนาตัวชี้วัดด้านข้อมูลทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และข้อมูลพื้นฐานมีความสำคัญในบทบาทของการเป็นข้อมูล “ชี้เป้า” ในการทำงานเป็นข้อมูลที่สามารถบอกถึงเอาจของปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา คือ “ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้” ของผู้เรียนที่ตกต่ำเป็นอันดับเกือบสุดท้ายของประเทศและต่ำกว่าค่ากลางของประเทศนั่นคือ ในปี พ.ศ. 2558 มีผลประเมิน O-NET ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 4 กลุ่มสาระหลักคือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ผลสัมฤทธิ์ O-NET ป.6 ม.3 ม.6 ของเด็กยะลาในปี พ.ศ. 2558
(สำนักงานศึกษาธิการภาค 8, 2559)

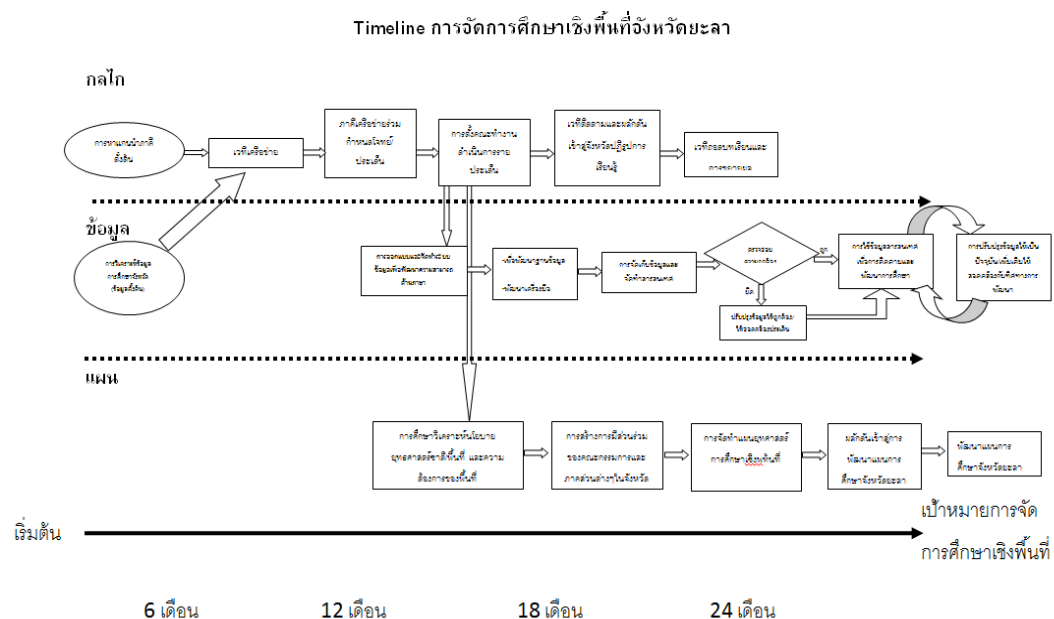
ระดับชั้น	คะแนนเฉลี่ยรายวิชา			
	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ป.6 ประเทศ	42.13	38.06	44.88	36.02
ป.6 พื้นที่	33.32	28.98	36.33	30.86
ม.3 ประเทศ	38.62	29.65	35.20	27.46
ม.3 พื้นที่	32.96	25.91	30.88	25.97
ม.6 ประเทศ	32.54	21.74	50.76	23.44
ม.6 พื้นที่	28.56	17.07	40.64	19.03

จากผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าค่ากลางของประเทศในทุกรายวิชาในกลุ่มสาระหลักสะท้อนให้เห็นปัญหาต้นทาง คือ เด็กๆ ขาดเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือ “ภาษาไทย” จึงได้นำไปสู่การพัฒนาโจทย์การศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา เป็น “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” ของเด็กในจังหวัดยะลา

2.2 งานด้านข้อมูลส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลเชิงประเด็น นั่นคือ การจับข้อมูลเชิงประเด็นที่ได้มาจากข้อมูลพื้นฐานไม่เพียงพอให้ดำเนินการพัฒนาความสามารถด้านภาษา เนื่องจากการพัฒนาความสามารถด้านภาษาต้องพัฒนาให้เกิดผลสำเร็จกับผู้เรียนรายบุคคลและเด็กทุกคนจะต้องได้รับการประเมินด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน เนื่องจากแนวคิดหลักการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาประการหนึ่ง คือ “การศึกษาแบบไร้สังกัด” จึงได้มีการพัฒนาเครื่องมือประเมินความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัย และประถมศึกษาปีที่ 3 นำไปสู่การจัดทำข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย นั่นคือในระบบฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่รับผิดชอบโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในการพัฒนาฐานข้อมูลและฝึกอบรมครูและบุคลากร ในสถานศึกษาในการจัดเก็บข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กทั้งในระดับบุคคล ชั้นเรียน และสถานศึกษาต่อไป

3. บทเรียนการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาสู่การพัฒนาแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา

การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่การเริ่มขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาได้พัฒนาแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาเป็น 6 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูประจำการ ด้านการพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู และด้านการจัดการฐานข้อมูล และเมื่อได้ดำเนินงานตามแผนพบว่าการให้การศึกษากับผู้ปกครองและการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง รวมทั้งการรณรงค์สื่อสาร

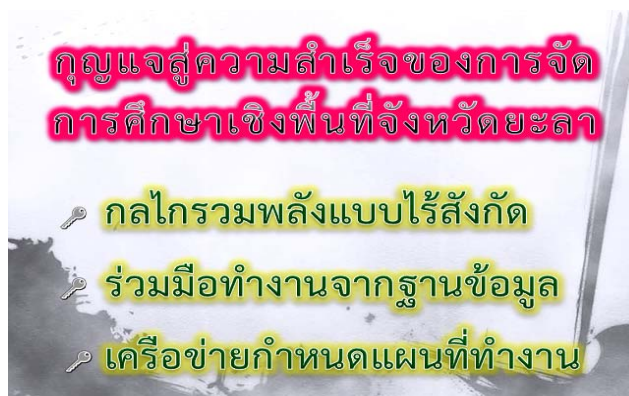
ภาพที่ 4.14 Timeline การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

3. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา

จากผลการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ทำให้จังหวัดยะลาเกิดกลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ซึ่งมีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นกลไกประสานในการดำเนินงานในพื้นที่และมีคณะทำงานที่มาจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน คณะทำงานกลุ่มนี้ได้มีส่วนไปผลักดันให้มีการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดยะลา

4. ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

จากบทเรียนการทำงานเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ตลอดระยะเวลา 2 ปี พบว่า มี 3 ปัจจัยที่นำสู่ความสำเร็จนั้นคือ “กลไกรวมพลังแบบไร้สังกัด” “ร่วมมือทำงานจากฐานข้อมูล” และ “เครือข่ายกำหนดแผนที่ทำงาน” สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 4.15

ภาพที่ 4.15 กลไกการจัดการเครือข่าย

ข้อความสำคัญยิ่งที่เป็นข้อค้นพบของโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” คือ ***“ภาษา คือ กุญแจยกระดับคุณภาพการศึกษา”***

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” สามารถสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะโดยนำเสนอเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สรุปบทเรียนและข้อค้นพบ

จากการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” เป็นการนำแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) ซึ่งเป็นแนวคิดของการออกแบบการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาจากการทดลององค์ความรู้จากการวิจัยหลายๆ ชุดโครงการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทั้งทางด้านพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม จนถึงการพัฒนากระบวนการศึกษาโดยตรงนำมาสู่ออกแบบพัฒนาระบบการจัดการใหม่ซึ่งเป็นระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ประยุกต์มาจากแนวคิด ABC (Area Based Collaborative Research) ที่ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการ สกว. ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) การพัฒนากลไกการจัดการ ควรมีลักษณะเป็นกลไกที่ประกอบด้วยภาคีหลายภาคส่วนที่ร่วมมือกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของพื้นที่ในทั้ง 3 มิติ ข้างต้น 2) การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการกำกับติดตามและวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่ลงไปยังจุดต่างๆ ในพื้นที่ 3) กระบวนการเชื่อมโยงกลไกและข้อมูล นำสู่การวางแผนและกำกับติดตามการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ ทั้งนี้แต่ละพื้นที่ต่างมีโจทย์การทำงานต่างกันไป (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ, 2559) ซึ่งจังหวัดยะลาเป็นหนึ่งใน 3 จังหวัดที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้การสนับสนุนเป็นจังหวัดที่ดำเนินการโดยใช้ฐานการวิจัยเป็นต้นทุนสำคัญของการดำเนินงานโดยบทเรียนสำคัญ 3 ส่วนที่ค้นพบ มีรายละเอียดดังนี้

1. บทเรียนการพัฒนากระบวนการความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันของกลไกและภาคีเครือข่ายในพื้นที่

การก่อรูปกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลามีกลไกการประสาน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นหน่วยงานที่เป็นกลางมีความเป็นอิสระจากการกำกับหรือเป็นหน่วยงานสังกัดของทุกสถานศึกษา ทุกฝ่าย ทำให้ทุกฝ่ายสบายใจและวางใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา นอกจากนี้แล้วมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ยังมีเครือข่ายบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ที่เป็นศิษย์เก่าเป็นจำนวนมากมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกฝ่าย ส่วนต้นทุนของการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) “คณะกรรมการยกระดับการพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา” ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้เป็นชุดที่บุกเบิกการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา (อบจ.) จังหวัดยะลาเป็นแกนนำขับเคลื่อนการมีคณะกรรมการยกระดับการพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลาแสดงถึงการมีต้นทุนที่เป็นตัวบุคคล

กลุ่มหนึ่งที่มีใจและอาสา ทำงานการศึกษาโดยไม่ผูกติดกับการเป็นบุคลากรขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง เป็นตัวตั้งตัวบุคคลเป็นต้นทุนสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผู้อาวุโสในวงการศึกษาที่เปรียบเสมือนแม่เหล็กและผู้สร้างแรงบันดาลใจให้กับทุกคนนั้น คือ อาจารย์มานอชนม์ บุญญานุวัตร ซึ่งเป็นข้าราชการเกษียณ ปัจจุบันอายุ 81 ปี และทำงานรับใช้สังคมในด้านการศึกษาให้กับจังหวัดยะลาและพื้นที่มาโดยตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน 2) นอกจากต้นทุนที่เป็นตัวบุคคลแล้ว ยังมีต้นทุนที่เป็นงานวิจัยทางการศึกษาที่ได้มีการดำเนินการและสะสมองค์ความรู้ในพื้นที่ โดยเฉพาะงานวิจัยที่ตอบโจทย์การทำงานซึ่งเป็นงานวิจัยด้านภาษาและการเรียนรู้ของเด็กในพื้นที่จังหวัดยะลาและจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่นงานวิจัยเรื่อง โครงการ “การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาศึกษาเข้าสู่ระบบการผลิตครูทวิ/พหุภาษา สำหรับจังหวัดชายแดนใต้”(Institutionalizing Mother Tongue-Based Multilingual Education (MTB MLE) in Thailand's Deep South) โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล และโครงการ “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” (เกสรี ลัดเลีย และคณะ, 2554) โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นต้น

การก่อรูปกลไกด้วยการต้นทุนที่ดีเป็นส่วนทำให้กลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา มีความแข็งแกร่งในระดับฐานรากของการสร้างความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันของทุกภาคีเครือข่าย โดยวิธีการที่ใช้ได้ประสบความสำเร็จ คือ การทำงาน 2 ระดับคู่ขนานและสอดประสานเชื่อมโยง นั่นคือ

1.1 ในระดับจังหวัดนั้นมีการประสานพลังภาคีต่างๆ ผ่านเวทีความร่วมมือของหน่วยงานหลักทางการศึกษาในพื้นที่ที่ “อาสา” และ “เปิดใจ” เป็นเจ้าภาพเพื่อการ “รับฟัง” และแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน โดยหน่วยงานการศึกษาหลัก 3 หน่วยงานในจังหวัดยะลา คือ เทศบาลนครยะลา โดยให้แนวคิดหลักในการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไว้กับภาคีเครือข่าย คือ “การศึกษาที่กินได้” องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา โดยให้แนวคิดหลักของการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไว้กับภาคีเครือข่าย คือ “การศึกษาแบบไร้สังกัด” และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยให้แนวคิดหลักของการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไว้กับภาคีเครือข่าย คือ “คลังปัญญา” ซึ่งแนวคิดหลักทั้ง 3 แนวคิดสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 5.1

หน่วยงานหลัก / สนับสนุน	แนวคิด หลัก 3 ประการ	แนวคิด ให้อะไรกับพื้นที่
-อบจ.ยะลา -เทศบาลนครยะลา -วิทยาลัยการอาชีพ -วชช. -แรงงานจังหวัด -ภูมิปัญญา	การศึกษาที่กินได้	มีเป้าหมายที่เป็นมุ่งสู่การลด ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพ ชีวิตประชาชน
-เทศบาลนครยะลา -อบจ. -TK park	การศึกษา แบบไร้สังกัด	มีวิธีการที่สามารถทำได้จริง ด้วยแนวทางของ Area Based Education
-มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา -ภูมิปัญญา -นักวิชาการ	คลังปัญญา	มีทุนที่ดีทั้งด้านข้อมูล คน และนวัตกรรม

ภาพที่ 5.1 แนวคิดหลัก 3 ประการ ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

จากแนวคิดหลัก 3 ประการดังกล่าวข้างต้นทำให้จังหวัดยะลาสามารถพัฒนาโจทย์ที่เป็นหัวใจหรือต้นทางของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กในจังหวัดยะลานั้นคือ โจทย์ “การอ่านออกเขียนได้ หรือ ความสามารถด้านภาษา” ของเด็กจังหวัดยะลา ในเวทีความร่วมมือระดับจังหวัดนี้ได้มีการพัฒนา “แผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ขึ้นมีทั้งสิ้น 8 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูประจำการ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู ด้านการจัดการฐานข้อมูลทางการศึกษา ด้านการให้ความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน และด้านการรณรงค์สื่อสาร ซึ่งในแต่ละยุทธศาสตร์มีการกำหนดหน่วยงาน องค์กร ที่เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนให้สามารถดำเนินการได้ ผ่านระบบการติดตามผลการดำเนินงานของเวทีความร่วมมือระดับจังหวัดเป็นระยะๆ

จากกลไกการทำงานในระดับจังหวัดนี้จึงได้มีการทำงานของ “คณะทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา”

1.2 การทำงานในระดับที่ 2 ที่ทำงานคู่ขนาน คือ การทำงานในระดับสถานศึกษาซึ่งมีความสำคัญ นั่นคือ สถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เรียนแต่สถานศึกษาจะทำงานตามลำพังหรือแยกส่วนไม่ได้ ดังนั้นแล้ว สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่

รับการถ่ายทอดแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษา “จากระดับจังหวัดเพื่อไปจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของสถานศึกษา พัฒนาโครงการ กิจกรรมที่จะนำนวัตกรรมหรือวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับนักเรียน โดยสถานศึกษาจะทำงานด้วยความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเป็นสำคัญ และเข้าสู่กระบวนการตามแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาในทุกยุทธศาสตร์ โดยสรุป คือ การพัฒนากลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาภายใต้โจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” เป็นการเปลี่ยนความสัมพันธ์ของการดำเนินงานและการจัดการการทำงานตามภารกิจของแต่ละสังกัดมาสู่การทำงานแนวราบบนความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนโดยแท้จริง (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2559)

ผลการดำเนินโครงการที่สำคัญประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กยะลา ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.2 ด้านการพัฒนาครูประจำการ
- 1.3 ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
- 1.4 ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน
- 1.5 ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู
- 1.6 ด้านการจัดการฐานข้อมูล
- 1.7 ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- 1.8 ด้านการรณรงค์สื่อสาร

2. กลไกและรูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา โดยประกอบไปด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

2.1 ระดับความร่วมมือของกลไกภาคีเครือข่าย

ระดับความร่วมมือของกลไกภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา มี 3 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ระดับพื้นที่ และระดับสถานศึกษา สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 ระดับความร่วมมือของกลไกภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนา
ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

2.2 กลไกการจัดการเครือข่าย

เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลามีกลไกการจัดการที่มีหน่วยประสานหรือกลไกประสานที่ส่งแรงเหวี่ยงขับเคลื่อนเครือข่ายทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานภาคประชาชน กลไกประสาน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาหลักในพื้นที่จังหวัดยะลา กลไกการจัดการเครือข่ายสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 5.3

ภาพที่ 5.3 กลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนา
ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

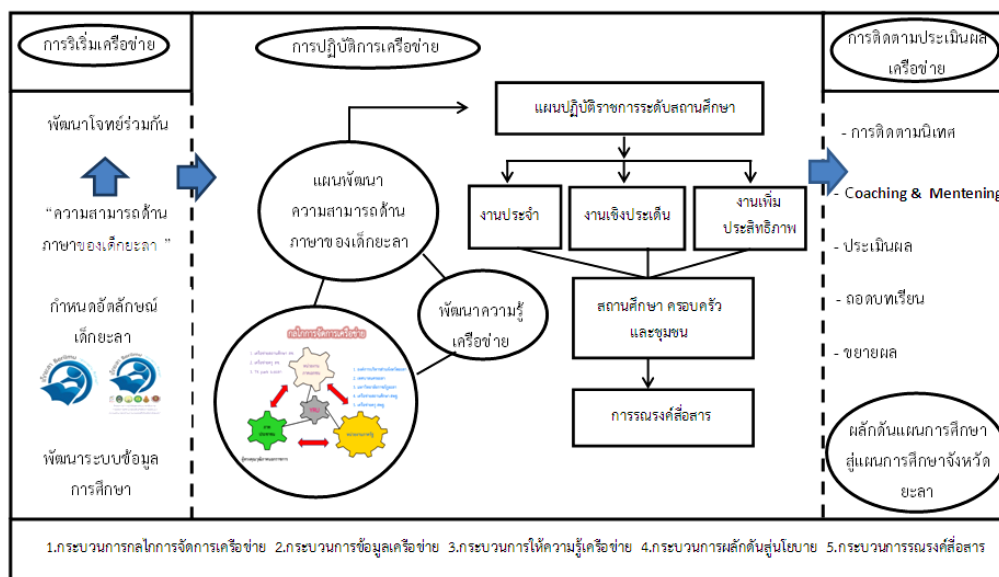
2.3 รูปแบบความร่วมมือของเครือข่าย

รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ประกอบไปด้วยการดำเนินงาน 3 ระยะ คือ

2.3.1 ระยะริเริ่มเครือข่าย

2.3.2 ระยะการปฏิบัติการเครือข่าย

2.3.3 ระยะการติดตามประเมินผลเครือข่าย โดยแสดงได้ดังภาพที่ 5.4

ภาพที่ 5.4 รูปแบบความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

3. รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่จังหวัดยะลา

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่จังหวัดยะลาประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 5 ส่วนคือ

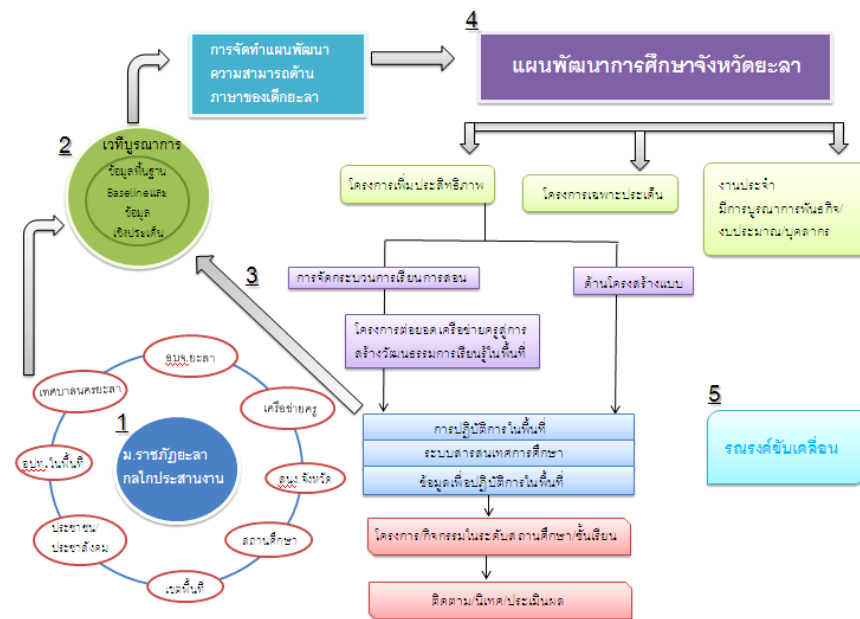
3.1 กลไกประสานงาน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3.2 ข้อมูลพื้นฐานที่เป็น Baseline และข้อมูลเชิงประเด็นในการดำเนินงาน

3.3 การปฏิบัติงานในพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด ระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษา

3.4 แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา

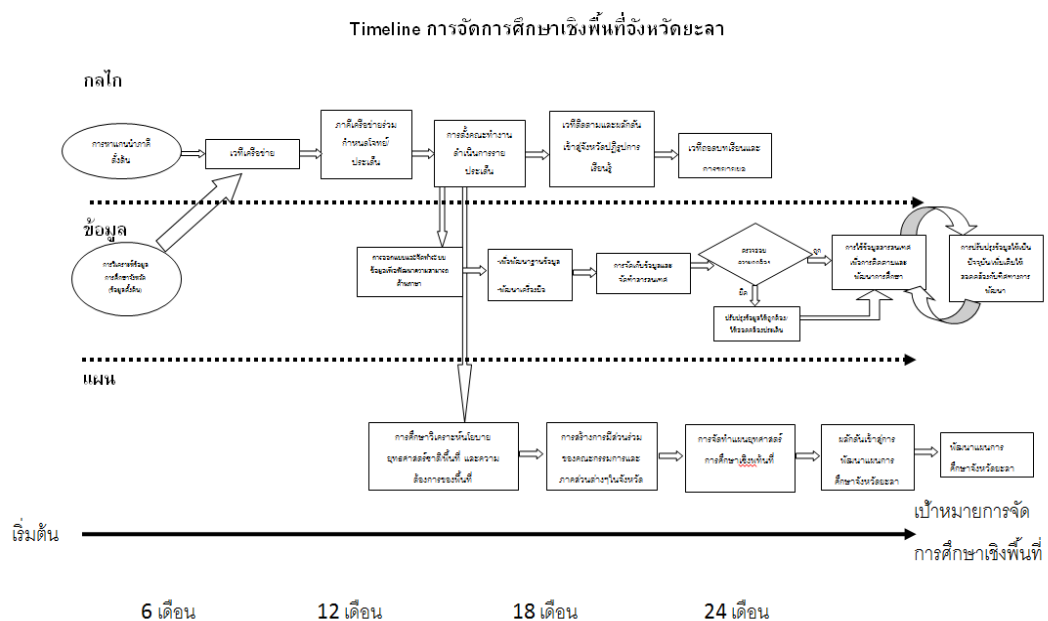
3.5 การรณรงค์ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาจังหวัดยะลา โดยแสดงได้ดังภาพที่ 5.5

ภาพที่ 5.5 รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

4. Timeline การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

การดำเนินงานตามโครงการ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ทั้ง 3 ส่วน คือ พัฒนากลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่และพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ใช้ระยะเวลา 24 เดือน โดยแสดงไว้ดังภาพที่ 5.6

ภาพที่ 5.6 Timeline การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

2. บทเรียนการพัฒนากระบวนการจัดทำข้อมูลและระบบข้อมูล

การดำเนินงานด้านกระบวนการจัดทำข้อมูลและระบบข้อมูลทางการศึกษาเพื่อตอบโจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” ของเด็กในจังหวัดยะลาเป็นการทำงานด้านข้อมูลใน 2 ส่วน นั้นคือ

2.1 การทำงานด้านข้อมูลพื้นฐานซึ่งต้องมีข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และ ประสิทธิภาพทางการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานเป็น Baseline ที่จำเป็นโดยคณะทำงานสถาบันรามจิตติ ร่วมกับเครือข่ายวิจัยภายใต้การทำงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ในการพัฒนาตัวชี้วัด ด้านข้อมูลทั้งด้านโอกาส คุณภาพ และข้อมูลพื้นฐานมีความสำคัญในบทบาทของการเป็นข้อมูล “ชี้เป้า” ในการทำงานเป็นข้อมูลที่สามารถบอกถึงแนวโน้มของปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่ จังหวัดยะลา คือ “ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้” ของผู้เรียนที่ตกต่ำเป็นอันดับเกือบสุดท้ายของประเทศและต่ำกว่าค่ากลางของประเทศนั้นคือ ในปี พ.ศ. 2558 มีผลประเมิน O-NET ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 4 กลุ่มสาระหลักคือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ผลสัมฤทธิ์ O-NET ป.6 ม.3 ม.6 ของเด็กยะลาในปี พ.ศ. 2558
(สำนักงานศึกษาธิการภาค 8, 2559)

ระดับชั้น	คะแนนเฉลี่ยรายวิชา			
	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ป.6 ประเทศ	42.13	38.06	44.88	36.02
ป.6 พื้นที่	33.32	28.98	36.33	30.86
ม.3 ประเทศ	38.62	29.65	35.20	27.46
ม.3 พื้นที่	32.96	25.91	30.88	25.97
ม.6 ประเทศ	32.54	21.74	50.76	23.44
ม.6 พื้นที่	28.56	17.07	40.64	19.03

จากผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าค่ากลางของประเทศในทุกรายวิชาในกลุ่มสาระหลักสะท้อนให้เห็น ปัญหาต้นทาง คือ เด็กๆ ขาดเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นั้นคือ “ภาษาไทย” จึงได้ นำไปสู่การพัฒนาโจทย์การศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา เป็น “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” ของเด็กในจังหวัดยะลา

2.2 งานด้านข้อมูลส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลเชิงประเด็น นั้นคือ การจับข้อมูลเชิงประเด็นที่ได้มา จากข้อมูลพื้นฐานไม่เพียงพอให้ดำเนินการพัฒนาความสามารถด้านภาษา เนื่องจากการพัฒนา ความสามารถด้านภาษาต้องพัฒนาให้เกิดผลสำเร็จกับผู้เรียนรายบุคคลและเด็กทุกคนจะต้องได้รับ การประเมินด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน เนื่องจากแนวคิดหลักการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา ประการหนึ่ง คือ “การศึกษาแบบไร้สังกัด” จึงได้มีการพัฒนาเครื่องมือประเมินความสามารถ

ด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในระดับการศึกษาปฐมวัย และประถมศึกษาปีที่ 3 นำไปสู่การจัดทำข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย นั่นคือในระบบฐานข้อมูลความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่รับผิดชอบโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในการพัฒนาฐานข้อมูลและฝึกอบรมครูและบุคลากร ในสถานศึกษาในการจัดเก็บข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กทั้งในระดับบุคคล ชั้นเรียน และสถานศึกษาต่อไป

3. บทเรียนการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาสู่การพัฒนาแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา

การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่การเริ่มขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาได้พัฒนาแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาเป็น 6 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครูประจำการ ด้านการพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู และด้านการจัดการฐานข้อมูล และเมื่อได้ดำเนินงานตามแผนพบว่าการให้การศึกษากับผู้ปกครองและการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง รวมทั้งการรณรงค์สื่อสารเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา จึงได้เพิ่มอีก 2 ยุทธศาสตร์ คือ ด้านการให้การศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และด้านการรณรงค์สื่อสาร

บทเรียนจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา คือ มีการขับเคลื่อนแผนใน 2 ลักษณะ คือ

3.1 บุรณการพันธกิจของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาในการตอบโจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” ในการขับเคลื่อนแผนในลักษณะนี้เป็นการเอาพันธกิจหลักของหน่วยงานเป็นตัวตั้งแล้วบูรณาการทั้งพันธกิจ งบประมาณ และบุคลากรให้สามารถตอบโจทย์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยแต่ละหน่วยงานต้องบูรณาการโดยพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่พัฒนาขึ้น

3.2 การผลักดันให้ทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และประชาชนได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมโดยใช้เวทีการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการมีคณะทำงานการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่มาจากทุกภาคส่วนผลักดันให้มีการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ตอนที่ 2 แนวทางการขยายผล

การทำงานการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาภายใต้โจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” มีศักยภาพในการขยายผลจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ โจทย์การพัฒนาความสามารถด้านภาษาเป็นโจทย์ที่มีพลัง กระทับกับคุณภาพการศึกษาโดยตรงที่ ทุกฝ่ายเห็นร่วมกันและมีตัวอย่างการทำงานในระดับสถานศึกษาและระดับพื้นที่ที่เป็นรูปธรรมดั่งนั้น ด้วยศักยภาพในการขยายผล 2 ประการนี้จึงมีแนวทางในการขยายผลดังนี้

1. การทำงานร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดยะลา (กศจ.ยะลา)

การทำงานร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดยะลาหรือ กศจ.ยะลาเกิดจากกลไกทำงานของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา ที่เป็นคณะกรรมการการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา เป็นคณะทำงานในการพัฒนาแผนการศึกษาจังหวัดยะลาที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา โดยมีมติที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดยะลาซึ่งมีอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นประธานคณะกรรมการ ทำให้สามารถขยายผลจากผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไปสู่ แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลาได้ทั้งนี้แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลามี 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การศึกษาตามความต้องการผู้เรียน ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรตามมาตรฐานวิชาชีพ ผลิตและพัฒนากำลังคน งานวิจัยและนวัตกรรมสอดคล้องกับความต้องการของจังหวัดชายแดนภาคใต้และประชาคมอาเซียน และพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

2. การทำงานร่วมกับพื้นที่อื่นๆในจังหวัดยะลาและจังหวัดใกล้เคียง

ในการขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆในจังหวัดยะลาและจังหวัดใกล้เคียงได้ขยายผลผ่านเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล และระดับกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 8 (ภาคใต้ชายแดน) คือ ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความเป็นไปได้เนื่องจากสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่ให้คนในพื้นที่ดำเนินการจัดการศึกษาโดยพื้นที่ และโจทย์ “การพัฒนาความสามารถด้านภาษา” เป็นโจทย์ที่มีความสำคัญสำหรับทุกพื้นที่ในการนำไปขยายผลให้มีความชัดเจนของแต่ละพื้นที่ต่อไป

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะจากการดำเนินการศึกษาวิจัยโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”

จากการดำเนินการศึกษาวิจัยในโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จังหวัดควรพัฒนาแผนการศึกษาจังหวัดจากกลไกความร่วมมือของจังหวัด และจากการมีข้อมูลสถานการณ์ที่ชี้ให้เห็นสภาพปัญหาทางการศึกษา

1.2 ควรสนับสนุนความเข้มแข็งกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถดำเนินงานคู่ขนานไปกับคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.)

1.3 ควรให้มีการศึกษาและให้ความสำคัญกับสถิติการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นของรูปแบบการขยายผลรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลาไปสู่พื้นที่อื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาด้านข้อมูลสถิติการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2.3 ควรมีการศึกษาวิธีการพัฒนาความสามารถด้านภาษาสู่การคิดแบบมีวิจารณญาณ

จากข้อเสนอแนะใน 2 ส่วน สามารถระบุถึงกุญแจความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 5.7

ภาพที่ 5.7 กุญแจสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

บรรณานุกรม

- เกสรี ลัดเลีย. (2549). รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้
วรรณกรรมเป็นฐาน.วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 1 (1) , หน้า 11-20.
- เกสรี ลัดเลีย. (2552). วรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมความอดทน อดกลั้นของเด็ก
ปฐมวัยในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ.(2556). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
แห่งชาติ พ.ศ. 2555- 2559 : กรุงเทพฯ, หน้า 2-30.
- จำรัส นองมาก.(2546). ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา.กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุษบง ต้นติวงศ์. (2536). นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย.
แรมสมร อยู่สถาพร บรรณาธิการ, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ. (2553). การสร้างเครือข่ายและการมี
ส่วนร่วม (Network Building and Participatory.โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
กรุงเทพฯ , 90 หน้า.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิต
สถาน.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้กระทรวงศึกษาธิการ.(2548).TORSTAR.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สีลาภรณ์ บัวสาย.(2557, มกราคม-กุมภาพันธ์). วิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area Based
Development Research Journal).6 (3),หน้า 123-128.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ.(2553). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็น
สื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบ ทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4
จังหวัดชายแดนภาคใต้.กรุงเทพฯ : 76 หน้า.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุร่วมกับ
คณะอนุกรรมการจัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนา
เด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2556). รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2554.
กรุงเทพฯ : หน้า 1-46.
- อุทุมพร จามรมาน.(2544). วิธีทำประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พันธ์.
- Finazzo,A.D. (1997). All for the Children : Multicultural Essentials of Literature.
New York : Delmar Puplishers.
- Goldsmith, S. and Eggers, W.D. (2004). Governing by Network.Washington,D.C. : R.R.
Donnelley Harrisonbury,Virginia,224 หน้า.
- Ladlia,K. (2010) Literature-Based Teaching Model for Enhancing Tolerance of Early
Childhood Children in Multicultural Group in Yala Province, Thailand. Canada

International Conference on Education (CICE-2010) proceeding May 24-26 2010,
Toronto : CICE-2010.

Russell,L.D. (2005). Literature for Children. 5th edition, New York : Pearson.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาพกิจกรรม

เวทีประชุมวิชาการ ครั้งที่ 1 (เปิดตัวโครงการวิจัย)

เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

วันที่ 15 ตุลาคม 2557

ณ ห้องประชุม (ชั้น3) อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การพัฒนากลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา : ทูณเดิมโอกาสในการต่อยอดขายผลเครือข่ายที่ทรงพลัง

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทเรียนการดำเนินงานและจัดทำแผนพัฒนา
ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ระหว่างวันที่ 21 – 23 กุมภาพันธ์ 2558

ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินโครงการการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษา
สำหรับเด็กในจังหวัดยะลา

เสวนาในหัวข้อ “แนวทางการยกระดับความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา”

ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจต่อผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจต่อผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจต่อผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

ประชุมวิพากษ์แผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
ทั้งในระดับจังหวัดและสถานศึกษา

การถอดบทเรียนความสำเร็จ “โครงการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนา
ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”

การประชุม "แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ยะลา
ครั้งที่ 1/2558"

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ร่วมกับ เทศบาลนครยะลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา และ ภาควิชาครีษายทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดยะลา เข้าร่วมประชุม "แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ยะลา ครั้งที่ 1/2558" โดยมี นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา เป็นประธานเปิดการประชุม

ประชุม "แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ยะลา
ครั้งที่ 2/2558"

นาย मुखตาร์ มะทา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา ได้เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม "แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฎิรูปการเรียนรู้ยะลา ครั้งที่ 2/2558" ณ ห้องประชุมศรีญาลอ (ชั้น 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา อ.เมือง จ.ยะลา

การประชุม "แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ยะลา
ครั้งที่ 1/2559"

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมและเป็นประธานในการประชุม "แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ยะลา ครั้งที่ 1/2559" เพื่อพิจารณาหาแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่สู่จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ยะลาให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การประสานร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการศึกษาโดยใช้กลไกเครือข่ายเป็นเครื่องมือสำคัญต่อไป

เวทีวิชาการและนิทรรศการเรียนรู้เครือข่ายพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา
เด็กยะลา Berilmu : รักการอ่าน สืบสารดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเปิดเวทีวิชาการและนิทรรศการภาคีเครือข่ายทางการศึกษา
 เชิงพื้นที่จังหวัดยะลา โครงการ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถ
 ด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2559 ที่ห้องประชุมเซอร่า (ชั้น 2)
 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา นายดลเดช พัฒนรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
 เป็นประธานเปิดเวทีวิชาการและนิทรรศการภาคีเครือข่ายทางการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดยะลา
 โครงการ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กใน
 จังหวัดยะลา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
 ให้การต้อนรับและมอบโล่และเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติให้กับสถานศึกษาที่เข้าร่วมขับเคลื่อน
 นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา และเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
 เข้าร่วมในครั้งนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกสรี ลัดเลีย ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายการศึกษา มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏยะลา กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการนิทรรศการการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยะลาในครั้งนี้เพื่อให้
 เกิดการนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาจังหวัดยะลา
 โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ร่วมกับ เทศบาลนครยะลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา
 สถานศึกษา 16 แห่งในจังหวัดยะลา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานส่งเสริม
 สังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) และสถาบันรามจิตติ ได้ร่วมดำเนินโครงการ
 “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของ
 เด็กในจังหวัดยะลา” ซึ่งการดำเนินงานมีความก้าวหน้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการและข้อค้นพบ
 ที่เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนงานการศึกษาเชิงพื้นที่ดังนั้นจึงได้จัดกิจกรรม “นิทรรศการการจัด
 การศึกษาเชิงพื้นที่ยะลา” เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัด
 การศึกษาเชิงพื้นที่ยะลานำไปสู่การพัฒนาแผนการศึกษาจังหวัดและการส่งเสริมการอ่านเขียนได้
 อย่างเป็นรูปธรรมให้กับเด็กยะลาต่อไป

ภาคผนวก ข
รายชื่อเครือข่ายภาคี

รายชื่อเครือข่ายภาคี

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา
3. สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา
6. โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง)
7. โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านมลายูบางกอก)
8. โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดพุทธภูมิ)
9. โรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี)
10. โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านตลาดเก่า)
- 1.1 โรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา)
- 1.2 โรงเรียนบ้านลิมุต (บุญชอบ สาครินทร์)
13. โรงเรียนบ้านสาคอ
14. โรงเรียนวัดชมพูนุสเถิต
15. โรงเรียนบ้านบาโด
16. โรงเรียนพัฒนาวิทยา (แผนกสาธิต)
17. โรงเรียนเพ็ญศิริ
18. โรงเรียนศานติธรรม
19. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
20. โรงเรียนอนุบาลประณีต
21. โรงเรียนดรุณกุลโลมนิบบารู

ภาคผนวก ค

คำสั่งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดยะลา

-๑๖-

๓๔. นายพิชิต ภูพวก	นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร
๓๕. นางสาวกัญญาวิณี สีวันชัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร
๓๖. นายสมพงษ์ ภูมิรัตน์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ให้คณะกรรมการกำหนดหลักสูตรการศึกษาวิชาเฉพาะ มีหน้าที่ดังนี้

๑. ศึกษาแบบ ประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ และกรอบแนวทางการบริหารจัดการศึกษา เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพของวิทยาลัย เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๔)
๒. ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ ความสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ และแผนระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อนำไปสู่แผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดยะลา
๓. ศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก และปัญหาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านโอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา และประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เพื่อประเมินศักยภาพ การพัฒนาศักยภาพและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดยะลา
๔. กำหนดนโยบาย ประเด็นยุทธศาสตร์ และทิศทางการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเป็นกรอบ แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดยะลา ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๔)
๕. ดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการ ตรวจสอบประเมินผลโครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดยะลา และแผนพัฒนาจังหวัดยะลา พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานให้ทราบ
๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กคช. มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายสมพงษ์ ภูมิรัตน์)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ประธานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดยะลา